

DZIEŃ BYDGOSKI

ORAZ WYDAWNICTWA

DZIEŃ POMORSKI
GAZETA MORSKA
GAZETA GDANSKA

DZIEŃ GRUDZIĄDZKI
DZIEŃ KUJAWSKI
GAZETA MOGILEŃSKA

Rok IV

Redakcja i Administracja
ul. Marszałka Focha 12.Telefon 22-18
Konto czeł. P. K. O. 203.102

Nr. 289

Kto i ile zapłacił Ameryce? Po terminie spłaty raty długu wojennego

Waszyngton, 16. 12. (Pat). Departament stanu ogłasza, że Stany Zjedn. otrzymały sumę 8.898.123 dol. jako częściową spłatę raty długu wojennego Wielkiej Brytanii, Włoch, Czechosłowacji, Łotwy i Litwy. Finlandja wpłaciła przypadającą należną ratę w całości. Francja, Polska, Belgja, Węgry i Estonia nie wpłaciły należnych rat. Suma, których płatność przypada w dniu jutrzejszym wynosi 46 581 164 dol. na amortyzację długu 106.371.473 dol. za procenty. Do uregulowania pozostaje jeszcze ogółem, wliczając w to raty nie wpłacone w terminie 310.676.870 dol.

(o) Warszawa, 16. 12. (Tel. wł.). Jakżeśmy już donosili rząd Rzeczypospolitej wystosował do rządu amerykańskiego notę w związku z przypadającą na dzień 15 grudnia płatnością długu wojennego. Nota

Min. Hubicki przemawiał na komisji budżetowej

Na wczorajszym posiedzeniu komisji budżetowej Sejmu dłuższe przemówienie wygłosił p. minister Hubicki, który odpowiadał na zarzuty, wysuwane w toczącej się dyskusji nad resortem Opieki Społ.

Następnie dawał wyjaśnienia p. wiceminister Lechnicki, poczem komisja przyjęła w głosowaniu wszystkie wnioski sprawozdawcy. Następne posiedzenie dziś o godz. 10,30.

Komisja konstytucyjna Sejmu rozpoczyna obrady przed świętami Bożego Narodzenia

Warszawa 16 12 (PAT). Przewodniczący komisji konstytucyjnej wyznaczył posiedzenie komisji na dzień 20 grudnia br. na godz. 12. Na porządku dziennym znajduje się sprawozdanie głównego referenta o projekcie rewizji Konstytucji.

SS. „Lublin” zderzył się ze szwedzkim statkiem przy wyjściu z portu w Hull

Londyn, 16. 12. (Tel. wł.). Statek polski, należący do Polsko-Brytyjskiego Towarzystwa Okrętowego „Lublin” przy wyjściu z portu Hull zderzył się ze szwedzkim parostatkiem „Walborg”. Oba statki zostały uszkodzone. Dla naprawy uszkodzeń, które według otrzymanych wiadomości nie są poważne, statek „Lublin” wrócił do Hull. Sprawa winy nie została dotychczas wyjaśniona. „Lublin” jest ubezpieczony.

Na stół świąteczny:
Smiętanka Pomorska
Karamel Pomorski
Kozlak Pomorski
znane z najwyższej jakości.

stwierdza, że Polska raty długu nie może zapłacić, natomiast gotowa jest przeprowadzić pertraktacje, zgodnie ze swoimi propozycjami z grudnia 1932 r.

Wysokość raty grudniowej z tytułu spłaty długu wynosi 1.393 tysiące dolarów, z tytułu procentów 3.559 tys. dolarów.

Niemieckie żądania zbrojeniowe

Pod jakimi warunkami chcą Niemcy zawrzeć pakt o nieagresji?

Paryż, 16. 12. (PAT). Żądania niemieckie w sprawie uzbrojenia, według wiadomości „L'Ordre”, pochodzących z miarodajnych kół Londynu, są następujące:

300.000 armia o krótkoterminowej służbie wojskowej, zaopatrzona w broń defenzywną (Francja i jej sprzymierzeńcy zachowaliby broń ofenzywną), zakaz wojny chemicznej i bombardowania z samolotów, kontrola techniczna i perjuryczna, której poddawane byłoby siły zbrojne wszystkich krajów. Kontrola stosowana była w Niemczech także do oddziałów S. A. i S. S.

Ekspose o polityce zagranicznej rządu wygłosi min. Beck w najbliższych tygodniach

(o) Warszawa, 16. 12. (Tel. wł.). W związku z posiedzeniem komisji spraw zagranicznych, które odbyło się wczoraj, Agencja „Iskra” zwróciła się do przewodniczącego komisji posła Radziwiłła z zapytaniem, kiedy wygłosi eksposę p. Minister Spraw Zagranicznych. Poseł Radziwiłł o-

Trzy tematy rozmów Benesa w Paryżu

Paryż, 16. 12. (Pat). Trzy zasadnicze zagadnienia stanowią przedmiot rozmów ministra Benesa z przedstawicielami rządu francuskiego: 1) projekt reformy Lig Narodów, 2) sprawa rozbrojenia i bezpieczeństwa, 3) sprawa statutu terytorjalnego Europy centralnej.

Według zapewnień kół politycznych, o negdaj, w pierwszej rozmowie z Paul-Bou-

courem i premierem Chautemps, była omówiona jedynie pierwsza sprawa. W rozmowie z ministrem francuskim Benesz określił stanowisko Małej Ententy, przyczem obie strony miały dojść do wniosku że jedyną reformą, którą można byłoby przewidzieć, winna zmierzać do polepszenia współpracy międzynarodowej przy zastosowaniu metody, uwzględniającej wszystkie czynniki i dawać gwarancję, że to polepszenie będzie można uzyskać.

Wczorajsza natomiast rozmowa Benesa z Paul Boncourem była poświęcona problemom, związanym z konferencją rozbrojeniową. Omawiano przede wszystkim sprawę rewindykacji, jakich domaga się Hitler.

W dniu dzisiejszym wreszcie ma być poruszona sprawa organizacji ekonomicznej państw naddunajskich.

Oficjalnego komunikatu o przebiegu rozmów Benesa z rządem francuskim oczekują dziś, po wyczerpaniu porządku dziennego obrad.

Zdrowe, błyszczące włosy z Szamponem Czarnogłównka Extra z Włosopolyskiem.
APTEKARZ DRANCZYŃSKA BIELSKO
Cena 60 gr.

Senator Stecki zrzekł się mandatu

Warszawa, 16. 12. (Pat). Senator Jan Stecki zgłosił na ręce marszałka Senatu rezygnację z mandatu do Senatu.

Straszna katastrofa kolejowa w Poznaniu

Z pod gruzów dwóch zderzonych pociągów wydobyto 9 trupów i 11 ciężko rannych

Poznań, 16. 12. (PAT). Dyrekcja okręgowa P. K. P. w Poznaniu ogłosiła następującą komunikat oficjalny o wczorajszej katastrofie kolejowej.

W dn. 15 grudnia br. o godz. 7.25 pociąg osobowy nr. 1522, zdążający z Rogoźna do Poznania, z powodu mrozu i zamrzniętych zwrotnic został zatrzymany pod sygnałem na stacji Poznań, obok mostu kolejowego u zbiegu Jasnej

Libela i Poznańskiej. Zaraz po nim nadjechał z Drauskiego Mlyna pociąg osobowy nr. 4132, który z powodu mgły i otaczającej parowódz pary nie zauważył stojącego pod sygnałem pociągu. Maszynista zauważył pociąg w ostatniej chwili, mimo nadludzkich wysiłków nie zdołał zatrzymać pociągu i spowodował zderzenie.

Skutkiem zderzenia wykoleiły się trzy tylne wagony, z których dwa stoczyły się pod skar-

pa kolejową, jeden zaś zatrzymał się na skarpie. Natomiast trzy wagony zostały na torze.

ZGINĘŁO 5 OSÓB: Józef Mąka, Telesfor Tabaka, Juliana Ruina, Wojciech Cwiiek i Anastazja Bocian.

Po katastrofie wskutek odniesionych ran zmarli w szpitalu: Władysław Ruina, ojciec Juljanny, Władysław Laskowski, Marjan Lange i Jan Tylkowski.

11 osób zostało ciężko rannych. Ponadto 50 osób odniosło lekkie rany i kontuzje.

Na miejsce wypadku przybyła komisja dyrekcyjna.

Natychmiast zawiadzono pogotowie ratunkowe, które udzieliło rannym doraźnej pomocy i przewiozło ich do szpitala. Pomocy udzielił lekarz kolejowy.

Wdrożone natychmiast dochodzenie uznaje winnym wypadku nastawniczego nastawni „Jezyce” Franciszka Wawrzyniaka, zatrudnionego na kole od r. 1920, którego władze bezpieczeństwa aresztowały natychmiast po katastrofie aż do dalszego wyniku dochodzenia.

Zaznaczyć należy, że w niespełna pół godziny po wypadku ranni w katastrofie byli już ulokowani w szpitalu i opatrywani przez lekarzy.

Już o godz. 10.30 przywrócono na linię normalny ruch kolejowy.

Węgiel polski w Gibraltarze

Prasa angielska niezadowolona z naszej rzutkości handlowej

Londyn, 16. 12. (PAT). „Morning Post” pisze o oburzeniu, jakie wywołał w górnictwie angielskim fakt, że pewna firma brytyjska w Gibraltarze otrzymała ładunek 6.000 ton węgla polskiego. „Od pewnego czasu — stwierdza dziennik — węgiel polski konkuruje z węglem walijskim w północnej Anglii i na morzu Śródziemnym, ale poraz pierwszy węgiel polski został wyladowany w samym Gibraltarze. Przed dwoma tygodniami 30.000 ton węgla polskiego przyjęto do portów włoskich, wypychając z tego rynku węgiel walijski. Węgiel swój wysłała Polska na morze aż do państw skandynaw-

skich. Przedtem państwa skandynawskie były dla węgla polskiego dobrym rynkiem. Oskąd jednak węgiel polski został stamtąd wypchnięty przez węgiel angielski. Polsko usiłuje pozyskać rynki zbytu w krajach, zaopatrzonych dotychczas przez węgiel brytyjski.” Dalej podkreśla „Morning Post” zdenerwowanie brytyjskich sfer węglowych z powodu ruchliwości Polski w zdobywaniu rynków zagranicznych.

Wafskie sfery węglowe prześlą do izby gmin interpelację, w której zażądata od rządu wyjaśnienia, dlaczego węgiel polski dopuszczono do Gibraltaru.

Gruntowanie trwałego dzieła

Jak już wczoraj obszernie donosiśmy, — Klub parlamentarny Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem odbył plenarne posiedzenie, poświęcone zagadnieniu naprawy ustroju, t. j. omówieniu podstawowych zasad przyszłej Konstytucji. Obrady posłów i senatorów, reprezentujących na terenie ciał ustawodawczych ideologię Obozu, który w maju 1926 wziął odpowiedzialność za losy i przyszłość Państwa, były szczegółowe, obejmujące wszechstronnie całokształt

Sam fakt, poddania jej pod dyskusję, świadczy wymownie, że władze naczelne Bloku nie mają wcale zamiaru „narzucić” swych tez. Spełniły one tylko obowiązek: — opracowały wytyczne i ustaliły główne zasady dla nowej Konstytucji. Obecnie zaś przekazują je do rozważenia i omówienia tym, którzy w Sejmie i Senacie stanowią zespół ideowy, będący wyrazicielem wszystkich sfer i warstw społecznych całego kraju.

W umyśle niejednego obywatela zapewne budzi się często myśl: — dlaczego prace nad reformą ustroju nie zostały jeszcze ukończone. Wszak przedświadczenie, że Konstytucja z marca 1921 roku jest zła i że nie odpowiada zupełnie ani duchowi czasu ani realnym potrzebom Państwa, — jest powszechne. Dlaczegoż więc przygotowania do przebudowy ustroju trwają tak długo?

Odpowiedź na to pytanie jest jasna. Zmiana zasadniczej ustawy, będącej podwaliną całego ustroju państwa, wymaga bardzo starannego i drobiazgowego opracowania. Nie jest to sprawa, którą wolno byłoby załatwić „na kolanie”. Można w szybkim tempie zmienić np. jakiś szczegół ustawodawczy, można między jedną a drugą sesją sejmową opracować jakąś ustawę z dziedziny życia gospodarczego lub społecznego, bo zawsze istnieje możliwość przeprowadzenia rewizji jej na wypadek, gdyby taka ustawa okazała się nieprzystadną.

Ale przebudowy ustroju niepodobna w ten sam sposób realizować, zwłaszcza jeśli się ma przed oczyma fatalne następstwa tej zlej Konstytucji, jaka się dostała państwu z „laski” pierwszego Sejmu „suwerennego”. Ówczesni prawodawcy zadowolili się tem, że skonstruowali zlepek przeżytków konstytucyjnych z ery parlamentaryzmu XIX-go stulecia, uszczknęli jedne paragrafy ze spuścizny Wielkiej Rewolucji francuskiej, inne z... ideologii liberalizmu frankfurckiego parlamentu z ery „wiosny ludów” 1848 roku, a do niefortunnej mieszaniny włączyli jako jedyny swoisty dodatek tę zasadę, że Sejm otrzymuje w Państwie wszechwładzę, natomiast Głowa Państwa i rząd — tylko pozory władzy.

Jak fatalne pociągnęło to za sobą skutki — wiemy aż nadto dobrze...

Chodzi zatem obecnie, by dzieło ustroju oparło się zarówno na doświadczeniach 15-tu lat naszej niepodległości, jak i na tych zasadach, które są zgodne z duchem czasu obecnego i prądami, nurtującymi większość społeczeństwa.

Krwawe zaburzenia w Hiszpanji

7 wagonów bomb skonfiskowano

Z Madrytu donoszą że akcja przeciwko elementom skrajnym, które spowodowały ostatnie zaburzenia, jest prowadzona nadal z nie-
wzłabną energią.

W Coruna dwie osoby zostały zabite, a w Barcelonie jedna. W Jerez dwaj policjanci byli napadnięci przez rewolucjonistów i w czasie walki odnieśli ciężkie obrażenia.

Koło Cordoby policja zdobyła szturmem dom zajęty przez anarchistów. Ośmiu powstańców i policjant ponieśli śmierć. Wykryto zamachy na pociągi w pobliżu Salamanki i Madrytu. Zamachy te udaremniono.

W całej Hiszpanji policja w dalszym ciągu konfiskuje wielkie zapasy broni i amunicji. — Tak np. w prowincji Leon skonfiskowano 7 wagonów bomb i amunicji. W Maladze syndykaliści obłali naftą i spalili trzy auta ciężarowe

Berliński proboszcz znikł bez śladu

Berliński proboszcz Kuemmel z Stahnsdorf zaginał bez śladu od dnia 12 bm. Za zaginionym żandarmerja wszczęła w podmiejskich lasach Stahnsdorf poszukiwania, które dotychczas nie dały jednak żadnego wyniku.

Konstytucja jest własnością społeczeństwa; musi być ona zgodna ze świadomością ogółu i musi być niezależna od wszystkich tych elementów, które nie wyrażają polskiej państwowej ideologii. Błąd, który uczynili twórcy marcowej Konstytucji, nie może być powtórzony. Błąd ten polegał na tem, że w polską ustawę ustrojową na gwałt usiłowano wepchnąć przedwojenne nakazy demoliberalistycznej ideologii. Obecnie również po świecie krążą różne pomysły ustrojowe, będące zresztą przeciwieństwem przyjętych zasad XIX-go wieku. Czyż mielibyśmy jednak holdować i ulegać bezkrytycznie tym pomysłom jedynie tylko

dlatego, że są „modne” i że im holduje zagranica

Nie! Byłoby to bowiem jednocześnie przeszczepieniem na nasz grunt zasad nieodpowiednich, bo obcych i niezgodnych z duchem silnej i rozwijającej się Polski.

Dlatego też właśnie zagadnienie ustrojowe musi być ujęte bardzo dokładnie i skrupulatnie, a w czyn wcielone zostanie dopiero wówczas, kiedy wszystkie jego szczegóły będą całkowicie przerepracowane.

Tak nakazuje poczucie odpowiedzialności, które jest cechą zasadniczą Obozu Państwowej Pracy, wyzwolonego z pod

Gdy Polska wraz z Pomorzem zwycięża na arenie międzynarodowej

Rozmowy gospodarcze polsko - niemieckie i zapowiedziana wizyta ministra Pauli Boncoura w Warszawie podziałały dziwnie pocieszająco na prasę zagraniczną, która pośpieszyła roztoczyć opiekuńcze skrzydła nad... polskim ministrem spraw zagranicznych i udziela mu bezustannie „ojcowskich rad”, bojąc się strasznie, aby Polska nie popełniła jakiegos wielkiego „głupstwa”.

I tak np. Emile Bure pisze w „l'Ordre”: „Po Stresemann'ie” i Bruening'u Hitler z kolei postępuje wedle wskazówek Bismarcka. Jeśli mu się uda oderwać Polskę od Francji, wygra on partię! Europa jutrzejsza będzie niemiecka”.

„Figaro” w tej samej materji rzuca zgryźliwą uwagę: „Stresemann usiłował oderwać Francję od przyjaźni z Polską, aby mieć wolną rękę na wschodzie. Hitler jeszcze dziwniejszą(?) prowadzi kampanję, starając się oderwać Warszawę od Francji. Coprawda pewien Polak(?) zapewnia nas, że kierownicy jego państwa grają tylko pod naszym adresem komedię na złość...” (!).

Dziwny to „Polak” i nieprzystojne dziwienie się, że oderwanie Polski od Francji jest dziwniejsze niż oderwanie Francji od Polski. Czyżby i Francuzi uważali siebie za „Herrenvolk”, a nas tylko przez grzeczność nazywali sojusznikami, poklepując protekcyjnie po ramieniu?

Głos organu hitlerowskiego

Rekord dziwnych i najdziwniejszych dziwów zdobywa jednakowoż „Voelkischer Beobachter” wytwornym artykułem na ten sam temat pod „kulturalnym” i „zaprzysiężonym” tytułem „Paris will Oberst Beck in Schleppton nehmen”, znajdujemy tam np. takie oto oryginalnie skonstruowane zdanie: „Ambasador francuski w Warszawie Laroche udzielił(!) „stattete” wczoraj polskiemu ministrowi spraw zagranicznych dłuższej wizyty.

Podczas owej „udzielonej” wizyty p. Laroche zawiadomił ministra Beck'a oficjalnie o przybyciu p. Paul - Boncour'a do Warszawy”. „Zdaje się — rzuca niepo-

dyktatu zarówno starych doktryn demoliberalistycznych, jak i przeróżnych „nowinek” ustrojowych, krążących obecnie po świecie.

Oczywiście, tę ostrożność i to poczucie odpowiedzialności komentują środowiska opozycyjne po swojemu... Wciąż usiłują twierdzić, że przydługa era przygotowań do zmiany ustroju jest jakoby „manewrem taktycznym” naszego Obozu i „świadomym działaniem na zwłokę”. Z temi opowiastkami oczywiście nie oplaca się polemizować. Nie zasługują na taki zaszczyt. Płyną bowiem ze sposobów myślenia ludzi, którzy takie właśnie metody stosowali w swej „praktyce” politycznej.

Nowy ustrój da Obóz nasz Państwu w poczuciu dziejowej odpowiedzialności za przyszłość i mocarstwowość Polski.

kojąca i uszczypliwa uwaga „Voelkischer Beobachter”, że Paryż trochę się denerwuje pewną okazaną przez p. min. Becka w ostatnich czasach wstrzemięźliwością. Przypomniano tam sobie o wschodnim sojuszniku, którego się dziś więcej potrzebuje, niż kiedykolwiek i okazuje mu się pełne dobroliwosci oblicze po tak długim i grubiańskim zaniedbywaniu go. Interesująca jest rzeczą, czy min. Beck będzie gotów iść w ślady swych politycznych poprzedników, czy też zgodnie ze swem powołaniem męża stanu, będzie uważał, aby jako pierwszy polski minister spraw zagranicznych prowadzić samodzielną politykę zagraniczną”.

Paradny jest ten dwugłos pewnych pism paryskich i hitlerowskiego organu. Niepokoją się okrutnie, czy aby pan minister Beck nie wpadnie w zastawione przemysłnie sidła, czy nie popełni jakiejś „okropnej gaffy”, wskutek której Polska albo wpadnie w paszczę Niemiec, albo jako potulny baranek pobiegnie za Marjanną, posłusznie merdając ogonkiem...

Nie może się jakoś pomieścić w niektórych głowach, że Polska może i chce prowadzić tylko i jedynie polską politykę. Nie francuską, ani niemiecką, ale polską, polską i jeszcze raz polską.

„Narodowi” szopkarze

Ale cóż się dziwić tamtym głosom z zagranicy, kiedy u nas w Polsce mamy takich polityków „narodowych”, którzy rozumiają to dobrze, ale biała gorączka partyjna odbiera im przytomność umysłu i wolą pisać jeszcze gorsze bzdurstwa, niż pewni politycy zagraniczni. A dla okrasz swych mędrkowań, zaślaniają się takim „autorytetem”, jakim jest ich również „narodowy” opiekun pos. Stroński, ten jeden z wielu przedstawicieli mniejszości żydowskiej w stronnictwie, które aż trzęsie się z wściekłości, gdy mówi o żydach. I kto tu z kogo struga warjata? Czy p. pos. Lewy - Stroński z „narodowców”, czy też jego rodzinka ze swego beniaminka nieryjskiego pochodzenia?

Prasa Stronnictwa Narodowego widocznie z braku poszanowania pomorskich tradycji narodowych chce karmić taką szopką społeczeństwo pomorskie, świadoma tego, że to, co Polska zdobyła dziś w polityce międzynarodowej jest stokrój więcej warte od dawnej polityki i p. Dmowskiego i p. Seydy i od ich stałego doradcy posła Lewy - Strońskiego. I to pod każdym względem zarówno w interesie całej Polski, jak i Pomorza, tego Pomorza, które dziś na arenie międzynarodowej stało się sercem i mózgiem zwycięskiej Polski, i nakazuje wszystkim nawet wrogom milczenie oraz szacunek dla siebie i nie pozwoli bezkarnie dworować nikomu z praw ziemi pomorskiej, które w polityce zagranicznej Polski stały się kamieniem węgielnym pokoju całej Europy.

I dlatego mędrkowanie partyjne pp. „narodowców” o polskiej polityce zagranicznej w ich prasie, wychodzącej na Pomorzu, jest tym dzwoneczkiem zawieszonym dawniej u czapczki kpiarza. Stąd ta błazeńska szopka i jej grymasy pełne obłudy. I to również do czasu. Bo partyjne nagrywanie się z najistotniejszych spraw polskich i ich rzeczników jest tym kresem zwyrodnienia politycznego, poza którym endecja spaść już może tylko w przepaść, na złamanie karku.

Łbem o ziemię

Wśród wielu cech charakteru Str. Narodowego bynajmniej nie najmniejszą jest ta właściwość, która w języku przywołanych nazywa się t u p e t. Polega to na tem, że ilekroć endecja przez swą własną winę wpędzi się w rozpaczliwą dla niej sytuację, tylekroć usiłuje nie tylko „nadrabiać minę”, ale i zapomocą karkołomnej woltury cyrkowej przekreślać w opinji publicznej tę sytuację tak, jak gdyby miała stanowić ona... „sukces” endeki. Nie można się dziwić, że i w obecnej chwili, kiedy obóz „narodowy” poniosł w samorządowych wyborach nie tylko na Pomorzu, ale i w całej Polsce drugoczącą klęskę, próbuje on posłużyć się wobec świata tą samą sztuką, starannie unikając wyrazu: — „przegraliśmy”.

Każde jednak kłamstwo ma krótkie nogi. A próbując na krótkutkich nóżkach wywracać cyrkowe koziołki, nader łatwo jest potknąć się i zamiast spaść jak kot na łapy, — wyrznąć z rozmachem poprostu ł b e m o z i e m i e.

Tak też się właśnie stało wczoraj, kiedy Str. Narodowe w swym głównym pomorskim organie spróbowało swoim czytelnikom „wyjaśnić”, jaką jest właściwie jego sytuacja na Pomorzu po wyborach samorządowych. „Wyjaśnić” — nie było oczywiście łatwo; trzeba się więc było uciec do sztucznych a zawiłych omówień. I oto padły w artykule owego pisma następujące słowa: — „społeczeństwo narodowe (t. j. obóz „narodowy”, — przyp. nasz) — zostało rozpisane wyborów, ogłoszeniem regulaminu wyborczego, jego przepisami, trudnościami i terminami zaskoczono”...

Ach, więc to tak... Panowie endecy mimowoli wygadali się tu nareszcie z pewną sprawą, do której się dotychczas nie chcieli przyznać, mimo że im ją w oczy w przeddzień wyborów powiedzieliśmy. Wygadali się mianowicie z tem, że tak ważnym dla społeczeństwa zagadnieniem, jak nowy ustrój samorządowy — poprzednio w ogóle nie interesowali się. A przecież ustawa samorządowa była w szczególach długo i szeroko dyskutowana w Sejmie, była następnie przedmiotem publicznych rozważań i nawet dyskusyj. Czem się zajmowali wówczas panowie endecy? Gdzie byli? Chyba na ksztytce, skoro ich aż tak „zaskoczyły” zarządzone na podstawie tejże ustawy wybory...

Dla nie dość na tem. P. endecy, wlecząc

doskonale, że te nowe wybory kiedyś wreszcie nadejdą, nie tylko nie interesowali się nowym ustrojem samorządu, ale nawet i samem życiem samorządowym w jego dotychczasowej poprzedniej postaci. Stwierdził to mimowoli... znów ten sam główny pomorski organ „narodowy”, pisząc wyraźnie, że w obecnych wyborach samorządowych świat gospodarczy na Pomorzu „odsunął się od obozu narodowego”, stając po stronie naszego Obozu, mimo iż „w dawnych wyborach komunalnych te właśnie sery w znacznej mierze prowadziły akcję wyborczą po stronie narodowej”.

Panowie endecy w ciągu całego długiego, blisko dwuletniego okresu poprzedzającego listopadowe obecne wybory nie troszczyli się o życie gospodarcze samorządów pomorskich ani na jedną jotę. Potrafili urządzić „polityczne” awantury i demonstracje, potrafili swoim obyczajem wyrzekać i wymyślać na to, że „jest źle”. Ale w kierunku gospodarczym w samorządach — nie działali dosłownie nic.

Dziś, przegrawszy z kretesem, „dziwią się”, że — jak sami piszą — mieli wiele „kto potł u z ustawieniem dobrych list kandydackich” dla swoich hasel. Niech się dziwią dalej. Zato ani my ani nikt z trzeźwo myślących ludzi na Pomorzu temu „kłopotowi” endekiemu nie dziwi się wcale. Pp. endecy mają w „nagrodę” swego własnego nteróbstwa i jałowego politykierstwa właśnie to, na co zarobili. To mianowicie, że społeczeństwo, mające już najzupełniej dość ich blagi, bufonady i krzykactwa, a chcące w samorządach istotnie pracować nad poprawą swej doli, odwróciło się od nich, a poszło za nami, jako za tym Obozem, który im daje gwarancję osłaniania w jego pracy realnych wyników.

Tupet, z jakim pp. endecy usiłują dziś jeszcze gadać coś-tam na temat wyborów, przyczynia się tylko do tem gruntowniejszego ustalenia się tej właśnie opinji w oczach społeczeństwa. Nad tem zaś, że próbując karkołomnych sztuczek, tem dotkliwiej rzną głową o stęplą, — nie bojeje na Pomorzu napewno nikt.

W bolesną rocznicę

„Zginął od kuli nie wrażej, o której może w dzieciństwie marzyłeś, — od kuli rodaków, do których niosłeś ewangelję miłości i pracy. Czy zginął w ten sposób za to tylko, że takim byłeś, czy za to, że z brudem niewoli walczyć nie chciałeś czy nie mogłeś?”

J. Piłsudski,

„Wspomnienia o Narutowiczu”.

Szesnasty grudnia niesie w zadymce zimowej pałacy wstyd w serce każdego Polaka, albowiem 11 lat temu spełniona została największa w dziejach Polski zbrodnia: — tragiczną śmiercią od kuli szaleńca zginął Pierwszy Prezydent Rzeczypospolitej s. p. Gabriel Narutowicz, okrywając społeczeństwo polskie nie tylko calunem żaloby, lecz także rumieńcem wstydu za rozbicie jednostek i grup.

Mija dziś jedenaście lat od chwili, gdy przestało bić szlachetne serce Najwyższego Dostojnika, którego do piastowania zaszczytnego urzędu doprowadziło to, iż przez całe swe życie niósł rodakom „ewangelję miłości i pracy”.

Kołysany szumem puszczy litewskiej, śpiewającej o chwale tych, co w walce o wolność zginęli, s. p. Gabriel Narutowicz rósł od wczesnego dzieciństwa w atmosferze tkliwego uczucia do ojczyzny. W młodości wyruszył w daleki świat na studia, wolny bowiem duch nie mógł wleźć na podniebne szlaki w kraju, gdzie na każdym kroku musiałby wyrzekać się godności osobistej. Ruszył w świat po wiedzę, którą chciał oddać w darze Tej, której zmartwychwstanie przeczuwał: — Ojczyźnie.

Niepospolite zdolności, głęboki i jasny umysł, rzetelna praca, cechowana szlachetnym uporem, w krótkim czasie czynią z Gabriela Narutowicza jednego z najznakomitszych inżynierów europejskich. Gdy jednak zegar dziejów wybija godzinę Niepodległości, Narutowicz porzuca swój zawód, porzuca pracę, którą z takim zamilowaniem spełniał, niepomyślnych powołań osobistych, oddaje się na usługi Państwa Polskiego. W kilku gabinetach piastuje tekę ministra robót publicznych, później zaś jako minister spraw zagranicznych zdobywa sobie powszechne uznanie nie tylko jako reprezentant Polski, lecz również jako człowiek. Z ufnością patrzył w przyszłość Państwa, z niesłychaną życzliwością odnosił się do ludzi, często szukając usprawiedliwienia ich wad.

Pamiętnego grudnia Zgromadzenie Narodowe wybiera Gabriela Narutowicza Prezydentem Rzeczypospolitej. Wybranie narodu zwraca się z prostotą do Twórcy Niepodległej Polski, aby zechciał zachować dla siebie tę najwyższą godność. Wówczas tłum głupców, podniecony zbrodniczą agitacją tych, co nawoływali do „usunięcia zawady”, obrzucił go błotem i kamieniami powóz Pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej... A w trzy dni po objęciu władzy s. p. Prezydent Narutowicz ginie zdradziecko zastrzelony z tyłu od kuli „nie wrażej”, „od kuli rodaków, do których niosł ewangelję miłości i pracy”... Znalazł się szaleńca, popchnięty do zbrodni agitacją narodowej demokracji.

Zdawało się, że odpowiedzialność wyrugowaną została z życia młodego państwa, gdy generalowie, będący wówczas w służbie czynnej, z balkonów przema-

wiali do mętów ulicy, wzywając je do „usunięcia zawady”, którą widzieli w Prezydencie. Zdawało się, że szal opęta tych, co krzyčili o „praworządności” i wzywali do „chrześcijańskiej miłości bliźniego”, każąc 10-cio i 15-to letnim dzieciom modlić się za zbrodniarza, który błotem morderstwa obrzucił honor Polski.

Mineło 11 lat od chwili tragicznego zgonu Gabriela Narutowicza. Lecz nie przyniosły one zapomnienia ani dla Wielkiej Postaci Zmarłego, ani dla ohydą przejmujących chwil, kiedy na grób Niewiadomskiego — ręką narodowej demokracji — rzucono kwiaty.

Przez długich jedenaście lat od zgonu

Pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej społeczeństwo polskie przeszło wielką drogę, wzmocniło się i dojrzało. Rozwinięcie jednostek i grup zostało podporządkowane Państwu, a tylko nieliczne niedobitki „niewiadomszczyzny” pokutują dziś — jak złe duchy — w narodzie polskim. Każdy dzień, każda godzina przynosi wzrost zrozumienia obywatelskiego, wraz z którym budzi się zrozumienie przeszłości.

Na tle tej przeszłości wstaje świetlana postać Gabriela Narutowicza, który miłość rodaków i pracę pragnął wnieść w życie polskie, zanim jak męczennik padł z partyjnej ręki.

Wara od uragań polskiemu urzędnikowi Napastnicy partyjni dostali odprawę w sejmowej komisji

W toku dyskusji w sejmowej komisji budżetowej poszczególni mówcy z Klubu BBWR odpowiadali na zarzuty opozycji i wykazywali ich kruchość i złośliwość podyktowaną względami partyjnymi.

Królowa Bona

Pos. Sanojca referent budżetu Ministerstwa

Poczt i Telegrafów, odpowiadając posłowi Korneckemu z klubu Narodowego mówił:

Prosiłbym — mówił m. in. — aby p. Kornecki, który jest człowiekiem dokładnym i którego wywody wyglądają bardzo drobiazgowo, wysłuchał następującego wyliczenia. Oto następujące budowle zostały przez Ministerstwo Poczt wykonane. Sprawozdawca odczytuje li-

stę, złożoną z 35 pozycji. A tu ciągle przez p. Korneckiego wyciągany jest inż. Ruszczeński. Panie Posle, przecież Ruszczeński to jest „królowa Bona” (wesolość). Sprawa, która już była w sądzie. Czy pan nie czyta gazet? Nie udawaj pan analfabety, przecież jest pan posłem.

W obronie urzędników

Pos. Polakiewicz w dyskusji nad budżetem przyjdum Rady Ministrów oświadczył m. in.

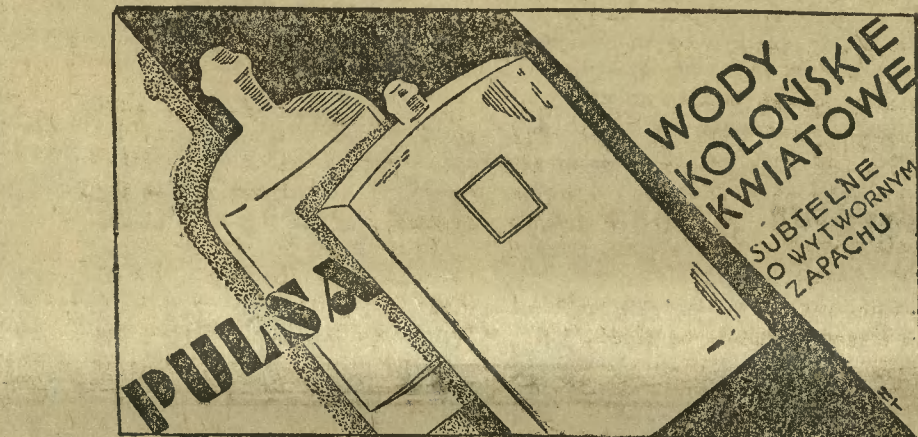
W roku ub. p. Trampezyński oskarżył stan urzędniczy o nadużycia, a z dzisiejszego przemówienia p. Korneckiego wyłowilem takie zwroty, jak to, że urzędnicy są uzależnieni politycznie, że kieruje nimi tylko obawa o przyszłość, że żyją w atmosferze delatorswa, że w społeczeństwie jest nienawiść do urzędników itd. Bylbym wprost przerażony, gdybym dopuścił, że tak jest w istocie. Tak jednak do stanu urzędniczego podchodzić niewolno i niewolno widzieć w nim tylko stron ciemnych. Skaza sposobu myślenia p. Korneckiego jest wybujała epatryjność. M ynie jesteśmy partją i dla naszych poczynań organizacyjnych żadnych usług od urzędników nie wymagamy. Do urzędników odnosimy się w sposób zupełnie inny, stwierdzamy, że mimo ciężkich warunków i kryzysu uczciwość i lojalność stanu urzędniczego w Polsce jest najwyższa na świecie, a w Europie w szczególności. Są kraje gdzie w ciężkiej sytuacji politycznej i w okresie przesilenia gospodarczych w krótkim czasie wyrwca się kilka rządów jeden po drugim, gdyż urzędnicy nie zgadzają się na żadną zniżkę swych uposażeń. Panowie te właśnie stosunki uważacie za normalne, a nasze za anormalne, doszukujecie się delatorstwa urzędników i oskarżacie ich o nadużycia. My przeciwnie uważamy, że URZĘDNIKOWI POLSKIEMU, KTÓRY PRACUJE W TAK CIĘŻKICH WARUNKACH I WYKAZUJE OFIARNOŚĆ I ZROZUMIENIE POTRZEB PAŃSTWOWYCH NALEŻY SIĘ OD NAS HOŁD. (Okłaski na ławach BB).

Znamy dokładnie ciężkie położenie stanu urzędniczego, CHCIELIBYSMY MU POMÓC I OTOCZYĆ TAKĄ MIŁOŚCIĄ, NA JAKĄ WRESZCIE ZDOBYŁ SIĘ SEJM WOBEC ARMII POLSKIEJ. Zróbcie jeszcze jeden krok i ustosunkujcie się obiektywnie także i do urzędników.

Wybory samorządowe

Gdy mowa o wyborach do samorządów to „Gazeta Warszawska” i p. Bitner stwierdzają, że chcielibyście opanować samorządy, my zaś w tej dziedzinie polityki mieć nie chcemy. Prezes Sławek wydał okólnik, że przynależność do naszego obozu nie jest jedyną kwalifikacją, wystarczającą do umieszczenia na liście wyborczej nr. 1. My szukamy właściwych ludzi i nie chcemy za waszym przykładem wprowadzać polityki do spraw kanalizacji, opalu, oświetlenia i td. Nie chcemy tam mieć ani chadków, ani endeków, ani nas samych. Chcemy mieć jedynie ludzi fachowych, którzy się do tej pracy nadają”.

Do powyższych zdecydowanych słów, które padły w dyskusji budżetowej w obronie urzędników w odpowiedzi na różne insynuacje i zarzuty partyjne, przylączy się całe społeczeństwo. Czas już najwyższy podłym napaściom na świat urzędniczy z których robią sobie jak by sport partyjny pisma opozycyjne a zwłaszcza prasa tzw. „narodowa” położyć kres. Brudnych matactw partyjnych nie wolno tolerować wtedy, gdy godzą one w cześć zarówno pracownika państwowego, jak i samego państwa oraz moralność społeczną.

Za prowokacje i przekroczenie granicy

Skazanie 31 awanturników

Sąd okręgowy w Królewskiej Hucie ogłosił wyrok przeciwko 31 osobom, oskarżonym o to, że w dniu 1 sierpnia urządziły demonstrację w Nowej Wsi, a następnie przekroczyły granicę nielegalnie, udając się do Niemiec, — oraz o stawienie oporu policji i prowokacyjne zachowanie się na terenie Rzeszy wobec państwa polskiego. Oskarżeni po parodniowym po-

byciu w Niemczech wydalenii zostali przez władze niemieckie i powrócili do Polski.

Sąd skazał 8 oskarżonych po 7 miesięcy więzienia, 17 po 5 miesięcy i 6 po 4 miesiące więzienia. Wszystkim skazanym sąd zawiesił wykonane kary na lat 5. Jako okoliczność obciążającą przyjął sąd zachowanie się oskarżonych na terytorjum Rzeszy.

Krwawa tragedia rodzinna

Ojciec zabił siekierą wyrodnego syna

Wieś Pielasa, gm. raduńskiej była widowiskiem krwawej tragedji rodzinnej. Między 50-letnim Wiktorem Straczyńskim a jego synem 21-letnim Stanisławem wywiązała się bójka. W pewnej chwili syn dobył rewolweru i dwukrotnie strzelił do ojca. Jedną z kul ugodził starego w głowę.

W obronie męża stanęła matka Stanisława, ten jednak rzucił się na nią. W międzyczasie ojciec mimo odniesionej rany porwał za siekierę i uderzył syna w głowę, kładąc go trupem na miejscu. Następnie Wiktor Straczyński zgłosił się na posterunek policyjny, gdzie oddał rewolwer i domógł o zabójstwo.

Pod znakiem choinki

Wszystkie miasta na kuli ziemskiej są dziś do siebie podobne.

P. Prezydent Rzplitej udekorował prezesa J. Krzemińskiego wielką wstęgą „Polonia Restituta”

Warszawa, 15. 12. (PAT). Wczoraj o godz. 13,15 w obecności p. prezesa Rady Ministrów i marszałków Sejmu i Senatu, P. Prezydent Rzeczypospolitej udekorował prezesa Najwyższej Izby Kontroli dr. Jakóba Krzemińskiego wielką wstęgą Orderu „Polonia Restituta”.

Angielscy przemysłowcy na kopalni „Prezydent Mościcki”

W Królewskiej Hucie na kopalni „Prezydent Mościcki” gościł gener. dyrektor największego koncernu węglowego w Anglii p. Bid, w towarzystwie kilku wybitnych fachowców, przedstawicieli przedsiębiorstw angielskich. Goście angielscy, oprowadzani przez dyrektora technicznego kopalni „Prezydent Mościcki”, zwiedzali dokładnie urządzenia kopalni.

Świat w zdarzeniach

W kilku wierszach

Dzieci polskie w Niemczech otrzymują podarki gwiazdkowe z Polski od Związku Polaków w Niemczech.

Harcerska akcja zimowych obozów przybierze w tym roku bardzo duże rozmiary.

Nowomianowany generalny prokurator w Szczecinie Stürenburg popełnił samobójstwo.

Kardynał Schulte z Kolonii nie otrzymał pozwolenia na wyjazd do Rzymu.

Lindbergh z małżonką odleciał w dalszą drogę do Miami.

Pilot Golaza, kierownik departamentu komunikacji, został prezydentem Szwajcarii.

W pobliżu Mariehamn zatonała barka żaglowa, zginęło 12-tu z załogi.

Linia lotnicza Londyn—Rangoon przedłużona została do Singapora.

ASORTYMENT
PIERNIKÓW
TORUŃ **WEESE** GO

Francja, Belgia i Estonia nie zapłacą St. Zjedn. raty długu wojennego.

23 samolotów francuskich dokonało przelotu z El Golea do Tugurtu.

W Sałzburgu zmarł znany kompozytor z pochodzenia Holender Jan Brandt-Buys.

Znany pedagog Fratus, założyciel pierwszych kolonii słonecznych, zmarł w Bergamo.

W Moskwie na odczytach mówią o konserwacji żelaza zapomocą lakierowania.

W Tokio obraduje kongres młodzieży azjatyckiej.

Komisarz Woroszyłow zaprosił delegację armji włoskiej do Sowieców.

Uśmiechniesz się

- Karolu, czy jesteś dyskretny?
- Jak grób...
- Dobrze, pożycz mi zatem 100 złotych, ale nie mów nic o tem nikomu.
- Bądź spokojny, kochanie, to tak jakbyś mi nic nie powiedział.
- Dwaj panowie, z których jeden jest chudy, drugi zaś bardzo gruby, klócą się.
- Gruby: — gdy spogląda się na pana, można pomyśleć, że w kraju panuje głód!
- Chudy: — a gdy się spogląda na pana, można pomyśleć, że to pan ją spowodował.

ANTONI MARCZYŃSKI

PODPALACZE

— Spójrzcie-no tam, — Von Elden dostrzegł niepokojącą zmarszczkę na czole Lazare'a, urażonego wybuchem Forbana, i wolał w porę skierować uwagę ich obydwoich na coś innego, — jakże mallowniczo wyglądają te cztery purpurowe wysepki, prawda? Jak żołnierze, stoją w szeregu, w równych odstępach.

— Les Iles Sanguinaires... Poza niemi leży Ajaccio.

— Ajaccio! Miasto rodzinne „boga wojny” Genjusza, który w ciągu 20-tu lat prawie nie wkładał wojującego miecza do pochwy... Czyżby dla tego te wysepki miały tak krwawy wygląd i nazwę?

— Dwadzieścia lat wojen! Gdzież te czasy, gdzież!

— Żeśmy się wtedy nie urodzili, co?!

— Pan żaluje, baronie? Pan byłby się wahał bez końca tak samo, jak dzisiaj. Napewno!

— Napoleon, — Von Elden mrugnął energicznie na Forbana, by nareszcie pozostawił Lazare'a w spokoju, — Napoleon I-szy był moim ukochanym bohaterem od najwcześniejszego dzieciństwa.

— Moim również!

— To dziwne, — Lazare chwiał głową ze zdumienia. — Bo i moja ulubiona lekturą były i są wojny napoleońskie. Bardzo dziwnie!

— Bynajmniej, drogi baronie. Każdy selfmade-man, który z niczego doszedł do milionów, musi być przedewszystkiem genialnym strategiem. Tylko, że naszymi polami bitew są najczęściej giełdy. Innych

Waż powietrzną

po węży morskim

Anglja ma obecnie dwie sensacje, sensacje niebylejaki; chodzi tu o węży morskiego i o nową jego odmianę — węży powietrznego. O węży morskim już pisaliśmy.

A oto w ministerstwie lotnictwa, w Londynie, zjawila się mrs. Butler, żona dyrektora linii lotniczej. Mrs. Butler, która jest sama pilotką, latała w okolicy Harrow, gdy w tem dostrzegła przed sobą w powietrzu potwornej wielkości stworzenie, ni to zwierze, ni ptak. Potwór

ów leciał na spotkanie mrs. Butler, skrzydła olbrzymiej rozpiętości były powietrze. Mrs. Butler cudem, jak mówi, uniknęła zderzenia. Potwór zniknął wkrótce we mgłę. Urzędnicy ministerjalni obiecali Mrs. Butler przeprowadzić dochodzenie.

Prasa angielska natomiast ma powód do uciechy: nowa rubryka powstała — wyczynny węży powietrznego.

Niebezpieczna kobieta

na konkursie gry w bilard

Pisma amerykańskie donoszą o niezwykłym konkursie gry w bilard, toczącym się w Filadelfji między championem tej gry Sydney Lee a miss Thelma Carpenter, która postawiła sobie za zadanie osiągnąć zwycięstwo. Dotychczas dzieje gry bilardowej nie znaly mistrza płci

pięknęj. To też tocząc się rozgrywka podnieca Filadelfję, tembardziej iż, jak donosi prasa, miss Carpenter jest znakomitym graczem i Sydney Lee przynajmniej, że nie spotkał dotąd tak niebezpiecznego partnera.

Potworne życzenia

wagi 10 tysięcy funtów

W Londynie zatrzymał się w tych dniach przed elegancką willą w dzielnicy Hyde Parku samochód ciężarowy, który przywiózł — gratulacje.

Przyjaciele właściciela willi, profesora i znawcy sanskrytu, Miller'a zdobyli się na splatanie uczonemu figla w stylu angielskim. Polecili wyciąć na trzech ogromnych blokach granitowych napisy w sanskrycie i zawieść ten ładunek do

willi profesora. Profesor wpadł z początku w gniew, ale złagodniał, gdy, stwierdził, iż bloki zawierają zredagowane w sanskrycie życzenia z powodu 60. tej rocznicy jego imienin.

Originalne i niezwykle w swoim rodzaju „karty wizytowe” waga zgórą 10.000 funtów angielskich. Cały Londyn mówi dziś o autorach wyczynu i o gratulacjach.

Kara śmierci dla szoferów

Ofiary pijanych kierowców w Leningradzie

W Leningradzie rozleptono ogłoszenie władz, w którym wskazano na ogromną ilość śmiertelnych wypadków spowodowanych przez nieuwagę pijanych szoferów. W ciągu ostatnich 10-ciu miesięcy liczba nieszczęśliwych wypadków wyniosła 7.800, w czem 191 śmiertelnych.

Ponieważ wszystkie upomnienia pod adresem szoferów zawodzily, postanowily władze zastosować wobec szoferów winnych przejechania przechodnia z racji pijanstwa karę śmierci.

Fotografowanie myśli

Książka majora Darjet

Czy można fotografować zjawiska niematerialne? Myśli ludzkie naprzykład? Z odpowiedzią twierdzącą wystąpił Francuz, major Darjet i wydał o tem książkę. W książce majora Darjeta znajdują się odbitki fotograficzne dość mgliste w zarysach, przedstawiające różne przedmioty, jak laske, parasol, książkę, nożyczki etc.

Autor opowiada, że zamykał osoby usposobione do odbierania wrażeń w ciemnej kamerze i skłaniał je do intensywnego myślenia przez

powien czas o pewnym określonym przedmiocie. Przed medjum znajdowała się w tym czasie bardzo subtelna i czuła klisza fotograficzna. Klisza ta, po seansie wyświetlona, wskazywała zarysy przedmiotu, o którym medjum intensywnie myślało. Nie wszystkie doświadczenia wypadły pomyślnie, ale udanych naliczył major Darjet około setki.

Eksperymenty Darjeta wywołały sensację. Świat naukowy zapatruje się jednak sceptycznie na eksperymenty pp. Darjeta i Farchowa.

Gdzie, co i jak?

W Warszawie 40 tysięcy bezrobotnych otrzymuje zapomogi.

Lekcje w szkołach mogą być przerwane przy 20 stopniach mrozu.

W Poznaniu zmarł zasłużony dyrektor „Dziękanki” ś. p. dr. Aleksander Piotrowski.

Zmarli w Warszawie dwaj bracia Edward i Karol Geislerowie.

Opracowywane są nowe przepisy w sprawie tytułów naukowych; dzielić się będą na niższe i wyższe.

Związek studentek Polek w Kownie „Znicz” obchodził trzecią rocznicę istnienia.

Ministerstwo Komunikacji zdecydowało utrzymanie pociągów popularnych.

W Warszawie zmarła artystka Romana Popiel-Swiecka.

Przy rozmaitych niedomogach naturalna woda gorzka Franciszka - Józefa działa przyjemnie i znacznie zmniejsza te dolegliwości, często już mała ilość działa pewnie.

W skład wojewódzkiej rady śląskiej wchodzi: ks. prałat Grim, ks. prałat Szwajnoch.

Pociągi w Małopolsce przyjeżdżają do szyn; jest to objaw nietotowany od kilku lat.

Tygodnik „La Bulgarie” zamieścił artykuł o Polskiej Akademii Literatury.

15 tys. zł zebrano już na harcerski jacht szkolny.

Rozważany jest projekt zmniejszenia opłat radiowych, o ile korzysta się z detektora.

W Warszawie zatwierdzono projekty trzydziestu nowych budynków.

Od 26 listopada do 2 bm. zanotowano w całej Polsce 580 wypadków plonicy, 211 błonicy.

gdy przeczytasz

- Słyszałeś, że istnieją psy, które są mądrzejsze od swoich właścicieli.
- Wielkie rzeczy! Ja sam mam takiego psa...
- Nauczyciel: — Jeżeli szczęście chłopców udało się nad brzeg rzeki, a trzem z nich ojciec zabronił się kąpać, ilu z nich wejdzie do wody?
- Uczni: — Szczęście.
- Tatusiu, termometr spadł.
- Dużo?
- Odrobnie, ale mimo to się zepsuł.

41) różnic nie widzę. Mamy i robimy wszystko to samo, poczynając od wywiadu, a kończąc na koalicjach.

— Koalicja, — Abel Lazare oblizal sobie grube wargi, — pamięta pan nasz sojusz w czasie gry na zniżkę franka? ...Albo funta, panie Forban, bo wtedy z panem szedłem ręką w rękę. To były czasy, ech!

— A teraz pan nie chce przymierza.

— Jakże! Przecież proponuję wam kartel!

— Ech, tam z kartelem! My panu proponujemy business najwyższej klasy! I największą grę w dziejach świata! A pan... pan gra na zwłokę. — Rozżalony Forban wyszedł z oranżerii jachtu i wyruszył na poszukiwanie kozła ofiarnego; należało przecież złość wylać na kogoś...

Na pokładzie spacerowym spotkał Allana Bugsa. Komendant jachtu „POWER” szedł właśnie zameldować chlebodawcy, że zbliżają się do Ajaccio, lecz zanim zdążył otworzyć usta...

— Co to znaczy?! Kto panu kazał dążyć do ładu?!

— Ładu? Nie, sir. To jest wyspa. Korsyka.

— Wiem, mr. Bugs. I pytam, po jakiego diabła pan... kto kazał?!

— Myślałem, że panowie... „Ile de Beauté” warto zwiędzić i...

— Gwiżdżę na pańską „wyspę piękności”, rozumie pan?!

— Rozumiem, sir. Zatem... jaki mam wziąć kurs?!

— Jaki pan chce, byłem nie uirzał z emi. Ani skrawka! Na Morzu Śródziemnym ma pan chyba dość miejsca do żegluga ziała od brzegów.

— Tak, sir. Rozkaz natychmiast wykonam.

Ale... jak długo mamy krążyć w ten sposób

— Chociażby do Sądu Ostatecznego, jeżeli przedtem nie wydam panu innego polecenia.

Kapitan Bugs odmaszerował na mostek komendanta, a mr. Samuel Forban udał się do kabiny radiotelegrafji swojego jachtu. Tutaj na skrawku papieru skreślił tekst bardzo pilnej depezy:

Lucien Lest, Hôtel Chatham

rué Daunou Paris 2-e.

Za wszelką cenę przyspieszyć wiadomą sprawę. Od tego zależy, czy będzie mi pan wogóle potrzebny. Sam.

Buczenie przetwornicy radiostacji bardzo słabo dobiegało do oranżerii, lecz przeczorny von Elden natychmiast puścił w ruch patefon.

— Mogłeś mnie uprzedzić, że będziesz depezował — zrobił później wymówkę Forbanowi, — wiesz chyba, jaki Lazare jest podejrzliwy. Tym razem nie polapał się, patefon zagłuszył... Ale ledwie zdążyłem.

— Skąd ty wogóle wiesz, że telegrafowałem?

— Transformator mi powiedział. Dudnił, jak diabli... Do kogo depezowałaś?... Czy przypadkowo nie do „Zet 66“? — uśmiechnął się.

— A, do licha! Niebezpieczna intuicja! — Forban spojrzal z podziwem na przyjaciela. — Ale, skoroś taki domyślny, to powiedz mi, kiedy on może otrzymać mój telegram.

— Koło 8-mej, przypuszczam, — odparł von Elden po krótkim namyśle.

I znowu zgał. Właśnie była ósma, gdy właściciel imponująco odstających uszu odebrał depezę, wysłał ją popołudniu z jachtu „Power”. Szybko przebiegł wzrokiem jej treść, zaklął, podbiegł do walzki i zaczął w niej szukać rozkładu jazdy. Uznał, że bombardowa nie brata listami, czy telegramami niewiele pomoże i zdecydował się bez wahania wyjechać natychmiast, o ile...

(C. d. n.)

Europa pod śniegiem i w pętach lodu

Ludzie i ptaki giną z mrozu

Fala mrozów, która od kilku dni nawiedziła Francję, wzmagą się. W okolicach Paryża temperatura wynosi 12 st. poniżej zera. W Alzacji i Lotaryngji panują silne, do 20 st. dochodzące, mrozy. Rzeka Marna zamrzła. Częściowo stanęła również pod lodem Sekwana. Nad kanałem La Manche od dwóch dni szaleje burza. Komunikacja ograniczona została do minimum.

W całej Austrii spadły obfite śniegi, skutkiem czego nastąpiło znaczne opóźnienie pociągów na wszystkich liniach kolejowych.

Włochy północne nawiedziły katastrofalne mrozy i obfite opady śnieżne. Z różnych okolic donoszą o deszczach, śnieżycach i burzach. W Genui oraz w innych miastach położonych w północnych Włoszech ulice pokryte są powłoką śniegu grubości 40 cm. W Tryeście masy śnieżne zatamowały zupełnie komunikację kołową oraz kolejową. Zanotowano kilka wypadków śmiertelnych.

W ciągu ubiegłej nocy spadek temperatury w Berlinie osiągnął najniższy w tym roku poziom. W mieście termometr wykazywał 15 stopni, na przedmieściach 18 st. poniżej zera. Przed południem woda na t. zw. „Landwerkkanal”, zamrażającym z reguły tylko podczas wyjątkowych ostrych mrozów, pokryta była grubą powłoką lodową.

Ze Śląska donoszą o gwałtownym obniżeniu się temperatury, po opadach śnieżnych.

W Monachium od środy nieustannie pada śnieg. Dla uprzątnięcia mas śnieżnych z ulic uruchomiono 40 plugów motorowych. Tysiące robotników zajętych jest dniem i nocą przy usuwaniu zasp. Na dolnym biegu Odry około 100 statków załadowanych wę-

glem i innymi transportami do Berlina, utknęło w lodzie.

Z Hamburga nadchodzą wiadomości o powrocie licznych okrętów z drogi do portu. Na Łabie cała flotyła łamaczy lodów pracuje nad usuwaniem zapór lodowych. Komunikacja okrętowa z portami sowiec-

kiemi i fińskimi prawie zupełnie ustała. Ren wraz z dopływami pokryty jest na znacznej przestrzeni grubą warstwą lodu.

W okolicy Hesji stała ptaków wędrownych, zimujących tam, zamrzły. Znalezione w okolicy Freienwaldu człowieka, zamkniętego przed progiem domu.

Bombardowanie Wenecji

32 najazdy podczas wojny wyrządziły na 11 milionów strat

We Włoszech ukazała się niezwykle ciekawa historia ataków lotniczych na Wenecję podczas wielkiej wojny, p'ora Jana Scarabello. Książka ta zawiera niesłychanie cenny materiał fotograficzny, mało znany dotychczas, a dotyczący obrony napowietrznej miasta oraz najazdów lotniczych austro-niemieckich na Wenecję.

Jak wynika z tekstu, napisanego przez p. Scarabello, z 42 najazdów napowietrznych, zorganizowanych przez nieprzyjaciół 32 udały się, przyczem 232 samoloty austro-niemieckie bom-

bardowały miasto, starając się trafić w najżywniejsze punkty. W ciągu jednej nocy 52 samoloty niemieckie przez osiem godzin bez przerwy krążyły nad miastem, rzucając 348 bomb, wypełnionych 14.700 kg. materiałów wybuchowych. Przeważna część tych bomb wpadła w kanały.

Szkody spowodowane podczas 32 najazdów wyniosły w zakresie samych budynków ponad 11.000.000 lirów.

Nigdy jeden

uniwersalny puder nie czyni zadość wymogom higieny skóry z powodu różnorodności jej właściwości. Cera np., skłonna do polysku, porów, wągrów, a zatem o tłustych właściwościach wymaga odtłuszczającego pudru higienicznego D-ra Lustra, natomiast prawidłowa i sucha D-ra Lustra pudru egzotycznego.

Królestwo lalek

Wystawa gwiazdkowa w jednym z magazynów z zabawkami.

Szwajcaria powiększa flotę powietrzną

Na podstawie uchwalonych przez Radę Związkową kredytów na cele wojskowe, postanowił wydział wojskowy powiększyć przede wszystkim flotę powietrzną Szwajcarii, polecając budowę 60 nowych płatowców myśliwskich, 45 aeroplanów pościgowych i wywiadowczych, tak, iż z początkiem 1934 r. będzie Szwajcaria posiadała 170 płatowców wojskowych najnowszego typu.

Lekarz z cegłą u nogi chciał się utopić lecz zamarł

Na brzegu Niemna na lodzie w pobliżu mostu kolejowego znaleziono zwłoki znanego w Grodnie lekarza Gożańskiego Samuela z przywiązaną do nogi cegłą. Denat, będący w podeszłym wieku, lat 74, chorował na sklerozę i od dłuższego czasu nosił się z zamiarem popełnienia samobójstwa. Jak ustalilo dochodzenie, Gożański szedł utopić się, lecz upadł na lodzie i zamarł.

Ofiara mrozu na Wileńszczyźnie

Podczas silnego mrozu na drodze koło wsi Burkieli na Wileńszczyźnie, wieśniak Baczul Antoni znalazł zamrożoną i nieprzytomną kobietę. Wieśniak odwiózł ją do lekarza w Podbrzeżu, gdzie jednak kobieta mimo zastosowania zabiegów ratunkowych zmarła. Tożsamość jej nie została ustalona.

Sędziwa aktorka w roli zakochanej babki

Na scenie jednego z teatrów włoskich wystawiono w dialekcie weneckim znaną komedię: „El moroso de la nona” „Zakochany w babce”, w której wystąpiła popularna niegdyś aktorka Elektra Brunorini Privato, licząca obecnie 83 lata, a od 14 lat nie występuje na scenie. Publiczność zgłotowała sędziwej aktorce wielką owację.

Złoto w Sowieciech

Według oficjalnych doniesień, wydobycie złota w ZSRR, osiągnęło już 100 procent wykonania tegorocznego planu. Takie meldunki nadeszły z kopalni kazackich, amurskich, przymorskich, uralskich i leńskich. Kopalnie w Andanie (wschodnia Syberja) zwiększyły w listopadzie b. r. produkcję o 120 procent w porównaniu z listopadem ub. r. Ścisłe dane o wydobyciu złota trzymane są w tajemnicy.

Benesz w Paryżu

W czasie wizyty ministra Benesa u premiera Chautemps w serdecznym nastroju omówione zostały różne kwestje zwłaszcza dotyczące sytuacji w Europie Środkowej i Wschodniej a interesujące specjalnie Francję i Czechosłowację. Wieczorem min. Paul Boncour wydał obiad na cześć Benesa i jego małżonki. W obiedzie tym wzięli udział: ambasador RP. Chłapowski, ambasador belgijski, ministrowie pelnomocni Jugosławji i Rumunji, i szereg osobistości z francuskiego świata dyplomatycznego.

Zgon twórcy obrazu Sobieski pod Wiedniem

W Brukseli zmarł w 87 roku życia Emil Wauters, jeden z największych malarzy belgijskich doby dzisiejszej. Emil Wauters namalował w 1883 r. z okazji 200-lecia zwycięstwa Sobieskiego pod Wiedniem olbrzymi obraz, przedstawiający Sobieskiego z jego sztabem na wzgórzu Kahlenberskiem, obserwującego atak husarii. Obraz ten znajduje się w Muzeum Narodowym w Brukseli.

Ponad milj. bezrobotnych znikło ze statystyki niemieckiej

Radykalna „L'Oeuvre” zwraca uwagę na raport gen. Debeneya, wskazujący że 1700000 ludzi służy w formacjach politycznych w Niemczech.

Gazeta wyraża przypuszczenie że ambasador Koester przedstawił Paul-Boncourowi klasyczną tezę propagandy niemieckiej, a mianowicie, że Niemcy, które do chwili obecnej posiadają 3850000 bezrobotnych nie mogą dodać do tej cyfry jeszcze 1700000 ludzi li tylko po to, aby zrobić przyjemność Europie i że takie zatrudnienie młodzieży jest jedynym sposobem utrzymania ładu w Niemczech.

W ten sposób Rzesza niemiecka wyjaśnia zmniejszenie się cyfry bezrobotnych o 1200000 ludzi w stosunku do roku ubiegłego.

Powódź w Marokku

Trwające od 8 tygodni deszcze i ostatnio gwałtowne ulewę spowodowały w północnym Marokku katastrofę powodzi. Wylaly rzeki, — przerywając w wielu miejscowościach komunikację kolejową, samochodową i telegraficzną. — Na liniach kolejowych pomiędzy Rabatem, Tangierem, Fezem i Algerem podmyte są liczne tory i pozrywanych jest wiele mostów.

Musieliby odszczekać Echa endeckich napaści na harcerstwo

Przed niedawnym czasem na łamach całej bez wyjątku prasy „narodowej” ukazały się niegodziwe napaści na Naczelnictwo Związku Harcerstwa Polskiego, zawierające szereg kłamliwych insynuacji, jakoby naczelne władze harcerskie wprowadziły do życia harcerskiego szereg zarządzeń „obniżających moralny poziom młodzieży”. Jak wszyscy pamiętają, insynuacje te dotyczyły m. in. w pierwszym rzędzie tekstu przyrzeczenia harcerskiego, do którego — wedle twierdzeń endeckich — po słowach: „pełnij służbę Bogu i Polsce” wstawione zostały rze-

komo słowa: „kultywować swoje właściwości narodowe”. Dalej dotyczyły one rzekomego zniesienia nakazu abstynencji wśród starszszyny harcerskiej, oraz rzekomego wprowadzenia przez obecne Naczelnictwo harcerskie drużyn mniejszości narodowej w ramy organizacyjne Związku.

Napaści te otrzymały obecnie zdecydowaną odprawę w formie listu, podpisanego przez wiceprzewodniczącego Związku H. P., znanego i za-łożonego Księdza Dr. Mauersbergera, oraz przez Sekretarza Generalnego p. Dan elewicza,

— który to list stwierdza, że wszystkie te wiadomości „narodowej” prasy są zwykłym i z palca wyssanym kłamstwem.

„Gazeta Warszawska”, centralny organ „narodowy” musiała ten list Naczelnictwa Z. H. jak niepisana wydrukować w całości. Interesujące jednak byłoby, czy także i prowincjonalne gazety endeckie, które te napaści na władze harcerstwa powtarzały, zdecydowały się teraz również je odszczekać.

Panie nie dajcie się konkurentom

Rekordzistka polska skreślona z tabeli międzynarodowej

Międzynarodowy Związek Łyżwiarski postanowił zapisywać rekordy światowe w łyżwiarstwie szybkim tylko na dystansach — 500, 1000, 1500, 3000, 5000 i 10.000 mtr. w konkurencji panów, oraz — 500, 1000 i 15000 mtr. w konkurencji pań.

Tytuły rekordzistów światowych przedstawiają się obecnie następująco: panowie: 500 m. — 0:42,5 sek. — norweg Engnestangen. 1000 m. 1:28,4 sek. — finn Thunberg, 1500 m. 2:17,4 sek. — norweg Mathiesen, 3000 m. 4:50,1 sek.,

norweg Staksrud, 5000 m. 8:10,2 sek., Simon Heiden, holender, 10.000 m. 17:17,4 sek., norweg Carlsen.

Panie: 500 m. — 0:51,5 sek., austriaczka Landbeck, 1000 m. — 1:48,5 sek., austriaczka Landbeck, 1500 m. — 2:49 sek., finka Verne Lesche.

Wszystkie trzy wymienione rekordy kobiece ustanowione zostały w roku ub., kiedy to na starcie nie pokazywała się zupełnie znakomita łyżwiarka polska, pierwsza zawodniczka w jeździe

szybkiej w Europie i posiadaczka pierwszych rekordów światowych na wszystkich dystansach, Nehringowa.

Rok ub. pozbawił Nehringową zdobytych w przednio rekordów. Na tabeli rekordów światowych ostał się tylko jeden jej rekord, na dystansie 3000 mtr. Obecnie, wraz ze skreśleniem tego dystansu z listy oficjalnych rekordów światowych, wymazane zostanie także z tabeli rekordzistek nazwisko Nehringowej.

NA SEZON ZIMOWY

POLECA W WIELKIM WYBORZE: Płaszcz damskie — męskie, jesionki, ubrania, swetry, futra — kurtki — materiały wełniane — bawełniane

5654

WOJCIECH MIKOŁAJCZYK — GDYNIA, Świętojańska 12

Ceny najniższe!

SKŁAD BŁAWATÓW — TOWARY KRÓTKIE I KONFEKCJA

Solidne gatunki

Dla dobra i twórczego rozwoju portu gdyńskiego Z obrad sejmowej komisji do spraw Gdyni

W toku obrad gdyńskich sejmowej komisji do spraw Gdyni dyrektor Rady Interesentów Portu p. dr. Kasprówicz omówił budżet morski. Prelegent podał na wstępie cyfry budżetów eksploatacyjnych Urzędu Morskiego w Gdyni w ostatnich latach budżetowych, wykazujące stały ich wzrost w miarę zwiększania się działalności portu.

Ten wzrost staje się szczególnie widoczny, gdy porównamy budżet z r. 1929-30

z budżetem roku bieżącego; dochody wzrosły w tym czasie z 2.300.037 zł. na 4.841.300 złotych, a więc przeszło o 100 proc. Wydatki nie wykazują tak zdecydowanych nadwyżek. W roku budżetowym 1929-30 wynosiły one 2.715.135 zł. W latach następnym wzrosły do przeszło 3.400.000 zł., aby spaść w r. 1932 na 2.750.000 zł. ustalając się w roku bieżącym w wysokości 2.801.608 zł.

od wydatków roku bieżącego. Tak więc od roku 1924-30, w którym to okresie wzrósł obrót portu przeszło 2-krotnie a dochód również o 120 proc. zgóram, wydatki zwyczajne utrzymywały się prawie na niezmiennym poziomie. Referent nie godzi się z założeniami, aby uzyskiwać z młodego portu li-tylko przychody eksploatacyjne z pominięciem jego potrzeb rozwojowych i przy zapoznawaniu faktu, że przecież port gdyński, jeśli ma dawać zwiększone dochody eksploatacyjne, co może być oczywiście drogą rozbudowy organizacyjno-administracyjnej, nie powinien być ograniczany w środkach do tego rozwoju nieodzownych.

W oparciu o powyższe wywody dyr. Kasprówicz stwierdza, że wylania się tu

zagadnienie oderwania portu gdyńskiego od budżetu urzędów państwowych i przeniesienia go do grupy przedsiębiorstw państwowych, co uchroniłoby port gdyński od stosowania do niego mechanicznej redukcji budżetowej.

Referent podał szczegółowej analizie preliminarz budżetowy na rok przyszły i w rzeczowy sposób uzasadniał każdą z poszczególnych pozycji ustalonego budżetu eksploatacyjnego i na podstawie ścisłych argumentów tłumaczy konieczność ich utrzymania. — Znaczenie Gdyni dla polskiego gospodarstwa społecznego — zakończył p. dr. Kasprówicz jest zbyt wielkie, aby można kosztem doraźnych restrykcji budżetowych hamować jej rozwój i utrudniać jej zadania na przyszłość.

Preliminarz budżetowy na 1934-35 rok

Deficyty w latach 1929 do 1932 kształtowały się w niewielkich rozmiarach. W miarę rozwoju portu przeładunkowego dla węgla na port ogólno-handlowy, importowo-eksploatacyjny, deficyty te wydatnie się zmniejszają. A to głównie przez wzrost dochodów na skutek reformy opłat portowych oraz podwyższenia opłat obciążających towar.

Preliminarz budżetowy na rok 1934-35 przewiduje w dochodach pozycję 2.217.000 złotych, w wydatkach zaś 2.866.920 złotych. Przewidziana nadwyżka w tymże roku budżetowym wyniesie przeszło 2.350.000 zł. Tak więc z niedoboru w roku 1929, wyrażającego się cyfrą 415.000 zł. przychodzimy na rok 1934-35 do zdecydowanych dochodów. Wzmiankowane wyżej dochody eksploatacyjne zostały uzyskiwane kosztem

sprawnej pracy portu. Sprawność ta może w przyszłości doznać pewnego osłabienia a to na skutek ścieśniania wydatków nakazanych przez Rząd w ramach oszczędności administracyjnych, które na tle ogólnoswiatowego kryzysu stały się palącą kwestią dnia.

W budżecie 1934-35 przewidziane jest pozatem zwiększenie wydatków zwyczajnych związanych z wykonaniem administracji nowych obiektów: dworca pasażerskiego wraz z magazynem tranzytowym, strefy wolnocłowej itd. Jest rzeczą zrozumiałą, że z tych powodów prelimitowano pierwotnie w odnośnych pozycjach nowe dotacje rozchodowe, które pokryte zostaną w zupełności odpowiednim wzrostem dochodów.

Oszczędności, które hamują

Dochody te wynosiły w r. 1932-33 zł. 1.439.912, a na rok 1934-35 prelimitowane są w wysokości 2.350.080 zł. Na tych właśnie zasadach został oparty projekt preliminarza budżetowego na rok przyszły, który jednak nożyce ministerstwa skarbu obcięły do sumy globalnej wydatków zł. 3.008.213 a następnie do 2.866.920 bez uwzględnienia nowych pozycji powstałych bądźto skutkiem przejęcia nowych inwestycji, bądź też skutkiem zawarcia w tym czasie nowych umów, bądź wreszcie skutkiem wydatków powstałych ze zmian ustawodawczych. Te obciążenia budżetowe mogą spowodować szereg trudności i niemożność do starczenia odpowiedniego personelu dla obsługi nowych urządzeń mechanicznych i nowych magazynów, może uniemożliwić wreszcie opłaty za opał lub energię elektryczną dla nowo wybudowanych obiektów budowlanych itp.

Budżet propagandowo-reprezentacyjny a więc obejmujący wszystkie wydawnictwa, podróże, akcje prasową, przyjmowanie wycieczek i gości zagranicznych, wynoszący na rok 1933-34 zł. 14.000, w pierwszych już miesiącach budżetowych został wyczerpany. Pozycja ta powinna być nie tylko utrzymana, ale wprost kilkakrotnie podwyższona, gdyż w przeciwnym razie młody nasz port zostanie u zarania swego rozwoju pozbawiony jednego z najsilniejszych motorów, jaki dla żywotności jego stanowi bezwzględnie akcja propagandy zagranicznej szczególnie w obecnym czasie nagonki prowadzonej przez niemieckie porty konkurencyjne.

W trosce o rozwój portu

Zdaniem referenta, jak i sfer gospodarczych portu, budżet wydatków przy dotychczasowym stanie obrotów portu gdyńskiego i rozpiętości jego agend administracyjnych powinien być na rok 1933-34 zwiększony o przeszło 200.000 zł. do sumy 3.147.300 zł., aby zagwarantować potrzebną sprawność władz portowych i pozwolić obsłużyć najkonieczniejsze potrzeby propagandowe. Do tej koniecznej nadwyżki powinny dojść suma potrzebna na obsłużenie nowych agend Urzędu Morskiego

go, które z końcem br. czy w początkach roku 1934 będą oddane do użytku. (Dworzec pasażerski, cztery nowe magazyny, 14 nowych dźwigów, zwiększona ilość nabrzeży, rozszerzona sieć elektryczna i wodociągowa, uruchomienie części portu w związku z otwarciem wolnej strefy itd.).

Racjonalny budżet wydatków eksploatacyjnych — zdaniem dr. Kasprówicza — na rok 1934-35 winien być wyrażać się sumą 3.700.00 zł. Przedłożony Sejmowi tenże budżet przewiduje w dochodach 5.217.000 zł., czyli o 365.700 zł. więcej od budżetu poprzedniego, w wydatkach zaś 2.866.920 zł., czyli zwiększony zaledwie o 65.000 zł.

To się nazywa „wpaść“

Endecka prasa, dając się na odbyty niedawno uroczystości poświęcenia ukończonego portu gdyńskiego, usiłuje bakać z przekąsem, że „akt ten był wynikiem urzeczywistnienia ustawy o budowie portu w Gdyni, uchwalonej w dniu 23. IV. 1922 r. przez Sejm, któremu przewodniczył Wojciech Trampezyński, ustawę tę zaś opracowała sejmowa Komisja Morska, na której czele stał ks. senator Bolt“.

To się nazywa... „wpaść“. Innymi słowy, sama prasa endecka stwierdza, że mimo uchwalenia już w r. 1922 przy udziale „grubych ryb“ endeckich ustawy o budowie polskiego portu morskiego, ustawa ta pozostała przez cały o-

Referat p. Kasprówicza spotkał się z dużym zainteresowaniem obecnych, czego dowodem była ożywiona dyskusja, jaką wywołał. Między innymi p. wiceprezes Szczerbo - Rawicz zabierając głos w dyskusji wyraził pewne dezideraty w dziedzinie ulepszenia urządzeń kolejowych na terenie portu, które streszczają się w następujących punktach: 1) Kredyty Ministerstwa Komunikacji w preliminarzu na rok 1934-35 powinny być powiększone o kwoty potrzebne na dokonanie minimum inwestycji kolejowych w porcie gdyńskim, stosownie do programu robót ustalonych przez komisję inwestycyjną Tymczasowej Rady Portu. 2) To samo dotyczy inwesty-

Dochody na zwiększenie sprawności

Charakterystyczne były wywody p. senatora Iwanowskiego, który na wstępie podkreślił, iż port gdyński nie powinien być traktowany jako przedsiębiorstwo dochodowe. Wszelkie dochody z eksploatacji portu należałoby obracać na zwiększenie jego sprawności organizacyjno-technicznej, co w najbliższej przyszłości nietylko zostałyby zamortyzowane, ale przedewszystkiem przyczyniłoby się waleń do wzmoc-

cyj kolejowych na terenie portu z budżetu Ministerstwa Przemysłu i Handlu. 3) Podniesienie w sprawności administracji kolejowej na terenie portu gdyńskiego przez ustanowienie w Gdyni Ekspozytury Dyrekcji Kolejowej upoważnionej do decydowania wszystkich spraw administracyjno-kolejowych w porcie, na miejscu.

Dyr. Rummel poruszył sprawę pogłębienia portu, oraz wnosi dezideraty w sprawie zaniechania stosowania ustawy o opłatach stempłowych.

Dyr. Geysztor wyraził zapatrywanie, iż budżet portu gdyńskiego ustalony został w zbyt skromnych wymiarach, nie odpowiadających istotnym jego potrzebom.

nienia dochodowości. Sen. Iwanowski zaznaczył, iż to stanowisko podzieliła jednomyślnie Komisja Sejmowa.

Posel Tebinka, opowiadając się całkowicie za powyższymi tezami i dezideratami, a przedewszystkiem podpisując się bez zastrzeżeń pod referatami dyr. Kawczyńskiego i dr. Kasprówicza, obiecuje interesowi portu bronić na terenie parlamentarnym, oraz stwierdza imieniem komisji, przyjęcie też referatów — jako własne.

Owocne wyniki obrad

Po wyszerpaniu tematu obrad p. nacz. Rostkowski zobrazował pokrótce pomysły nie zakończone pertraktacje ze stocznią morską w Tryjeście w sprawie budowy dla Linji Gdynia — Ameryka dwóch transatlantycznych statków pasażersko-towarowych o pojemności 14.000 ton każdy. Szybkość tych statków, jak i urządzenie techniczne pozwolą rozwinąć wspomnianą wyżej Linję, bezkonkurencyjną sprawność w obsłudze pasażersko-transportowej.

Wreszcie Komisarz Rządu mgr. Sokół zabierając głos, położył nacisk na konieczność utrzymania w budżecie skreślonej sumy 2.300.000 zł., przeznaczon. na spłatę odsetek od długów miasta. Komisja aprobowała stanowisko p. Komisarza Rządu.

Na tem zamknięto obrady, które wysokim swym poziomem jak i aktualnością poruszanych nietylko dla Gdyni najżywniejszych zagadnień, usprawiedliwiły zainteresowanie niemi ze strony zarówno sfer przemysłowo-handlowych, jak i parlamentarnych.

Nie wątpimy i z naszej strony, że, pomimo trudnej sytuacji budżetowej, jaką przeżywamy, ten wielki warsztat gospodarczy, jakim jest nasz jedyny a swobodny port narodowy, nie może być włączony w coraz ciasniejsze ramy mechanicznych jak-by obciążeń budżetowych.

Komunikat.

W związku z wystąpieniem niejakiego p. Bronisława Gnatowskiego w sprawach ubezpieczeniowych, Zarząd Towarzystwa „Vita i Krakowskie“ uważa za konieczne podać do wiadomości, że p. Bronisław Gnatowski był pracownikiem T-wa „Vita“ i został wydalony za przekroczenia służbowe.

8289

Życie gospodarcze

WACŁAW KONDESKI.

Dyrektor The British and Polish Trade Bank w Gdańsku.

Gdzie istota zagadnień?

W dziedzinie polsko-gdańskich stosunków gospodarczych

Przy rozwiązywaniu każdego zagadnienia istotnym jest uchwycenie punktów, staowiących centrum problemu. Czasem trzeba ich szukać długo i mozolnie, a przez nikliwie. Czasem rzucają się w oczy same przez się. Idzie tylko o to, ażeby na nie oczu nie zamykać. Ten niewątpliwie szczęśliwy wypadek oczywistości centralnych punktów zagadnienia mamy w problemie gospodarczym Gdańska. Przynajmniej co do punktów niektórych. Spójrzmy im w oczy śmiało.

Już materiał, nadesłany nam do pierwszego numeru naszego pisma z gdańskich sfer gospodarczych, podnosi, jako jedną z podstawowych bolączek — drożyznę kosztów produkcji i wogóle kosztów prowadzenia interesów w Gdańsku. Leży to na współrzędnej faktu, że realizacja chęci Polski w zakresie użytkowania portu gdańskiego musiała zostać uzależniona od odpowiedniego obniżenia opłat portowych i nabrzeżnych i że w dalszym ciągu Senat uważał za niezbędne przyznać eksporterom drzewa bonifikatę, wyrównującą nadmiernie wysokie koszty przeładunku przy tarczy szpilkowej.

Zagadnienie jest jasne i oczywiste dla wszystkich, którzy w życiu gospodarzem Gdańska biorą udział. Nie wystarczy jednakże, ażeby to zagadnienie stwierdzić. Trzeba zdać sobie sprawę z tego, gdzie tkwią jego korzenie.

Wydaje mi się, że próżno szukalibyśmy ich tam, gdzie je zdają się niektórzy widzieć: w sztywnych warunkach rynku pracy, odziedziczonych po przeszłości. Takie albo inne ciężary „dziedziczne” w zakresie rynku pracy dźwiga dziś każde gospodarstwo narodowe i wątpliwe, ażeby można było skonstruować jakieś szczególnie doniosłe dezawantaże Gdańska w stosunku do Polski na tle odziedziczonych przez chwilę obecną norm i warunków. Wprawdzie stan rzeczy może ukształtować się istotnie mniej korzystnie na tle rozporządzeń Senatu z dnia 15 sierpnia br., ale wydawanie sądu byłoby tu przedczesne, dopóki praktyka nie da materiału do wyrobienia sobie zdania.

Gdańska administracja

Wydaje mi się natomiast, że bliżsi źródła istotnych problemu będziemy, rozważywszy cyfry następujące:

Efektownie pobrane podatki państwowe na głowę ludności wynoszą mianowicie:

Polska zł.	1927—28	1928—29	1929—30
	90.47	96.60	95.82
	1930—31	1931—32	1932—33
	85.61	69.41	71.85
Gdańsk	1927—28	1928—29	1929—30
	159.50	173.72	193.49
	1930—31	1931—32	1932—33
	186.55	174.16	188.05

Wynika z tego, że Gdańsk jako aparat administracyjny pracuje drogo. Bardzo drogo. Znacznie, znacznie drożej niż Polska. Bardziej obciąża swemi kosztami działalność gospodarczą, a więc kształtuje ją drożej. Nie należy też zapominać o związkach, które w zakresie rozbudowy i kosztowności istnieją zawsze i wszędzie pomiędzy administracją publiczną a życiem gospodarczym. Zawsze i wszędzie to spostrzegamy, a szczególnie w gospodarstwach narodowych o dużym nasileniu wkraczania władzy publicznej do życia gospodarczego.

Nie dosyć na tem. Istnieje nadmiar złe go dla Gdańska dezawantaż walutowy. Jest rzeczą znaną, że wyższa jednostka pieniężna powoduje zawsze pewną drożyznę sama przez się. W Gdańsku ma odrębna waluta, o innym parytecie, niż waluta zaplecza, ponadto dalsze jeszcze a ujemne wpływy.

Najpierw Gdańsk pobiera i musi pobierać z Polski część środków żywności, w wielkiej zaś mierze surowce i towary gotowe. Płacąc za nie, obywatel gdański, względnie produkcja gdańska, płaci stale wszelkie różnice kursowe prowizje i opłaty, które z natury rzeczy związane są z pro-

cesem zamiany walut, a które ani życia ani pracy nie czynią tańszem równie bezpośrednio, jak pośrednio. Poza to Gdańsk, jako port, żyje ożywiście w przeważnej części z usług, świadczonych Polsce. Z usług handlowych, bankowych, transportowych.

W pewnej mierze Gdańsk eksportuje też do Polski produkty własnego przemysłu. Tutaj odbywa się proces odwrotny. O ile konieczność zamiany walut podraża dla Gdańska świadczenia towarowe Polski, o tyle podraża ona dla Polski świadczenia zarówno towarowe, jak pośrednicze Gdańska. Szczególną uwagę przy tem zwracam na te ostatnie, mające dla Gdańska specjalnie doniosłe znaczenie. Nie wiele jest błędów większych, niż przypuszczenie, że port może być portem tylko fizycznym. Istotną jego rolą jest nie przeładunek towaru, lecz handel towarem i usługami transportowymi i pośredniczącymi w najszerszym tego słowa znaczeniu.

Ubocznie: konieczność zamiany walut i wysoki parytet waluty gdańskiej podrażają koszty turystyki polskiej, która przy dalszym warunku dbania o sympatje polskiego turysty, ma przecież w Gdańsku otwarte zupełnie wyjątkowe możliwości. Pamiętaj że też Gdańsk z pierwszych lat ponownego współżycia z Polską.

Momenty te są tak oczywiste, że od razu na początku, w układzie genewskim z dnia 30 września 1923 r. postawiono unifikację względnie zrównanie waluty gdańskiej z Polską jako warunek współpracy. Powtórzono to w dniu 26. 11. 1932 roku

przy likwidacji sprawy biletów kolejowych na terenie W. Miasta.

O właściwy kierunek

Tak tedy: kosztą aparatu publicznego i waluta — oto są najpoważniejsze powody gospodarcze, dla których Gdańskowi trudno być dziś w stosunku do Polski tem, czem chciałoby go mieć obie strony, trzeba sobie powiedzieć, że trudna może być obustronnie rola układów i ich wykonywanie, jeżeli ze strony Gdańska nie zostaną na czas i w odpowiednio zdecydowanej formie przedsięwzięte środki, ażeby przez warunki od siebie zależne umożliwić realizację zamierzeń i chęci obustronnych.

Jeżeli się zaś stawia jako argument dla utrzymania dzisiejszego stanu rzeczy kwestję konserwacji wyższego poziomu życia w Gdańsku, odpowiedź może być tylko jedna. Wysoki poziom życia jest zdobyczą kulturalną, której nie należy lekceważyć. Do utrzymania go dążyć istotnie trzeba. Z natury rzeczy można go jednak sobie zapewnić tylko w formie przywileju albo w formie wyników sprawnej i wydajnej pracy. Na przywilej jest na świecie miejsca co raz mniej. W stosunku Gdańska do Polski już nań niema. Za to na pracę — jest miejsca tyle, ile jest pracy do wykonania. Ale trzeba ją wykonywać tak, jak mogą i chcą ją wykonać inni. Zdarzyło się znaleźć w takiej samej sytuacji komuś, kto miał znacznie wyższy poziom życia, niż Gdańsk, a mianowicie Anglii, gdy stała się zbyt drogą dla zaplecza, którem jest dla niej cały świat. I pełna realizmu, bogata w doświad-

Zdrowe dziecko - to szczęście matki!

Każda przezorna matka daje swemu dziecku od najmłodszych lat Emulsję tranową Scotta, jako środek odżywczy i wzmacniający. Emulsja Scotta zawiera obfitujący w witaminę A. i D. oryginalny norweski tran leczniczy, który uodparnia organizm dziecka. Ponadto wchodziące w skład Emulsji Scotta sole wapniowo-fosforowe wzmacniają i odżywiają kości. Dzieci, które piją regularnie Emulsję Scotta mają proste nóżki i mocne białe zęby. Emulsja Scotta jest przyjemna w smaku i lekkostrawna. Winna to jednak być.

Emulsja Tranowa Scotta

Do nabycia już od zł. 2.

Wina-Wódki-Likiery

8302 poleca
W. Maćkowiak, Toruń
Telefon 151. Szerokość 24.
Zaprzysiężony dostawca win mszalnych.

czenia życiowe Anglija stara się swój poziom utrzymać na tej właśnie drodze, która również i przed Gdańskiem się otwiera. A wiemy, że Anglija stara się — nie bez rezultatu.

Juder Bebe szofmana - Skarb dziecka i matki

Praktyczny i pożyteczny pomysł dla obywatela i państwa

Obrót t. zw. „papierów wartościowych” jest u nas bardzo niewielki w przeciwieństwie do krajów zachodnio-europejskich. Marzeniem drobniomieszczanina francuskiego jest zostać „rentjerem”, posiadać pewną ilość obligacji, bonów, wymieniać możliwe najwięcej gotówki na — papiery wartościowe. U nas istnieje dotychczas niczem nieuzasadnione niedowierzanie do tego sposobu lokaty wartości materialnych. „Papiery wartościowe” krążą wśród cenniejszej warstwy wielkokapitalistycznej, w obrotach międzybankowych. Szersze warstwy, jeśli imają się „tezauryzacji”, to chowały do pończoch czy sienników... dolary czy funty. Oczywiście z wielkim dla siebie uszczerbkiem, bo pozbawiały się przywilejów, jakie daje dobry państwowy papier wartościowy: odsetek, premij itd. Na takiej niedorzecznej „tezauryzacji” potracił zresztą nasz chłop i nasz małomiesz-

czanin olbrzymie sumy. Krach walut zagranicznych, zdeprecjonowanie dolara i funta — naraził wielkie rzesze ciułaczy na niepowetowane szkody. Ale również i zapychanie skrytek polską walutą nie ma racji.

Pieniądz jest po to, aby znajdował się wciąż w obrocie, aby przynosił dochody, dawał zyski choćby w formie odsetek. Pieniądz nieruchomy — to szkodnictwo zarówno dla tego, który go bezproduktywnie „tezauryzuje”, jak i dla całej gospodarki narodowej.

Jednak ta psychoza niedowierzania papierowi wartościowemu, opartemu o mocne podstawy — poczyna u nas ustępować. Widzieliśmy to z racji subskrypcji Pożyczki Narodowej. Przecież dotarło wreszcie do mózgow przeświadczenie, że lokata oszczędności czy drobnego choćby kapitału w obligacji pożyczkowej jest wcale dobrym interesem, lepszym w każdym razie, niż za-

phanie siennika walutą i skazanie jej na bezdochodową bezczynność.

Obecnie ma społeczeństwo ponownie okazję do doskonałej formy nabywania stuprocentowo zabezpieczonego, a zarazem wielkie korzyści dającego papieru wartościowego. Zwłaszcza ludzie małych dochodów miesięcznych i niewielkich oszczędności.

Weźmy rzecz przykładowo. Ktoś otrzymuje pierwszego 300 zł. W regularnym budżecie rodzinnym pieniądze te mają starczyć na 30 dni miesiąca i będą wydawane kolejno w ciągu tego czasu. Sprytny człowiek uczyni tak: po opłaceniu czynszu za mieszkanie i tych wydatków, które zwykły płacić co pierwszego, za resztę kupi 25-złotowe bony Funduszu Inwestycyjnego.

Cóż na tem zyska?

Oto, co tygodnia, w każdy czwartek, odbywać się będzie losowanie premjowe. Za 25-złotowy bon można otrzymać 100 zł., a więc potroić kapitał. Dlaczegoż nie zastosować tego sposobu lokaty gotówki? Zwłaszcza że przecież bony Funduszu Inwestycyjnego są zawsze i wszędzie wymiennealne na gotówkę.

Wysuwamy bardzo praktyczny pomysł. Pożyteczny i dla obywatela i dla państwa. Obywatel zdobywa szansę zyskania premji — państwo otrzymuje środki obrotowe do ożywienia ruchu inwestycyjnego, budowania mieszkań, dróg, mostów, szkół itd.

Warto się nad tem zastanowić...

Tajemnica Fekirów. Kto chce wywołać wielką sensację, wesole spędzić czas, być mile widzianym w towarzystwie i mieć po odzieniu zawsze i wszędzie, niech nabywa najlepszy w świecie katalog białej magli, w którym mieszczą się dwa kursy wiedzy tajemnej, czyli 50 towarzyskich sztuk, oraz 100 rysunków. Wysylam pocztą za zł. 2. Adres: Prof. Jan Pieracki, Warszawa, ul. Leszno 96. 8293

Dlaczego żyto niżkuje na Pomorzu?

Trzeba przedsięwziąć środki zaradcze

Ceny miejscowe płacone producentom rolnym w połowie listopada rb. ustalone na podstawie 4165 sprawozdań korespondentów rolnych Głównego Urzędu Statystycznego, wykazywały nieznacznie. Podniosły się również ceny jaj i mleka. Natomiast ceny zwierząt — wieprz, koni i krów obniżyły się.

Zwyżkę cen pszenicy wykazały trzy województwa: wileńskie, tarnopolskie i stanisławowskie, w woj. poleskiem cena pozostała bez zmiany, w pozostałych zaś województwach cena pszenicy obniżyła się: największa zniżka miała miejsce w woj. poznańskim. Ceny żyta zwyżkowały w 13 województwach, jedynie trzy województwa

wykazały zniżkę: woj. poznańskie, woj. pomorskie i woj. lwowskie. Największa zwyżka cen żyta zaznaczyła się w woj. wileńskim i woj. nowogródzkim. Przeciwnie w całym państwie cena żyta podniosła się o 1,8 proc., cena ziemniaków o 5,3 proc., cena jaj o 17,9 proc.

Z tych suchych zestawień wynika, że w zakresie podwyższenia cen żyta na Pomorzu wdzięczną rolę do spełnienia mają przed sobą organizacje rolnicze.

Przedewszystkiem należy zbadać istotne przyczyny tego stanu i zastanowić się nad środkami zaradczymi, co oczywiście leży w interesie pomorskich sfer rolniczych.

KINO ADRIA MOSTOWA 9
tel. 449
Początek o 5. 7. 9.
Sala dobrze ogrzana!

PRECZ Z SZABLONEM!
Publiczność żąda
czegoś nowego!
OTO JEST!
BOGATY NADPROGRAM m. in. „Mecz Polska — Niemcy”.

HALO PARYŻ!
HALO BERLIN!

Film, uznany przez prasę i publiczność największych stolic świata za najpiękniejszą arcydzieło mówione we wszystkich językach świata. **Porywająca akcja!**
Nowy temat! Niezwykłe pomysły!

KRONIKA

niedziela
17
grudnia

BYDGOSZCZ

Kalendarzyk rzym.-kat.

Sobota Suchy dzień

Niedziela 3-cia Adw. Łazarza

— Dyżur lekarza kolejowego w niedzielę, dn. 17 bm. pełni dr. Mierzwiński, ul. Dworcowa 22-47.

Z Teatru Miejskiego.

„On i jego sobowtór”. Dziś, w sobotę, premiera tryskającej brawurowym humorem, pełną słownego i sytuacyjnego dowcipu, kapitalna krótkowidła Hennequina „On i jego sobowtór” w reżyserji dyr. Stomy i z udziałem pp. Czechowskiej, Drohockiej, Łukowskiej, Merozowiczowej, Wieczorkowskiej, Dytrycha, Kalinowskiego, Lechmana, dyr. Stomy i Wilamowskiego.

W sobotę zatem teatr nasz rozbrzmiewać będzie śmiechem jaki oddawna na naszej scenie nie gościł.

„Dziewczę z Holandji”. W niedzielę wieczorem czar melodji niesąca operetka Kalmana „Dziewczę z Holandji”, w doskonałym zespole.

„Grand Hotel” ze Skalską po cenach znizowanych. Dyrekcji Teatru udało się uprosić znakomitą divę filmową K. Skalską na ostatni i pożegnalny występ, który odbędzie się w niedzielę o godz. 4 po cenach znizowanych.

Repertuar kin.

Adia: „Hallo Paryż! Hallo Berlin”.
Apollo: „Samarang”.
Bałtyk: „Przygoda jednej nocy” i „Ta pania jest pania”.
Kristal: „Mumja”.
Marsyljanka: „Kobieta z Monte Carlo” i „Flip i Flap robią karierę”.
Rewja: „Każdemu wolno kochać”, rewja „Week-end”.

Kalendarz zebrań

— Organizacja P. W. Kobiet. Zebranie towarzyskie połączone z tradycyjnym opłatkiem, dn. 19 bm. o godz. 18 w lokalu własnym.
— Zrzeszenie rodaków z Warmji, Mazur i Ziemi Malborskiej, Oddział Bydgoszcz. Zebranie dnia 17 bm. o godz. 15.30 w sali Pod Lwem.
— Baczność Reemigranci i Optanci! Zebranie miesięczne w niedzielę, dn. 17 bm. o godz. 17 w lokalu Resursy Kupieckiej.
— Nauczycielskie Kolo BBWR. Zebranie dnia 16 bm. o godz. 19 w salce Rady Grodzkiej przy ul. Marsz. Focha 39.

Z miasta

— Związek Pracowników Kupieckich. Tradycyjny obchód wigilijny odbędzie się w sobotę dnia 16 bm. o godz. 21 w hotelu Lenninga.
— Uroczystość gwiazdkowa. Szkoła pow. im. Staszica urządza dnia 19 bm. o godz. 16 w sali Ogniska Kolejowego Przystosobienia Wojskowego uroczystość gwiazdkową połączoną z występem Kółka dramatycznego, muzycznego i chóru szkolnego.
— Uroczystość gwiazdkowa w Schronisku dla Niewidomych odbędzie się w środę, dnia 20 bm. o godz. 17.30 w salce Schroniska, ul. Koflataja 9.
— Jasełka. W niedzielę, dn. 17 bm. o godz. 15 w sali pod Lwem Kolo Młodzieży Polskiej Czerwonego Krzyża, odegra Jasełka p. f. „Lulajże Jezuniu”, obrazek sceniczny w trzech odsłonach, napisany przez Ewę Szelburg-Ostrowską. Wstęp 10 gr. Dochód na cel kół Młodzieży P. C. K.
— Wielka Wenta Spożywcza na rzecz Internatu Kresowego odbędzie się w niedzielę dnia 17 bm. w Resursie Kupieckiej o godz. 15 po południu. Więc w niedzielę wszyscy do Resursy Kupieckiej.

Znowu dwie wielkie wygrane w Bydgoszczy

Ludzi szczęśliwych w Bydgoszczy nie brak... W czwartek w kolekturze Kaftala w Bydgoszczy padło 50.000 zł na nr. 109572, który uszczęśliwił grupę urzędników państwowych oraz pewną mieszkanke naszego miasta. Drugą wygraną w kwocie 20.000 zł padła na nr. 51646. Okazuje się, że praktykowany system gry zbiorowej jest o wiele szczęśliwszy niż gra jednostkowa.

Każde ciągnięcie loterii to nowa wygrana fatala...

Dziecko jest przyszłością Narodu

Już 915 zł. 84 gr. zebraliśmy na gwiazdkę dla najbiedniejszej dziatwy

Wczorajszy wykaz szlachetnych Ofiarodawców rozpoczął kontem nr. 131 mały Edmund Przybylski składając zł. 3 — na wezwanie Janka Świątkowskiego, Edmundek Przybylski prosi o kontynuowanie łańcucha p. naucz. Nowaczyka i kolegę swego Leona Starobrata.

Na koncie nr. 132 zapisałiśmy dar zł. 3 — kier. Wydziału egzekucyjnego II Urzędu Skarbowego p. Sundmanna, który wzywa do łańcucha p. Edmunda Straszewskiego naczelnika Sądu Grodzkiego w Koronowie, pp. mgr. Wierawa Chmielewskiego i Ziolkowskiego z I Urzędu Skarbowego, pp. mgr. Fronczka i Wójcikiewicza z II Urzędu Skarbowego, pp. Janickiego, Kabbellę, Maja i Podlasińskiego z III Urzędu Skarbowego i pp. Charzewskiego i Janickiego z Urzędu Opłat Stemplowych.

Na koncie nr. 133 figuruje dar zł. 3 — leg. Edwarda Horbaczewskiego, który wzywa pp. dyr. W. Wtółów (Chrobrego 21), mjr. Tadeusza Jarinę, p. Wiktora Koronkówną (Gdańska 1), Jurka i Marysię Horbaczewskich, p. por. Janeckiego (Gdańska 42), leg. Michała Kretow-

icza, leg. Włodzimierza Balickiego oraz leg. inż. Serafa na (Dyr. P i T.).

Konto nr. 134 przypadło p. Władysławowi Barlikowi, który złożył zł. 2.

Na koncie nr. 135 zapisałiśmy dar zł. 2 p. Jana Barlika.

Konto nr. 136 przypadło p. kierownikowi Pellegriemu który złożył zł. 3 i wzywa do łańcucha pp. kierowniczkę Welter-Tuszyńską i Radwańską oraz kierownika Urzędu Skarbowego Akcyz i Monopoli p. Belczyńskiego.

Na koncie nr. 137 zapisałiśmy dar zł. 3 p. naucz. Pluty.

Na koncie nr. 138 zapisałiśmy ofiarę zł. 1 p. Brzozowskiego.

Konto nr. 139 przypadło p. Władysławie Michalikowej, która złożyła zł. 2 i prosi do ukucia dalszych ogniw łańcucha wykładawców Szkoły Podchorążych dla Podoficerów p. kpt. Wiktora Hryniewiczza, p. prof. Aleksandra Żurawicza oraz urzędnika cywilnego p. Antoniego Jankowskiego.

Na koncie nr. 140 zapisałiśmy dar zł. 5 p.

majorowej Wandy Meyerowej, która prosi o poparcie akcji p. pułkownikową Praussową i p. pułkownikową Powierzynę.

Na koncie nr. 141 figuruje dar zł. 3 p. kierownika Oddziału L. Wróblewskiego, który wzywa do poparcia akcji zastępcę naczelnika Bydgoszcz I p. Władysława Fleszera.

Na koncie nr. 142 zapisałiśmy złotem zgłoskami hojny dar 100 zł. urzędników IKR., którzy w liście do Redakcji piszą:

„Z zebranej kwoty na prezent dla naczelnika Wydziału Izby Kontroli Rachunkowej i Telegrafów p. Ludwika Szajhara z okazji przejścia na emeryturę, przeznaczamy kwotę zł. 100 na otarcie łez biednego dziecka i wzywamy do dalszego udziału w łańcuchu ofiar personel Dyrekcji Poczty i Telegrafów w Bydgoszczy.

Konto nr. 143 przypadło p. Kazimierzowi Muszyńskiemu kierownikowi Wydziału egzekucyjnego I Urzędu Skarbowego, który złożył zł. 2 i wzywa do kontynuowania akcji kierownika Kasy I Urzędu Skarbowego p. Antoniego Adamczewskiego, kier. Kasy II Urzędu Skarb. p. Molnikowskiego, kier. kasy III Urzędu Skarbowego p. Boreckiego i p. mgr. Ziółkowskiego referenta prawnego przy I Urzędzie Skarb.

Na koncie nr. 144 zapisałiśmy dar zł. 3 p. Teodozji Grubczyńskiej która wzywa p. H. Swiniarskiego z Trzemesza, p. dyr. R. Popławskiego, p. K. Bannisównę z „Polnu” oraz pp. St. Gorzkiewiczza, Michała Kretowicza i K. Zippa.

Konto nr. 145 przypadło p. kierownikowi Jakubowi Bub'ey'owi z Dyrekcji PKP., który złożył zł. 5 i wzywa p. inż. Stefana Juszczaaka zastępcę naczelnika Wydziału mechanicznego PKP i p. inż. Emila Rylkego zast. naczelnika działu zasobowego PKP.

Na koncie nr. 146 zapisałiśmy dar zł. 5 p. inż. Henryka Baszkowskiego naczelnika wydz. zasobów PKP, który wzywa do udziału w akcji p. dr. Stefana Hańkię, kierownika z wydz. prawnego P. K. P. i p. mgr. Jana Miniecia zast. nacz. Wydziału z Dyrekcji PKP i p. inż. Tadeusza Krzyżanowskiego zast. naczelnika Warsztatów Głównych w Bydgoszczy.

Konto nr. 147 przypadło p. Janinie Nadolnej, która złożyła zł. 2 i prosi o dalsze kontynuowanie łańcucha pp. pracowników kolejowych: Adama Piotrowskiego, Br. Kociemskiego, Stefana Wójcickiego, Bernarda Wajnera, Fr. Chyrka, Józefa Narkocza, Fr. Śmiejskiego, Walentego Burdeleka, Walerjana Majewskiego, Kazimierza Kazuro, Andrzeja Ślubowskiego, Wacława Polewskiego, Br. Wardzińskiego, St. Lubińskiego, oraz p. ppor. rez. St. Srodzińskiego, p. por. E. Lindnera, por. lotnika Konstantego Bielińskiego i urzędnika poczty p. Karola Zielińskiego.

Na koncie nr. 148 zapisałiśmy dar zł. 5 p. dyr. Jana Tymowskiego, który prosi o dalsze poparcie akcji p. dyr. inż. J. Bernacka z Kabla Polskiego i p. dyr. K. Kasprowicza z firmy Fiebrandt.

Konto nr. 149 przypadło p. inspektorowi skarbowemu W. Mrugaciewiczowi, który ofiarował zł. 5 i wzywa do łańcucha p. naczelnika Urzędu Skarbowego Akcyz i Monopoli p. Belczyńskiego i referendarza Urzędu Opłat Stemplowych p. Janickiego.

Konto nr. 120 przypadło p. mec. Brzeskiemu, który złożył dar 10 zł. p. Wiktora Koronkówną i p. mecenesa Właskiego.

Listę wczorajszych szlachetnych Ofiarodawców zamknął kontem nr. 121 p. mecenas Chrzanowski, który wpłacił zł. 5 i prosi o ukucie nowego ognia łańcucha p. mgr. Bolesława Polomskiego.

DOCHODZIMY ZATEM DO TYSIACA ZŁOTYCH, bowiem do dnia wczorajszego WPŁYNIĘŁO NA GWIAZDKĘ DLA NAJBIEDNIEJSZEJ DZIATWY 915 zł. 84 gr.

KUJEMY NOWE OGNIWA I APELUJEMY NADAL — OTWÓRZCIE SWE SERCA!

Na liście wczorajszych Ofiarodawców zakradł się przy koncie nr. 94 błąd. Ustęp ten powinien brzmieć: Konto nr. 94 przypadło pp. M. Poczekajow. i Dudkowskemu, którzy złożyli zł. 4 i wzywają do poparcia akcji pp. Bortha, Witkowskiego, Gruetzmachera i L. Chęcińskiego

Bilans rocznej pracy Bydgoskiego Klubu Wioślarek

W dniu wczorajszym w sali hotelu Lenninga odbyło się roczne walne zebranie Bydgoskiego Klubu Wioślarek, na które oprócz licznych członkin przybyli reprezentanci bratnich organizacji z prezesem B. T. W. p. dyr. Czajkowską na czele, oraz przedstawiciele miejscowej prasy.

Zebranie zagała prezeska klubu p. dr. Kłikowiczowa, która po powitaniu członkin i gości, oddała przewodnictwo w ręce p. dyr. Żewickiej.

Zkolei odczytano protokół ostatniego walnego zebrania, poczem zarząd zdawał szczegółową relację z całorocznej pracy.

Jak wynikało ze sprawozdań, Bydgoski Klub Wioślarek klubnie zapisał na kartach wioślarskiego kobiecego w Polsce, wysyłając piętnaście razy swoje zwycięskie osady na regaty międzyklubowe do: Gdańska, Grudziądza, Warszawy, Bydgoszczy i in. Siedem pięknych nagród, w tem dwie zdobyte na własność klubu, świadczyć mogą najlepiej o wyjątkowej pracy. Wioślarkom bydgoskim przypadł zaszczyt urzędzenia na skutek zarządzenia P. Z. T. W. w bieżącym roku po raz pierwszy w Niepodległej Polsce na torze w Erdyjuście polskie regaty kobiece, które jakkolwiek nie dopisały materialnie, to jednak przyniosły poważny sukces moralny naszym wioślarkom.

Zaprawa sportowa, jaką zdobywały członkinie B. K. W., nie ograniczały się jedynie do treningów na wodzie. Nie małym powodzeniem cieszył się ping-pong oraz „koszykówka”.

Liczne rozrywki ping-pongowe takżewnę rżne jak wewnątrzne przyczyniły się w dużym stopniu do harmonijnego współżycia klubowego.

Sprawozdania przyjęto oklaskami. Na wniosek komisji rewizyjnej udzielono ustępującemu Zarządowi jednołośnie absolutorium, poczem po małych zmianach dwu paragrafów statutu organizacyjnego przystąpiono do wyboru nowego Zarządu, który ukonstytuował się w sposób następujący: p. dr. Kłikowiczowa — prezeska, pp. Somerówna i Chlebowska — wiceprezeski, p. Czarnicka — sekretarka, p. Świłlikówna — skarbniczka, p. Molska — naczelniczka, p. Ko-

Nowy Oddział Zw. Strzeleckiego w Sadłogoszczu

Staraniem nauczyciela ob. Hryczyszyna zorganizowano ostatnio w Sadłogoszczu pod Szubinem, Oddział Zw. Strzeleckiego. Na zebranie konstytucyjne, które odbyło się w ub. niedzielę z ramienia Komendy Pow. Z. S. przybyli podpor. rez. Pezacki i oficer sztabu, ob. Grochowski oraz komendant 6 kompanii P. W. ob. Rybiński z Kani. Do nowoorganizowanego Oddziału wstąpiło kilkadziesiąt przedpoborowych Sadłogoszczan którzy dziarsko i karnie zabrali się do pracy. Prezesem Oddziału wybrano ob. naucz. Hryczyszyna.

nopianka — gosp. taboru, p. Pantówna — gosp. adm., oraz pp. Kwitkowska, Radwańska i Dutkowska — radne.

Do komisji rewizyjnej powołano p. radczynię Teskową, p. Kiedrowską i p. Rudkowską; do Sądu Honorowego wybrano pp. dr. Fischachową, dyr. Gulczową, dyr. Hordyńską, Kucharzką i kpt. Zychoniową.

Kierownictwo sportów zimowych powierzono p. Molskiej, sekcje niestałych dochodów p. Somerówniej, a kierownictwo sekcji ping-pongowej p. Druckiej.

Zkolei uchwalono budżet Klubu na rok następny oraz wysokość wpisowego na zł. 5.

Przewodnictwo prowadził sprawnie p. dyr. Żewicki, który w imieniu B. T. W. złożył serdeczne życzenie dalszej owocnej pracy na niwie sportowej B. K. W.

Po omówieniu szeregu spraw organizacyjnych zebranie solwowano.

Informator dla przyjeżdżających do Bydgoszczy

Wieloletni kierownik z Bydgoszczy

Toruń — Warszawa 2 26 6 23 8 06. 13 15

15 43. 19 37 21 50 23 30.

Iczew-Gdańsk Gdynia 0 47 3 29. 5 55. 7 31.

10 41. 13 22. 13 35 17 01. 19 35.

Kościerzyna-Gdynia 0 55 17 40

Nakło-Piła 3 45 8 05 14 35 19 47 0 01.

Unisław-Brodnica 5 10 8 11 13 33 16 06 21 00

Inowrocław-Poznań 3 50. 6 14 8 04 11 45 14 15

15 47 20 35 22 59.

Wągrowiec-Poznań 5 02. 7 45 13 36. 18 40.

23 06

Inowrocław-Krasznica Herby Nowe 6 14. 14 15

22 59.

Restauracje i Kawiarnie:

Restauracja i Kawiarnia Berendt. Wyborowa

kuchnia wspaniale ciastka.

Kabaret „Oaza” otwarty do rana. Pomorska 19

24 Pał. i 100 Simeo?

A. Marciniak, Długa 6 tel. 13 43 Hurt i de

tal. Zyrandole. materj. elektr. i radiotech-

niczne

Kluby szkorzane, sypialnie, frotery futra, ple-

ce, pianina, dywany, marmury, figury różne

kryształ, porcel., biż. i t. p. odpowiednie na

poćarki gwiazdkowe tanio sprzedaje „Sta-

ła Okazja”, Gdańska 10, tel. 15-30. 5267

W. Wiśniewski, Wola. Rynek 11. Poleca wszel-

kie gatunki owoców.

Kojuleni Podwale 12. Hurtownia szpagatów i

artykułów jutowych. 8116

Antykwarjat i domu koms

„Stała okazja”, Gdańska 10. tel. nr. 15-30.

Narty nadeszły!

Wszelkie przybory do sportu zimowego,

łyżwy i sanki.

P. RIEMER 7513

Bydgoszcz — ul. Gdańska 7.

Zastanawiasz się gdzie kupić podarek gwiazdkowy?

My ci pomożemy. Oto odpowiedź i adres bo tylko w znanej firmie kupić możesz

tańco — praktycznie i sumiennie

By móc należycie Szanowną Publiczność obsłużyć zachęcamy do odwiedzenia sklepu Firmy A. i W. Ziętak w godzinach przedpołudniowych. Drogowskazem do firmy A. i W. Ziętak to zdumiewająco niskie ceny, to wielki wybór i najlepsze gatunki.

Dziś, jutro i zawsze Kupujemy w firmie A. i W. Ziętak.

A. i W. ZIĘTAK

Bydgoszcz — Mostowa 7

Bieliznę damską jedwabną. Bieliznę męską koszule wierzchnie — kołnierzyki — krawaty szale — swetry — pulowery — getry — skarpety — pończochy — ubrania narciarskie rękawiczki

Spółceństwo Bydgoszczy na rzecz bezrobotnych

Wszyscy widzą okropną nędzę, w jakiej znajdują się obecnie bezrobotni naszego miasta i wiedzą o tem doskonale, że należy koniecznie zaradzić ich biedzie.

Jak wynika z nadesłanego nam sprawozdania z dobrowolnych ofiar obywatelstwa na rzecz pomocy bezrobotnym za czas od 1 do 30 listopada br., Związek Lekarzy jako pierwszy ofiarował 150 zł, następnie firma Bacon-Export zł 46.20, p. Stenzel zł 20, p. Sierpiński zł 10 i p. Wyrzykowski zł 6.95.

Na kuchnię Ludową wpłacono do Głównej Kasy Miejskiej z zainkasowanych przez kursora dobrowolnych datków zł 614, oraz sumę 150 złotych ofiarowaną przez p. Krausego.

Lokalny Komitet Funduszu Pomocy bezrobotnym ofiarował, jak wynika z powyższego zestawienia, zł 997,15 i przypuszczać należy, że suma ta w tym miesiącu o wiele wzrośnie.

Z Tow. Historycznego

Na ostatnim zebraniu oddziału Polskiego Tow. Historycznego wygłosił docent Uniwersytetu Poznańskiego dr. Jedlicki odczyt: „Prawne znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego z roku 1000”. Dr. Jedlicki czerpał poglądy swoje ze źródeł niemieckich i polskich. Krytyczna ocena dokumentów prowadziła go drogą pośrednią między pomniejszaniem znaczenia „Zjazdu Gnieźnieńskiego” a przesadnym podkreśleniem doniosłości Zjazdu. Autor przypuszcza, że Otton III nadał Bolesławowi Chrobremu tytuł Patryjusza, aby zapewnić Arcybiskupstwu Gnieźnieńskiemu opiekę królewską, której domagało się prawo kościelne. Z tytułem patryjusza rzymskiego wiązały się zatem uprawnienia królewskie ale tylko w zakresie stosunków kościelnych. Wynika z tego, że Otton III nie zamierzał powiększyć autorytetu groźnego sprzymierzeńca nadaniem pełnego tytułu królewskiego.

Odczyt dr. Jedlickiego wywołał ożywioną dyskusję z udziałem prelegenta oraz pp. Wiczorowskiej, Rzepeckiego, Malewskiego i Wolfa.

Zderzenie wozów z samochodem

Wczoraj wieczorem na ul. Grunwaldzkiej zdarzył się nieszczęśliwy wypadek, który jedynie dzięki szczęśliwemu zbiegowi okoliczności nie zakończył się tragicznie.

Samochód osobowy kierowany przez p. Jana Belńskiego z Wierzbucina najechał na wóz roboczy p. Fryderyka Kukuka z Osowej Góry i na wóz p. Władysława Delińskiego (ul. Koronowska).

W chwili zderzenia konie zaczęły rzucać się na wszystkie strony, i zrazu nie można było zorientować się, jakie rozmiary zderzenie wzięło.

Jak stwierdzono, wypadek na szczęście nie pociągnął za sobą żadnych ofiar w ludziach, jedynie oba wozy zostały rozbite, uprzęż zupełnie porwana, a samochód został poważnie uszkodzony.

Solec Kujawski

— Z życia Tow. Hodowców Gołębi. W ub. sobotę odbyło się w Solcu Kujawskim walne zebranie Tow. Hod. Gołębi Poczтовых 0.25 „Posłaniec Pocztowy” przy K. P. W., na którym dokonano wyboru nowego zarządu, w skład którego weszli pp.: prezes — Leon Popławski, zast. prezes — St. Kamiński, sekretarz — N. Witkowski, zast. sekretarza M. Wróblewski, skarbnik — Fr. Sikora, rewizorzy: Gołębiowski i Przykłota, gospodarze: p. Szymański i p. Wasielewski.

Z okazji walnego zebrania p. prezes Popławski wydał poszczególnym członkom dyplomy za loty z Dziembówka i Tczewa. Dyplomy zostały wykonane przez członka sekcji art. rzeźbiarza p. Norberta Witkowskiego.

Za lot z Dziembówka zdobyli: I nagrodę p. L. Popławski, II nagrodę p. J. Roguszcak.

Za lot z Tczewa zdobyli: I nagrodę Fr. Rowejski, II nagrodę p. N. Witkowski, III nagrodę p. St. Gołębiowski.

Na zebraniu dyskutowano m. in. nad sprawą konfiskaty gołębi i dzikich hodowców. Spis takich hodowców zostanie odesłany do Starostwa Powiatowego celem dalszego rozstrzygnięcia.

O czym powinni wiedzieć wszyscy cierpiący na reumatyzm!

Ogólnie jest wiadomem, że reumatyzm, podagra i pokrewne cierpienia są następstwem gromadzenia się w organizmie kwasu moczowego. Tworzą się z niego ostre, jak igielki drobne kryształki, które sadowiąc się w mięśniach lub stawach wywołują częstokroć, już przy najmniejszym poruszeniu się, straszliwe bóle. W interesie więc cierpiącego jest, by niezwłocznie zastosować taki środek, który usuwa z organizmu kwas moczowy. Dlatego cierpiący winien usłuchać rady uzdrowionych: „Przyjmujcie Toga!”.

We wszystkich krajach całego świata, stosuje się ten środek od przeszło lat 15-tu z powodzeniem przeciwko reuma-

i położył Bednarka trupem na miejscu.

tyzmowi, podagrze i pokrewnym cierpieniom. Jeśli tyle udręczonych, stosując Toga! odzyskało swe zdrowie to przecież każdy z zaufaniem winien się weń zaopatrzyć. Toga! zapobiega gromadzeniu się kwasu moczowego i w zarodku zwalcza niedomagania. Toga! przynosi ulgę w chronicznych nawet wypadkach. Również w grypie, przeziębieniu, bólach nerwowych i głowy działają tabletki Toga! szybko i pewnie. Są one przytem nieszkodliwe dla serca, żołądka i innych organów. Spróbujcie, przekonajcie się sami o skutecznym działaniu tabletek Toga! Do nabycia we wszystkich aptekach.

Dajmy młodzieży świetlicę

W dobie wszechwładnie panującego kryzysu całe rzesze młodzieży po ukończeniu szkół powszechnych pozostają bez pracy a wskutek bezczynności niejednokrotnie załamują się duchowo i moralnie.

Jednym ze środków mogących najskuteczniej znużać i wypełnić pustkę życia pozbawionej pracy młodzieży, byłoby zakładanie i prowadzenie dostatecznej ilości świetlic.

Świetlica — wielka, ciepła i jasna sala, stałaby się najmiłszym ustroniem dla młodych, pełnych życia i żądnych wiedzy istot.

Świetlica dostarczałaby im dobrą i odpowiednią książkę, pisma codzienne i perjodyczne, świetlica rozszerzyłaby zakres ich wiadomości przez pogadanki, odczyty i referaty, świetlica wreszcie dałaby im możliwość nauczania się robót takich jak: introligatorstwo, zdobnictwo, roboty ręczne, rysunki i t. p.

Tworzenie świetlic dla młodzieży jest naka-

zem chwili i winno się stać troską społeczeństwa, — w szczególności zaś — troską organizacji społecznych, pracujących w duchu państwowym. Rozumiejąc znaczenie świetlic i doceniając wpływ, jaki wywiera życie świetlicowe na młode pokolenie, związek Pracy Obywatelskiej Kobiet organizuje w pierwszej połowie stycznia 1934 r. tygodniowy Kurs Świetlicowy dla działaczek społecznych i dla przyszłych fachowych świetliczanek. Kurs przeprowadzi instruktor z Warszawy, p. Moczkońska Goszczyńska wygłaszając cykl referatów — lekcji, urozmaiconych interesującymi zajęciami praktycznymi.

Zapisy na kurs przyjmuje Sekretariat Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet (ul. Marszałka Pocha 39) w poniedziałki, środy i piątki od godziny 17-ej do 19-ej aż do 6-go stycznia 1934 r. Opłata za cały kurs wynosi złotych trzy (3 złote). Spieszcie z zapisami!

Z Listów do Redakcji**Czy to nie zadługo?**

Od jednego z naszych czytelników mjr. rez. Józefa Schmidta otrzymaliśmy następujący list:

Szanowny Panie Redaktorze!

Po przeprowadzeniu swoich poborów emerytalnych i zredukowaniu ich o 33 proc. zdolność moja płatnicza zmalała bardzo.

Mając rodzinę na utrzymaniu i wiedząc o tem, że Magistrat umarza podatek od lokali (zaległy), za poradą rady p. Hanczewskiego zrobiłem odpowiedni wniosek o umorzenie mi podatku za II półrocze 1932 r. Wniosek w dniu 4 stycznia 1933 r. osobiście wręczyłem wyżej wspomnianemu radcy.

Gdy przeszedł styczeń, luty, marzec, kwiecień i otrzymałem mnogy nakaz opłaty podatku od lokali za rok 1933, a żadnej wzmianki o zaległym podatku za II półrocze 1933 r. sądziłem, że podatek ten został umorzony. Na reszcie w dniu 15 października r. b. otrzymałem pismo Pana Prezydenta Miasta, podpisane przez p. Wache z dnia 30 września b. r. L. dz. III 85-33 b, że wniosku mojego z dnia 4 stycznia br. nie uwzględnią.

Równocześnie otrzymałem wezwanie z Urzędu Skarbowego o uiszczenie podatku za półrocze 1932 i za cały rok 1933 z odpowiednimi odsetkami i karami, co zwiększyło pierwotną kwotę.

Rozumiem, że nie zawsze można załatwić wniosek i dać odpowiedź w kilka dni, czy tygodni, a nawet w dwa, trzy miesiące, ale trzymanie wniosku bez odpowiedzi przez 9 miesięcy jest rekordem powolnego wykonania obowiązku. Sam byłem urzędnikiem i szefem poważnej instytucji, więc wiem w jakim czasie powinny być załatwiane wnioski i podania klientów.

Przez tego rodzaju traktowanie sprawy naszą dzisiaj płacić karę i odsetki, które właściciel p. Wache powinien regulować, bo gdybym otrzymał odpowiedź po miesiącu, czy po dwóch miesiącach to dług uregulowałbym i nie ponosił niezastąpionych kosztów. Woobecnie otrzymanie odpowiedzi, nie mogłom sta-

cić, gdyż sprawa była otwarta i niezakończona.

W każdym razie jaka nie byłaby odpowiedź, to powinna być dana mi w szybkim terminie, a nie po upływie 9 miesięcy.

Co się tyczy umarzania podatków od lokali, to musiało to mieć bardzo częste miejsce ponieważ Magistrat miał nawet specjalne blankiety drukowane na te odpowiedzi następującej treści: — „W załatwieniu podania z dnia ... w sprawie umorzenia podatku od lokali za ... kw. 19. w kwocie ... zawiadamia się, że na zasadzie art. 9 ustawy o podatku od lokali z dnia 2. 7. 1926 (Dz. U. 94-26 poz. 550) w związku z par. par. 14 i 16 rozporządzenia wykonawczego do powyż. ustawy z dnia 29. 12. 1926 (Dz. U. 12-27 poz. 95) Magistrat przy współudziale Delegata Skarbu powyższą prośbę uwzględnił.”

Hańczewski, radca miejski.

Otóż na tym blankiecie przekreślono słowo Magistrat i trzy ostatnie słowa przerobiono na: „powyższej prośby nie uwzględniłem”. Zamiast Hańczewski — Wache radca miejski.

Może list niniejszy wpłynie na to, aby w przyszłości sprawy tego rodzaju były prędzej załatwiane i nie narażały klientów na kary i odsetki nie zasłużenie.

Bydgoszcz, dnia 15 grudnia 1933 r.

Z poważaniem

Józef Schmidt, mjr. rez. W. P.
ul. Łokietka 21, m. 6.

Wygrana zł. 15.000

padła w Kolekturze

„Uśmiech Fortuny”.

Jak nas informują w 1-szym dniu ciągnięcia klasy 3-ej wygrana zł. 15.000,— padła w największej i najszczęśliwszej kolekturze „Uśmiech Fortuny”. Bydgoszcz, Pomorska 1 Oddział w Toruniu, Żeglarska 31 na los nr. 94192.

Półowa z powyższego losu sprzedana była w Bydgoszczy i półowa w Toruniu. Jest to jeszcze jeden dowód, że szczęście trzyma się kolektury „Uśmiech Fortuny”.

Nie zamykajcie wody na noc Jak zabezpieczyć wodociągi od mrozu

W związku z obecnymi mrozami Zarząd Wodociągów i Kanalizacji przypomina właścicielom domów i osobom zainteresowanym, że najlepszą ochroną przeciw zamarzaniu wodociągów i domowych urządzeń wodociągowych jest zabezpieczenie stałej cyrkulacji wody w domowych rurociągach.

Wobec powyższego nie należy domowych urządzeń wodociągowych zamykać na noc, a przeciwnie, należy starać się zabezpieczyć ruch wody w rurociągach, w jakim celu zaleca się co najmniej zostawić trochę otwarte kurki wodne na najwyższym piętrze.

Za zwiększone w tym celu zużycie wody, poprzednio odpowiednio wniosku liczyć się będzie, stosownie do uchwały Magistratu z dnia 17. 6. 1929 r. połowę ceny wody i opłat kanałowych.

Okradli swego kompana od kieliszka

Wesoło bawił się onegdaj w pownej restauracji w Ossowej Górze p. Walenty Chabierski ze Strugi pod Kaliszem.

Kieliszki krążyły często a humor rósł z każdą chwilą... W pewnym momencie, gdy p. Chabierski sięgnął nonszalnie do kieszeni ubrania zapłacił rachunek, skonstatował z przerażeniem brak portfela z pieniędzmi. Ponadto p. Chabierski zauważył, iż nieznanemu sprawca zabrał mu z wieszaka kapelusz.

Poszkodowany kmiotek zgłosił natychmiast kradzież miejscowemu posterunkowi P. P., który natychmiast ujawnił sprawców w osobach braci Wiktora i Mieczysława Harmatów, mieszkańców Ossowej Góry, przebywających w towarzystwie Chabierskiego w karczmie.

Portfel złodziejom odebrano, ale już pieniędzy nie było.

Co, komu zginęło?

Niedługo ciesz się p. Maksymilian Wysocki zam. przy ul. Teofila Magdzińskiego nr. 9, posiadaniem pięknych, świeżo zakupionych naczyń kuchennych. Onegdaj wkraść się w biały dzień do niezamkniętej kuchni złodziej i w bardzo sprytny sposób wyniósł wszystkie garnki, patelnie i wiele jeszcze innych naczyń służących sztuce kulinarnej. Poszkodowany z osił kradzieży policji.

Na strych domu nr. 11 przy ul. Grunwaldzkiej dostał się niewykryty narazie sprawca i skradł na szkodę p. Stanisławy Borzykowskiej bieliznę wartości 200 zł.

Tajemniczy morderstwo pod Koronowem

W odległości jednego kilometra od Koronowa znaleziono w dniu wczorajszym w krzakach zwłoki nieznanego mężczyzny, średnie wzrostu, dobrze ubranego lat około 30.

Przy zwłokach nie znaleziono żadnych dokumentów. Na miejsce wypadku zjechała specjalna komisja sądowo - lekarska z

Bydgoszczy, która przeprowadza energiczne śledztwo.

Blizny szczegóły trzymane są narazie w tajemnicy.

Według wszelkich prawdopodobieństw zachodzi wypadek: rabunkowego morderstwa.

Sejmik rolnictwa pomorskiego zakończył swe obrady

Pozytywne wyniki dwudniowej pracy

W dniu wczorajszym zakończył swe obrady dwudniowy zjazd rolnictwa pomorskiego w Toruniu, dając szereg konkretnych rezultatów w postaci wytycznych i uchwał „mających na celu dążenie do przywrócenia opłacalności produkcji rolnej”. Podkreślić należy wysoki poziom na jakim toczyły się obrady oraz rzeczowy charakter wygłoszonych referatów, z których każdy zawierał znaczną sumę pracy i doświadczenia, włożonego weń przez danego prelegenta. Dzięki temu wyniki zjazdu niewątpliwie znajdują szerszy odgłos wśród ogółu rolnictwa i nadadzą pracy jego w wielu dziedzinach nowy kierunek.

Obrady w komisjach

Wczoraj od wczesnych godzin rannych obradowały w dalszym ciągu komisje zjazdowe.

KOMISJA EKONOMICZNA, która obradowała pod przewodnictwem pp. Hulewicza i Głowczewskiego wysłuchała referatu pp. nac. Głowczewicza, inż. Baranowskiego, oraz dyr. P. T. R., p. dyr. Zakrzewskiego, na temat świadzeń i ciężarów w rolnictwie, nad którym wywiązała się następnie dyskusja. W dyskusji przemawiali pp. prez. Hulewicz, Wojciechowski, Kreft, Smół, Adamczyk, Sojecki i inni.

Mówcy stwierdzili, że naogół biorąc podatki państwowe w rolnictwie są mniej uciążliwe, aniżeli podatki samorządowe i inne obciążenia. Wobec tego uznano za konieczne zwrócić się do samych rolników, zasiadających w samorządach, aby dołożyli starań do reorganizacji samorządowej polityki finansowej po linii wydatnego obniżenia obciążeń komunalnych. Sprawa ta leży w zasięgu bezpośrednich możliwości samego rolnictwa, to też łatwiejsza jest do zrealizowania, aniżeli inne postulaty o szerszym zakresie.

Ponadto omawiano sprawę ubezpieczeń od wypadków i od inwalidztwa, występując stanowczo przeciwko nadmiernym opłatom z tego tytułu, zwłaszcza tym, które zostały wprowadzone w kryzysowych latach 1932-33. Rezolucja poszła w kierunku domagania się jak najszybszego wprowadzenia w życie ustawy scaleniowej z tem, że opłaty świadczeń winny być obniżone przeciętnie o 60 proc. w stosunku do obecnych.

KOMISJA PRACY SPOŁECZNEJ obradowała pod przewodnictwem p. posła Serożyńskiego. Główny referat o osadnictwie wygłosił p. poseł Rząsa, pozmtem zaś poszczególne działy zagadnień referowali pp. Nowakowski z Patronatu Zw. Sp. Zarob. Bielicki, ze Zw. Rez. Sp. Roln., Chwastek, i nac. Makowski z PIR.

W obszernej dyskusji, dotyczącej przede wszystkim spraw osadniczych, w której przemawiali pp. Rokoszewski, Kaźmierski, Kołodziejki, Szalach, Dubiesz, Patula, insp. Pietraszewski i inni, podkreślano konieczność obniżenia rent i zaległości rentowych oraz przeszacowania osad z parcelacji polskiej.

Wreszcie w KOMISJI PRODUKCJI ROLNEJ, która obradowała pod przewodnictwem p. prezesa Śląskiego, referaty wygłosili pp. nac. Buczek, inż. Jelowicki, inż. Komar i nac. Szepeński.

W dyskusji głos zabierali pp. pułk. Donimirski ze Starogardu, prez. Śląski, Czajkowski Lewicki, Szulczewski, inż. Diffenbach, Sulimirski i inni. Omawiano kwestje najrentowniejszego nastawienia uprawy płodów rolnych.

Posiedzenie plenarne i zamknięcie

O godz. 12,30 odbył się dalszy ciąg plenarnego posiedzenia, poświęcony reasumpcji dwudniowych prac Zjazdu.

O wynikach prac poszczególnych komisji referuje w zastępstwie nieobecnego prezesa szambelana Donimirskiego p. dr. Zakrzewski.

W swych wywodach prelegent podkreśla wysoki poziom poszczególnych referatów oraz spowodowanych przez nie dyskusyj. — Całością pracy każe przypuszczać, że Zjazd osiągnął zamierzone cele, tzn., że rolnik pomorski skieruje obecnie cały swój wysiłek w kierunku maksymalnego usprawnienia swego warsztatu rolnego oraz owocnej pracy społecznej, a rolnictwo jako całość dążyć będzie do skonsolidowania wszystkich swych sił.

Każda z komisji dała wytyczne, w myśl których należy postępować, aby dokonać uzdrowienia rolnictwa pomorskiego, a pośrednio rolnictwa ogólnopolskiego.

Komisja pracy społecznej raz jeszcze stwierdza, że ideałem pracy oświatowo-rolniczej jest danie każdemu rolnikowi potrzebnej mu wiedzy do umiejętnego prowadzenia gospodarstwa oraz wyrobienie z niego czynnego w życiu społecznym wsi, świadomego swych praw i obowiązków obywatela. W myśl tego należy dążyć do rozwoju szkolnictwa rolniczego oraz

stworzyć przysposobienie rolnicze młodzieży wiejskiej — tembardziej, że dotychczas sprawa młodzieży prawie wcale się nie zajmowano.

Podobne stanowisko należy zająć w stosunku do kobiety wiejskiej, biorąc pod uwagę jej rolę przedewszystkiem w domowej gospodarce hodowlanej.

KOMISJA PRODUKCJI ROLNEJ stwierdza, że wobec tego iż panujący wszechwładnie kryzys zbytnio odciągnął rolnika od jego najważniejszych zagadnień, należy w pierwszym rzędzie zwrócić baczną uwagę na sprawę produkcji rolnej, a więc wykorzystać wszelkie jej kierunki i możliwości.

KOMISJA EKONOMICZNA twierdzi, że w kraju, który blisko w 70 proc. zatrudniają rolnicy, stan rolny może żądać, aby jego sprawy postawiono na pierwszy plan. I tak przede wszystkim należy dążyć do obniżenia kosztów produkcji i to między innymi przez obniżenie świadczeń i obciążeń, które muszą być dostosowane do poziomu życia rolnika, do jego możliwości.

W końcu p. dr. Zakrzewski, reasumując wynik ogólny Zjazdu, apeluje by wszelkie organizacje rolnicze poczyniły od kółek rolniczych a skończywszy na organizacji wojewódzkiej w granicach wszelkich możliwości skierowały swą inicjatywę na rozwój warsztatów rolnych.

Dyr. Fudakowski o roli rolnictwa w państwie

Następnie przewodniczący p. prezes Czarliński wita p. dyrektora Fudakowskiego, prezesa Związku Izb i Organizacji Rolniczych w Polsce, oddając mu zarazem głos. Swoją odczyt pt.: „Wartość dobrowolnej pracy społecznej i zespołowego działania rolników” p. dyr. Fudakowski rozpoczyna od rozważań na temat ce-

lowości i opłacalności warsztatu rolnego. Zadaniem rolnictwa winno być conajmniej utrzymanie produkcji rolnej w granicach opłacalności.

Nie wolno uszczuplać kapitału rolnego, nagromadzonego przez pracę wielu lat. Należy też napiętnować bezsensowne zmniejszanie produkcji. Można się zgodzić z tem, że skoro się zmniejszy produkcja, wzrosną ceny płodów rolnych, ale co się wówczas będzie sprzedawało? Przecież zmniejszenie produkcji spowoduje zmniejszenie zapasów.

W społeczeństwie tkwi fałszywe pojęcie, że to państwo winno zwalczyć kryzys! Nie chce ono zrozumieć, że tylko zespolone wysiłki społeczeństwa mogą złu zaradzić, a państwo może dać tylko odpowiednie dyrektywy.

W tej walce z kryzysem rolnicy, stanowiący 70 proc. obywateli państwa winni odegrać dominującą rolę. Przez ostatnie 150 lat rolnictwo traktowano po macoszemu faworyzując natomiast przemysł. Obecnie przyszedł czas, by i rolnik odegrał należną mu rolę. W pracy tej jednak rolnicy muszą się związać dobrowolnymi organizacjami, przyczem o ile praca tych organizacji ma przynieść jakies realne wyniki to każdy rolnik winien wyrobić w sobie silny instykt ofiary, w przeciwieństwie do rozpowszechnionego dziś „ja płacę, ja wymagam”. — Tylko zespół zorganizowanych rolników, świadomych swych celów może wyprowadzić rolnictwo z obecnych trudności.

Przemówienie p. dyrektora Fudakowskiego zebrani przyjęli żywymi oklaskami.

Następnie p. prezes Czarliński odczytuje depezę w której JE. ks. biskup Okoniewski przesyła Zjazdowi życzenia owocnej pracy i Swe błogosławieństwo.

Na tem przewodniczący solwuje ostatnie zebranie obecnego Zjazdu PTR.

POLSKIE OSRAMÓWKI
produktowane w Pabjanicach

DZIĘKI STOSOWANIU
NAJLEPSZYCH SUROWCÓW I
NAJNOWSZYCH METOD FABRYKACJI
gwarantujemy
NIEPRZEŚCIGNIONY GATUNEK

Czołowy kandydat endecji z Kórnika specjalistą od chorych świń i od szkodenia miastu i skarbowi państwa

Władze bezpieczeństwa w Kórniku — jak donosi „Dziennik Poznański” — ujawniły przezstępstwo dokonane przez niejakiego Kazimierza Finkego z Kórnika. Zakupił on w pobliskiej wsi i kilka sztuk chorych świń, zabił je na miejscu i przywiózł nocą do swego sklepu rzeźniczego, aby następnie sprzedać je swym klientom. Zaznaczyć należy, że już oddawna krążyły pogłoski, że Finke proceder ten uprawia i to zapewne spowodowało władze bezpieczeństwa do wszczęcia dochodzeń i oddania sprawy w ręce sprawiedliwości. Finke odpowiadać będzie również za dążenie przez swój proceder do uszczuplenia dochodów miasta i Skarbu Państwa. Zaznaczyć należy, że Finke był czołowym kandydatem endecji w ostatnich wyborach do rady miejskiej.

Tyle narazie wiemy o radnym z listy „obrońcy narodowej samorządu” w Kórniku. Co z tym cennym „działaczem” zrobią pp. „narodowi” — niewiadomo.

Nie tak dawno podaliśmy wiadomość, że „opatrznościowy mąż” Stronnictwa Narodowego w Wielu ks. Wrycza, odpowiedział jednej z firm katolickich, że „od sanatorów ofert nie przyjmuje”. A zatem p. Finke miałby wzięcie i zbyt i w Wielu, jako stuprocentowy „narodowiec” ba nawet czołowy kandydat z listy nr. 4. Karmil przeciw swoich towarzyszy partyjnych w Kórniku, mógłby zaopatrywać „narodowym” towarem wybredne gusta a nawet podniebienia polityczne całej kompanijki z wojskiem hetmanem z Wielu na czele.

I znowu prasa „narodowa” ma dobrą sposob

75 lat istnienia

najlepszą gwarancją jakości

Dlatego zważać należy na oryginalne **Mydło Regera**, które w niezmiennej dobroci wyrabia się od **75 lat**.

Czy wobec tego zaleca się kupować mniej wartościowe mydło?

8055

713

Baterje anodowe

Jakość a nie cena decyduje. Dlatego daje się wszędzie pierwszeństwo baterjom anodowym DAIMON

Listonosze nadal będą doręczać korespondencję po wsiach

Od szeregu miesięcy część prasy pomorskiej podaje, jakoby miały nastąpić zmiany doręczania pism przez listonoszy wiejskich i że odbiorcy zmuszeni będą zwracać się bezpośrednio do Urzędów Pocztowych po odbiór swej korespondencji.

Jak się dowiadujemy, Dyrekcja Poczty i Telegrafu do tej pory nie wydała rozporządzenia o zniesieniu etatów listonoszy. Zostało jedynie wydane rozporządzenie, zmieniające stosunek Urzędów pocztowych do listonoszy, który obecnie będzie publicznie - prawny, mieszkańcy zaś na tem nie ucierpią i w dalszym ciągu otrzymywać będą swoją korespondencję przez listonoszy.

Gowino, pow. morski

— Wypadek samochodowy. Samochód ciężarowy rozlewni piwa Gleskiego z Wejherowa w drodze powrotnej natrafił na szosie pod Gowinem furmankę nieoświetloną. Szofer, chcąc uniknąć katastrofy zderzenia, zahamował gwałtownie wóz, na skutek ślizgawicy samochód zarzucił i uderzył z ogromną siłą w drzewo, a następnie wpadł do rowu, rozbijając się do szczętnie. Szofer z wypadku cudem ocalał. Po rozbitym samochodzie przybył specjalny wóz z

ność wykorzystać Kórnicki swój dorobek po swojemu zwłaszcza że właśnie władze bezpieczeństwa zainteresowały się osobą p. Fmka. — Tylko odważnie i konsekwentnie, bo to „czołowy kandydat” i nowa „ofiara” tego samego śmietniczka partyjnego.

Morderca posterunkowego Matusiaka skazany na karę śmierci

Wspólnik jego dogorywa w szpitalu

Nasz korespondent donosi ze Starogardu: Onegdaj rozpoczęła się w miejscowym Sądzie Okręgowym rozprawa doraźna przeciwko Klemensowi Wenckiemu, sprawcy ohydnego morderstwa na osobie posterunkowego P. P. w Zblewie Fr. Matusiaka. Trybunałowi przewodniczył wiceprezes S. O. Juński, przy udziale sędziów Janowskiego i Chmielewskiego; oskarżał prok. Stefaniński, bronił oskarżonego z urzędu adw. Suchecki.

Po odczytaniu aktu oskarżenia sąd przystąpił do badania Wenckiego, który jednakże do zamordowania post. Matusiaka się nie przyznaje, usiłując całą winę zważyć na znajdującego się w szpitalu, ciężko rannego swego współnika,

Izydora Muszyńskiego. Wencki zachowuje się na ławie oskarżonych z cynizmem zakorzeniałego zbrodniarza.

Głównym świadkiem w procesie był towarzyszył śp. post. Matusiaka, st. post. Drzewiecki. Jego zeznania stanowią też niezbitą materjał, obciążający Wenckiego. Świadek stwierdza kategorycznie, że zabójstwa Matusiaka dokonał nie Muszyński, lecz Wencki. Inni świadkowie potwierdzają w zupełności zeznania st. post. Drzewieckiego.

W dniu wczorajszym w godzinach przedpołudniowych odbył się dalszy ciąg rozprawy i zamknięcie przewodu sądowego, poczem po przemówieniach prokuratora i obrońcy trybunał udał

się na naradę. Około godz. 1 w poł. Sąd ogłasza wyrok, mocą którego oskarżony Klemens Wencki uznany został winnym zamordowania posterunkowego P. P. Fr. Matusiaka i za tę zbrodnię skazano go po myśli art. 225 K. K. na karę śmierci.

Obrońca skazanego wniósł na ręce przewodniczącego Sądu prośbę do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej o ulaskawienie. Jeżeli nadejdzie odpowiedź odmowna, wyrok zostanie w ciągu 24 godzin wykonany.

Drugi z bandytów, Izydor Muszyński, który jak wiadomo, podozrał pościgu w Zblewie otrzymał ciężką ranę postrzałową, dogorywa w szpitalu w Starogardzie. Stan jego beznadziejny.

Zł 50.000 na nr. 109572
Zł 20.000 na nr. 91646
Zł 10.000 na nr. 156665
Zł 5.000 na nr. 12690
Zł 2.000 na nr. 121068
Zł 1.000 na nr. 143426

padły
w I-szym dniu ciągnięcia
III klasy w szczęśliwej
kolekturze

Kaftala, Bydgoszcz
ul. Jagiellońska 2.

Telegramy

Z ostatniej chwili
Z pobytu niemieckiej delegacji
zbożowej w Warszawie

(o) Warszawa, 16. 12. (Tel. wł.). Bawiąca w Warszawie niemiecka delegacja zbożowa...

Na konferencji uzgodniono wysokość parytetów dla poszczególnych portów, oraz ustalenie ceny na poszczególne miesiące.

Po południu delegacja przyjęta była przez dyrektora departamentu ekonomicznego Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych dr. Roesego, a wieczorem podejmowana była przez posła Rzeszy w Warszawie von Mollkego.

Puste ściany w mieszkaniu
b. posła Liebermana

Warszawa, 16. 12. (Tel. wł.). Do mieszkania byłego posła Liebermana, jednego ze skazanych przywódców b. Centrolewu zgłosił się...

Prokurator w konsystorzu
prawosławnym

Warszawa, 16. 12. (Pat.). W dniu wczorajszym na skutek zarządzenia prokuratora przy sądzie okręgowym w Warszawie wiceprokurator...

Międzynarodowy turniej hokejowy
odbędzie się w Zakopanem

Zakopane, 16. 12. (Pat.). W dn. 29 i 31 grudnia odbędzie się w Zakopanem pierwszy w tym sezonie międzynarodowy turniej hokeja lodowego...

Z szybkością 40 kilometrów
na sekundę
Niemiecki wynalazek ultraszybkiej
kuli

Paryż, 16. 12. (PAT.). „Echo de Paris” donosi z Londynu, że znany wynalazca niemiecki Gerlich wynalazł ultraszybka kulę...

Kto wygrał?

Warszawa, 16. 12. (Pat.). Ważniejsze wygrane w drugim dniu ciągnięcia III klasy 28-iej Loterii Państwowej padły na nast. numery:

300.000 zł na nr. 26014.
20.000 zł na nr. 85.289.
15.000 zł na nr. 137.244, 138.078.
10.000 zł na nr. 15.665, 66.097, 110.555 i 165.328.

Ważna konferencja oświatowa w Bydgoszczy

Kurator dr. Pollak o roli inspektorów

W ub. poniedziałek i wtorek odbyła się w Bydgoszczy okręgową konferencję inspektorów szkolnych pod przewodnictwem kuratora szkolnego...

Konferencję zagal p. kurator dr. Pollak, wskazując w swem przemówieniu na znaczeniu reformy administracji szkolnej...

inspektorów przy realizowaniu ustawy o ustroju szkolnictwa i nowych programów szkolnych. Program konferencji dwudniowej obejmował: 1) sprawozdanie z wykonania programu pracy na rok 1932-33...

Zgłaszanie roszczeń do niemieckich
instytucyj ubezpieczeń

W związku z wejściem w życie umowy polsko - niemieckiej o ubezpieczeniu społecznym, obywatele polscy, którzy wpłacali w swoim czasie składki do niemieckich instytucyj ubezpieczeniowych...

W związku z tem każdy robotnik i pracownik umysłowy polski, który kiedykolwiek opłacał w Niemczech składki do ubezpieczenia inwalidzkiego, górniczego, czy też ubezpieczenia...

pracowników umysłowych, któremu dotychczas nie przyznano renty z Niemiec, a który wrócił do Polski po r. 1916 (względnie na Górny Śląsk po r. 1921) powinien zgłosić się pisemnie...

Po zakończeniu sezonu jesiennego
na pomorskim rynku ziemniaczanym

Miesiąc listopad był okresem bardzo ożywionego handlu ziemniaczanym. Złożyło się na to kilka czynników. Do najważniejszych należy zaliczyć przygotowywanie zapasów zimowych przez spożywców...

W drugiej linii dostawcami byli więksi rolnicy, którzy oferowali towar spożywcom loco piwnica po zł 4-5 za 100 kg. Dalsze zakupy robiło wojsko i inne instytucje państwowe dla własnej aprowizacji...

wyraz swego uspołecznienia, traktując dostawę dla bezrobotnych nie jako dostawę zarobkową, ale jako pewną akcję społeczną.

Fabryki przetworów ziemniaczanych w tym okresie płaciły w pierwszej połowie listopada 14-16 groszy za kg proc. skrobi, w drugiej zaś połowie 16-22 groszy za kg proc. i mimo tej ceny z trudnością znajdowały dostawców.

Przez kilkoma transakcjami do Afryki i na bliski Wschód oraz do niektórych krajów europejskich, eksport ziemniaków się nie rozwinął.

Rolnicy ziemniaki już zakupowali, przeto handel ogranicza się niemal wyłącznie do rynków lokalnych i w niewielkiej ilości. Związek Eksporterów Ziemniaków w Toruniu daje wyraz przekonaniu, że sezon wiosenny będzie o wiele żywszy od minionego jesiennego.

Ciężkie kary na świętokradców

Echa rabunków w kościołach w Osieku, Smętowie i Opaleniu

Sprawy kradzieży kościelnych w Osieku, pow. starogardzkiego w Smętowie i w Opaleniu, o ujawnieniu których swego czasu donosiliśmy, o postawieniu zostali przed sąd w Starogardzie...

Skazani zostali: Aleksander Rogalski na karę 5 lat więzienia i pozbawienia praw obywatelskich na przeciąg 10 lat...

re 5 lat więzienia i pozbawienia praw obywatelskich na przeciąg 10 lat, Jan Manikowski na karę 2 i pół roku więzienia i pozbawienie praw obywatelskich na przeciąg 5 lat...

Programy radjowe

SOBOTA, 16 GRUDNIA.

Radjostacja Warszawska.

7,20 Muzyka poranna (płyty). 7,35 Dziennik por. 7,40 D. c. muzyki z płyt. 7,52 Chwilka Gospodarstwa Domowego. 12,05 Muzyka popularna (płyty). 12,30 Dziennik połudn. 12,35 Wiad. meteorol. 12,38 D. c. muzyki popul. z płyt. 15,25 Wiad. o eksp. polsk. 15,30 Wiadomości Gospod. 15,40 „Skryzinka strzel.” 15,55 „Chwilka lotnicza i przeciwigazowa”. 16,55 4-ty koncert z cyklu „Muzyka słowiańska”. Wyk.: ork. symf. P. R. Wraga (bas) i prof. L. Urstein (akomp.). 17,50 Pogadanka rolnicza. 18,00 Odczyt pt. „Wpływ nowej szkoły na duszę narodu” — wygł. poseł J. Smulikowski. Prezes Zw. Naucz. Szkół Powszechn. 18,20 Polska muzyka ludowa w wyk. kapeli F. Dzierżanowskiego i W. Suchockiego. 19,25 Leśmian i Staff. Recytacje (Kwadrans poetycki). 19,40 Wiadom. sport. 20,00 Muzyka lekka w wyk. ork. P. R. pod dyr. St. Nawrota, oraz I. Carnero (śpiew), przy fort. prof. L. Urstein. 21,00 Krzynka poet. tech. — omówi p. W. Frenkiel. 21,20 Koncert chopinowski w wyk. M. Münza. 22,15 Muzyka tan. z płyt. 23,00 Wiadom. meteor. dla komunik. lotn. i kom. polic. 23,05—24,00 Muzyka tan. Najciekawsze audycje radjostacji krajowych.

16,00 Lwów. Audycja dla chorych. 19,10 Katowice. „Czy radio się rozwija i doskonali?” — wygł. prof. dr. W. Wilkosz. 22,00 Kraków. Odczyt w języku angielskim: „Polska widziana oczyma Australijki” — wygł. Miss Eileen Aipen. 22,00 Wilno. „Siły niszczenia i twórcze na

Ziemni” — wygł. p. E. de Mezer. 22,00 Poznań. „Mickiewicz w Wielkopolsce” — wygł. dr. St. Kolbuszewski. Najciekawsze audycje radjostacji zagranicznych. 18,30 Ryga. „Dubrowski” — opera Naprawnika. 20,00 Wiedeń. Wieczór Lehara pod dyr. kompozytora. 20,40 Rzym. „Ramuntcho” — opera Donaudy’ego. 21,30 Strasburg. Koncert utworów Saini-Saënsa.

NIEDZIELA, 17 GRUDNIA. Radjostacja Warszawska.

9,00 Sygnał czasu i pieśń „Kiedy ranne wstają zorze”. 9,05 Gimnastyka. 9,20 Muzyka polska (płyty). 9,50 Chwilka gospodarstwa domowego. 10,05 Transm. Nabożeństwa z Poznania, po nabożeństwie: kazanie na III-cię niedziele adwentu „Gotujcie drogi Pańskie”, wygł. ks. prof. dr. M. Węgliński. 11,57 Sygnał czasu. Hejnał z Krakowa. 12,05 Program na dz. bież. 12,10 Wiadomości meteorol. 12,15 11-ty poranek symfon. z Filharmonji Warsz. podw. muzyce szwajcarskiej. Wyk.: Ork. filharm. pod dyr. Kurta Rothenthühlera, W. Bregy (tenor) i F. Löffel (bas). 13,00 Pogadanka „Robotnik w obronie swego zdrowia w warsztacie pracy” wygł. dr. H. Hummel. 14,00—14,30 Transmisja Międzynarodowego meczu bokserkiego Warszawa — Budapeszt (na wszystkie stacje). 14,30—14,45 Konkursy dobrego czytania książki — p. W. Sosniński. 14,45—14,55 „Przegląd rynków produktów rolnych”, wygł. p. S. Prus — Wiśniewski. 14,55—15,00 Wokalna muzyka ludowa z płyt. 15,00 Pogadanka dla gospodyń pt. „Jak urządzić święta” — p. W. Ra-

Giełdy

Urzędowa cedula Giełdy
Zbożowo-Towarowej
w Bydgoszczy

Warunki: Handel hurtowy, parytet Bydgoszcz, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca, za 100 kg. Notowania odbywają się we wszystkie dni powszednie.

Table with prices for various commodities like wheat, barley, and flour. Includes 'Standarty' section with prices for different types of grain and 'Wyka' section.

Opólno usposobienie: spokojne. Transakcje na odmiennych warunkach: 1506 ton, w tem 556 ton zyta, 75 ton pszenicy, 90 ton jęczm. br., 300 ton jęczm. przem. 120 ton owsa, 11 ton maki żytniej, 43 ton maki pszennej, 56 ton otrab żytnich, 64 ton otrab pszennych, 30 ton otrab jęczm., 15 ton grochu Wiktorja, 15 ton łubinu, 90 ton ziemniaków fabr., 15 ton seradeli, 17 ton makuchu stoncznikowego.

Opólno obrót 1927 ton. Bydgoszcz, dnia 15. 12. 1933 r.

Warszawskie notowania
walutowe

z dnia 15. XII. 1933 r.

Table of exchange rates for various currencies including London, New York, Oslo, Prague, Stockholm, and Berlin.

FIRMA ST. SZUKALSKI BYDGOSZCZ

notowała w ostatnich dniach za 100 kg zł.: kończyzna czerwona 140—205, kończyzna biała 80—110, kończyzna szwedzka 80—110, kończyzna żółta w łuskach 45—48, kończyzna żółta odłuszczona 80—100, przelot 90—115, mkarnatka 65—75, rajgras angielski 35—50, tymotka 23—28, seradela 10—12, wyka łałowa 12,50—14,50, peluszką 12—14, wiczka zimowa 30—40, groch Wiktorja 20—24, groch polny 15—17, groch zielony 18—24, rzepak 40—44, rzepik 36—40, siemię lniane 36—40, mak biały 60—70, mak niebieski 50—58, gorczyca 30—34, tarka 16—18, łubin żółty 7,50—8,50, łubin niebieski 6,50—7,50.

dziejowska. 15,20 Koncert ork. lud. A. Stromberga i W. Kaczyńskiego. 16,00 Program dla dzieci. 16,30 Kwadrans słynnych artystów M. Elman, skrzypce (płyty). 16,45 „Epokowy dzień”, fragm. z pow. Piotra Chaynowskiego pt. „W młodych oczach” (Kwadr. liter.). 17,00 Pogadanka pt. „Pieczenie ciasta świątecznego” wygł. p. M. Radzińska. 17,15 Audycja ludowa z Katowic. 18,00 Słuchowisko pt. „Panna z posągami” p. Blizińskiego. 18,40 Muzyka lekka z płyt. 19,00 Program na dz. nast. 19,30 Radiotygodnik dla młodzieży „Co się dzieje na świecie” w opr. B. Winawera. 19,45 Życie artystyczne stolicy. 19,50 Muzyka lekka. Wyk.: Ork. P. R. pod dyr. St. Nawrota i M. Fogga (piosenki). 20,50 Dziennik wieczorny. 21,00 Odczyt aktualny. 21,15 „Na wesolej lwowskiej tali”. 22,15 Wiadom. sport. ze wszystkich rozgłośni P. R.

Najciekawsze audycje innych radjostacji krajowych.

17,15 Katowice. Aud. ludowa. „Wieniec pieśni śląskich”. 18,40 Poznań. Recital śpiewaczy Karola Urbanowicza.

Najciekawsze audycje radjostacji zagranicznych.

18,45 Davenport. Koncert kameralny. 19,50 Wiedeń. Koncert kompozytorski Sergiusza Bortkiewicza. 20,40 Rzym. „Fanfan la T. p. a.” — operetka Varney’a. 22,00 Paryż (Radio-Paris). Koncert symfoniczny. 22,05 London Regional. Koncert symfoniczny.

Bydgoszcz

Kościelna
nr. 10.**Obuwie**

Gdańsk

4 Damm 8
Eke Hucker-
gasse**„Styglica“****„Sniegowce Kamel“**
po bardzo niskich cenach
Specjalny rabat
dla urzędników polskich
w Gdańsku

8244

8305

JAN JARZEMBEK
Gdańsk

Stadtgraben 18 Tel. nr. 244-78

Pierwszorzędny, znany ogólnie

ZAKŁAD KRAWIECKI Wykonuje garderobe damską i męską.
Poleca się Szanownej Publiczności znakomity krój według najnowszych żurnali.
Wyk. solidne — szybkie — punktualne.**Café Rialto**właśc.: A. George
**Międzynarodowa
kawiarnia i cukiernia**Gdańsk-**Stadtgraben 8** vis a vis hotelu
„Continental“
poleca się Sz. Gościom i życzy zarazem
Wesołego Nowego Roku!**Aparaty radjowe
Natawis**gwarantują doskonały odbiór.
Odbiorniki najnowszej konstrukcji,
polskiej fabrykacji, za najniższą cenę.
Różne podarki gwiazdkowe:żelazka do prasowania,
nocne lampki, żyrandole
i inne.Najdogodniejsze warunki spłaty!
**Techniczne i elektro-
techniczne biuro****LIPETZ & Co.**

GDAŃSK

Milchkannen-
gasse 1. T. 21160**Perfумы**

francuskie i krajowe.

Kartonaże

gwiazdkowe.

Woda kolońska

4711.

Aparaty fotograf.**Świeczki i świeczniki** po
po niskich cenach

poleca

MEDYCYNALNA DROGERJA**Z. BULIŃSKI**Gdańsk
Kaschubischer Markt 1
naprzeciw dworca.
8247 Tel. 228-13.**Obuwie**i wszelkie przybory do obuwia
SPECJALNOŚĆ: Podeszwy Goliath o potwornej
wytrzymałości. 8250
Wielkie reperacje także i z in-
nych gatunków skór po najniż-
szych cenach.Chemiczna farbiarnia —
Zakład wulkanizacyjny**Müller's Goliath-Sohlerei**

właśc.: W. Muzyk

GDAŃSK,

II. Damm 17.

Telef. 22939.

Na gwiazdkę

polecam

papier w kasetkach, książki z baj-
kami, gry towarzyskie, ozdoby
choinkowe, opłatki i powinszo-
wania świąteczne.**Marja Obstówna**

Gdańsk, Lawendgasse 2-4.

8306

Chcąc dobrze i tanio kupić

8246

na gwiazdkę**FUTRO** prosimy
zwiedzić**Magazyn Futer Altmann**

Gdańsk - Kohlengasse 5, tel. 25926.

**Wóziki dla lalek
i dziecięce**Meble trzcinowe i plecione, koszycki do
robótek, stojaki do robótek, meble dla
lalek, koszyki do bielizny, saneczki, sto-
jaki do kwiatów, jak również wszelkie
wyroby trzcinowe

kupicie najkorzystniej u fachowca

Emil Böhlig Gdańsk
Korbmachergasse 5/6.
przy wieży Marjackiej.**Herbate****W. Wysocki**

i Ska

dawniej w Moskwie

piją
na całym świecie!

8248

Fr. Garyantesiewicz**Mody męskie**

GDAŃSK

Ketterhagergasse 6. — Telefon nr. 259 80.

Materiały krajowe

i angielskie stałe

— na składzie —

8303

Radjo

kupić to rzecz zaufania

8252

Największy wybór przy naj-
niższych cenach mają tylko
znane, zaufania domy radjowe**S. Beresin i Ska**

Gdańsk, Langasse 19.

J. Beresin i Ska

Wrzesy, Hauptstr. 130.

Na Boże Narodzeniei w sezonie zim. tanie bilety kolejowe
do Niemiec 8249**Zniżone przejazdy**grupowe do **Warszawy i Zakopanego****Bilety okrętowe** wy-
cieczkowe do Palestyny
oraz normalne do wszyst-
kich krajów świata do
otrzymania, po cenach
oryginalnychw **Biurowi Podróży****„ORBIS“**

Marjan Zalachowski

Gdańsk, Stadtgraben 7

Telefon 26275

Wyczerpujące inform.,
w sprawach podróży
bezpłatnie.**Na święta!****Delikatesy rybne i ryby
wędzone**

dziennieś wieże tylko w firmie

Feinkost „Engel“Zamówienia na żywe karpie i najlepszą sałatkę
włoską i ze śledzi proszę już teraz do mnie
skierować.Wszelkie zamówienia dostarczam
franko dom.

8308

NA ŚWIĘTA!Podarki gwiazdkowe w ol-
brzymim wyborze, bar-
dzo tanio, odpowiadające
wszelkim wymaganiom.
Ozdoby choinkowe: Lametta,
świeczki, wata i t. d.
Świeczki choinkowe nie
ociekające paczka 0,35.
Świeczki adwentowe, do
koron, dla ozdoby bar-
dzo tanio.Olej do wiecznej lampki do-
brej jakości 1/4 ltr. 0,30.**Drogerja Fortuna**

Gdańsk II. Damm 8 tel. 24580

Proszę zwrócić uwagę na
nasze okna wystawowe. 8245

Wyjeżdżając na święta
Kup bilet ⁹²⁶⁰
w Światowej Organizacji Podróży
„WAGONS-LITS-COOK”
telefon 19-89 Gdynia ul. Podjazdowa 7

Sprzedają biletów kolejowych krajowych i zagranicznych, samolotowych, okrętowych i t. p. własne wozy sypialne i restauracyjne, organizacja wycieczek krajowych i zagranicznych.

Myśl praktyczna, ⁸²⁶⁵
na gwiazdkę. podarunek elektryczny

Zyranadole, abażury, artykuły elektryczne, aparaty radiowe, przybory muzyczne i t. p. po cenach — — — — — najniższych. — — —

„PROMIEN”
GDYNIA, ul. 10 Lutego 35.

Na gwiazdkę ⁸²⁶⁴
Podarek elektryczny
Miejskie Zakłady Elektryczne
w Gdyni

polecają swój sklep przy

ul. Starowiejskiej 1. p.

otwarty w okresie przedgwiazdkowym od godziny 8 rano do 7 wieczorem.

Lampy, aparaty grzejne żelazka, kucharki, bułki itd. — — — — — Radjoodbiorniki.

NA
GWIAZDKĘ

Do dobrego tonu należy
PODAREK GWIAZDKOWY

kupiony u ⁸²⁶⁶

P. Anflikowej
w Gdyni, przy ul. Świętojańskiej 13

gdzie znajdziesz wybór przeróżnych towarów doborowych.

Ceny niskie.

Towar pierwszo-rzędny.

F-ma
„Optynaut”

Gdynia
ul. Świętojańska 34
vis - a - vis kościoła

⁸²⁶² poleca

najnowsze modele okularów, jak również najlepszych fabrykatów szkła, barometry, termometry, lornetki i t. p.

po cenach przystępnych

Sumienne wykonanie. Fachowa i rzetelna obsługa.

Wybitne nowości!

w krawatach, bieliźnie

Pyjamach, Bon'ourkach ⁸²⁵²
Rękawiczkach, getrach
Szelkach, podwiązkach
Kapeluszkach, czapkach

Artykuły dziane:
jak nullovery, kamizelki, skarpety, pończochy, sport, szale wełniane i jedwabne, chustki (Cachenes), chustki do nosa.

Garnitury wierzniarskie:
pledy podróżne, laski, parasole i portmanetki poleca po zniżonych cenach gwiazdkowych

Specj. kapelusze „Kückla”

Czesław Nowacki, Gdynia

Tel. 2673. ul. Starowiejska 7 (dom Hundsdorffa) Tel. 2673.

Wszystko dla pięknej Pani!

Najnowsze modele sukien balowych, wieczorowych, sportowych, bluzki, spodniczki, swetry, biżuterja etc.

„FEMINA”
Gdynia
Władysława IV. 28.

Wytworna bielizna po cenach ⁸²⁶¹ najniższych.

Gdyńska Centrala Mebli

Gdynia

ul. Starowiejska 40, tel. 26-25.

Wszyscy twierdzą, że tam najtaniej i najsolidniejsze meble biurowe i mieszkaniowe można nabyć po cenach przystępnych i na dogodnych warunkach.

Praktyczne podarki gwiazdkowe. ⁸²⁶³ **Wielki wybór.**

Idealnym podarkiem na gwiazdkę jest rzecz bursztynowa

nabyta w składzie

Piotra TRZESNIAKA

Gdynia, ul. Podjazdowa

Przepiękne upominki już od **jednego złotego**

Specjalny Skład dywanów

Polecamy

Wielki wybór! Ceny niskie! Dywany Zywieckie

ręcznie wiązane

dywany pluszowe, wełniane, boucle Pomosty, Dywaniki, Kilimy, Chodniki, Narzutki i Serwety.

Bracia Goreccy

Gdynia, ul. Starowiejska 7

Centrala; Poznań, Nowa 2

Jako praktyczny prezent gwiazdkowy polecam w wielkim wyborze i po korzystnych i niskich cenach.

Serwisy obiadowe, serwisy do kawy, noże, widelce, kieliszki i karawki, kompletne garnitury

Aluminiowe i cynkowe naczynia do gotowania, Lampy stołowe, nocne i kuchenne, lampki kieszonkowe baterie. Żelazka do prasowania. Maszynki do lodów i mięsa. Cynkowe wiadra i wanny. Piecze żelazne, łózka, materace, szczotki, penzle, liny do bielizny. Umywalki, Kernisze mosiężne.

Sanki we wszystkich wielkościach.

JULJUSZ HUNDSDORFF

Skład żelaza i sprzętów kuchennych

GDYNIA

ul. Starowiejska Nr. 7. tel. 1501

Papiery listowe

albumy, wieczne pióra oraz wielki wybór

Podarków gwiazdkowych

poleca

Adam Tomaszewski

Gdynia, ul. Świętojańska

Tel. 10-53

Tel. 10-55

Na święta: Kaisera

Kawa świąteczna

g. 1.40, 1.60, 2.00, 2.40, 2.80, 3.00, 3.20, 3.60, 4.00, za funt

Do pieczywa świątecznego:

Mąka pszenna, funt	gld. 0.22
Migdały, słodkie, wybrane, funt	" 2.60
Sułtanki, funt I gat. 1.20, II gat.	" 1.00
Koryntki, funt	" 1.70
Proszek do pieczenia, paczka	" 0.10
Cukier wanilowy, paczka	" 0.07

Dla talerza gwiazdkowego:

Pierniki luźne, funt	gld. 08.0 do 1.80
Pierniki w paczkach od	" 0.10 do 0.95
Marcepan, funt	" 3.60 i 3.20
Persypan, funt	" 2.00 i 1.80
Serca persypanowe 3 szt.	" 0.25
Orzechy włoskie, funt	" 1.10 i 1.00
Orzechy laskowe, funt	" 1.30
Orzechy „Para“, funt	" 1.20
Figi, luźne, funt	" 0.80
Figi stołowe 225 gr. w opakowaniu cel. paczka	gld. 0.40
Czekolada gwiazdkowa w paczk. po 3 tabliczki a 100 gr.	1.00

Wielki wybór czekolady gwiazdkowej i artykułów marcepanowych. — Cukierki po cenach przystępnych.

Polecamy na święta:

Wina Mozelskie, Bordeaux i południowe po nadzwyczaj przystępnych cenach.

2% rabatu!

2% rabatu!

KAISERA SKŁAD KAWY

Własna wielka palarnia kawy we Wrzeszczu.

Wytok Gdańskiego

PRA - KOZŁAKA

w beczkach i butelkach rozpocznie się

19 grudnia 1933

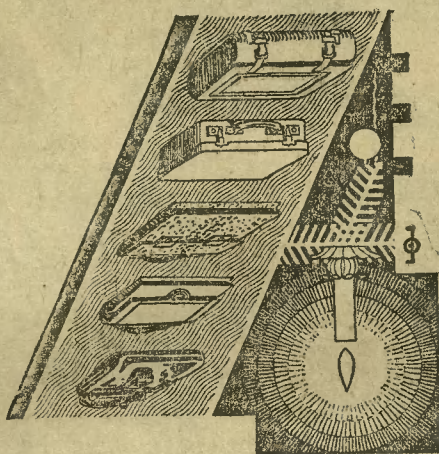
8310

DANZIGER AKTIEN BIERBRAUEREI

Pra - Kozłak
uwiecznia
życie, więc wy-
korzystajcie
okazję.

Specjalny sklep eleganckich artykułów skórzanych

Torebki i przybory do podróży

Portfele

Teczki do akt

Walizki i t. d.

A. Ginsburg, Gdańsk

Langgasse 70.

W niedzielę otwarte

Praktyczny podarek gwiazdkowy dla

Sana

to krawat, koszula wierzchnia, pyjama, bonżurka, szlafrok, szal lub chustka jedwabna i t. d., które w wielkim wyborze poleca

K. Turzyński

Gdynia, ulica Świętojańska 9 - telefon 1593

Specjalność: Kapelusze „Goeperta“ i „Hückla“

CIĄGNIENIE GWIAZDKOWE

KUP LOS
na szczęście

w niezawodnej kolekturze Loterii Państwowej

A. KRZYWIŃSKA

Grudziądz, ul. Stara 11. 8136

URZĘDNICY kupują FUTRA

tylko w znanej i godnej zaufania firmie

RAPAPORT

BYDGOSZCZ, ul. DWORCOWA 33 — TEL. 2113

Dla Panów

URZĘDNIKÓW PAŃSTWOWYCH

Kolejowych — Wojskowych — Poczтовых i Komunalnych
dogodne warunki spłaty z uwzględnieniem najwyższego rabatu

Własna Pracownia Kuśnierska pod tech. kierownictwem.
UWAGA! Nadszedł nowy transport wyder!!!

Nowy Skład

Tysiące różnych, okazałych zab:wek od 0,20 — 1,— g.
Klinika lalek. 7412
Wózki dla lalek od 6,50 g.
Ozdoby choinkowe
Wyroby skórkowe
Torebki damskie, teki do akt, walizki

J. Bytomski
skład zabawek i wyrobów skórkowych
Gdańsk, Breitgasse 123/9 przy Holzmarkt

Rzetelna usługa!

Za 1.50 guld.

czyści i przefasowuje
kapelusze 7029
męskie i damskie

Polska Pracownia
Przefason. Kapeluszy
Gdańsk, Hundegasse 28

Czekolady

Pralinki

Kakao

Marcypan

Pierniki

Zostałem dopuszczony do wszystkich

Kas Chorych

(Orts- Land- Betriebs-Krankenkasse) 8172

Dr. med. W. Kopczyński,

Gdańsk, I. Damm 22/23, narożnik Breitgasse

Godz. przyj.: 9—12 i 16—18 Tel. 28481.

Po długoletnim wykształceniu zawodowym, w znanych klinikach berlińskich — lecznica Rudolf Virchow (tajny radca Kuttner i prof. Mühsam) — klinika dla kobiet Cecilienhaus (prof. Lipemann i wreszcie jako pierwszy asystent w oddziale dla położnic miejskiego szpitala Berlin-Lichtenberg, osiedliłem się w Gdańsku, jako lekarz-specjalista dla chorób kobiecych i akuszer.

Dr. med. Friedrich Straus
Vorstädtischen Graben 1a

Godziny przyjęć: 9—11.30 i 16—18. Tel. 22876.

Skład Dykty Klejonej „Opato“

poleca 7801

plyty wszelkiego rodzaju.
Fornieri krajowe i egzotyczne.
Krzęta dębowe, bukowe i fornierowane.
Klej skórny i zimny. Listwy i wałnę drzewną.
Skrzynie z desek lub dykty podi pod. rozmiar.

J. R. Opatowski

Gdańsk Heilige Geistgasse 87-89. Tel. 24111.

Gdynia Słaska 1. Tel. 2513.

Nowość! Nowość!

Elektryczny Siemens aparat do golenia „Pirama“ goli prędko i bezboleśnie
Cena 19,— G. włącznie z baterią.

Otrzymać można we wszystkich sklepach specjalnych. 8255

FUTRA

NA 8313

GWIAZDKĘz największej, najsolidniejszej a jednak
najtańszej i godnej zaufania firmy**RAPAPORT**

Bydgoszcz Tel. 21-13 Dworcowa 33

Na gwiazdkę niebywała zniżka cen.
Oglądaj naszą wystawę futer.Własna pracownia Kufnierska pod fachowym kie-
rownictwem stużoletniego mroź zego firm Parys-
kich p. Bernarda.**POLECA****NA SWIĘTA**po cenach najniższych
migdały, sultanki, orzechy,
figi, daktyle, owoce pierniki
na wina i likiery udzielam 5% rabatu.**ST. ZUNOCH**

BYDGOSZCZ

Niedźwiedzia 7, tel. 1648.

8324 SKŁAD DELIKATESÓW.

Dlaczego kupujemy

w firmie

Bydgoszcz **H. Zietak** Mostowa 6Dlatego bo tam najtaniej
Dlatego bo tam likwidacja interesu
Dlatego bo tam tylko najpraktycz-
niejsze podarki gwiazdkowe.

Ceny jakich nie było i nie będzie

Nie wierzysz — Przekonaj się
wstąp do firmy 8322**H. Zietak**Materiały męskie - damskie
Jedwabie — Płótna — Firany — Koldry i t. d.**NA
GWIAZDKĘ****Kapelusz lub czapka**najpraktyczniejszy
podarek gwiazdkowy**Wuj-Tom**

Bydgoszcz

ul. Gdańska 22.

DYWANY**FIRANY****CHODNIKI**

OBICIA MEBLOWE

poleca

„DEKORA”GDAŃSKA 10, (165) I. p.
TELEFON 226.Szczególną uwagę zwraca
się na specjalną
szwalnię stylow-
ych i mo-
dnych
firan 8316**J. J. Goerdel — Bydgoszcz**

Handel win i spirytualji

(właściciel: Edmund Matecki)

Długa 10. Rok założenia 1811. Telefon 14.

Poleca:

Wina Węgierskie

stare roczniki

po cenach konkurencyjnych: Wina francuskie, białe i czerwone, szam-
pańskie i koniaki francuskie — Madeira — Malaga — Portowina — Sherry**Porter angielski**

Własna rozlewnia koniaku, rumu, araku

8317

Zaprzysiężony dostawca win mszalnych. Cennikiem na 1934 r. służę na życzenie.

R. Stencel

Cukiernia,

Piekarnia i Kawiarnia

Telefon 2307, 343 i 688

poleca

Pierniki, marcepany,

torty, sękacze

i babki

pierwszej

8323

jakości

Najbardziej
celowym podarkiem
gwiazdkowym jest**książeczka****oszczędnościowa**Komunalnej Kasy Oszczędności
miasta Bydgoszczy w Bydgoszczy

8315

! Praktycznym
podarkiem na gwiazdkę

może być również

Zadna

Klatka dla Kanaraka

Nowoczesne akwajum

Gustowne doniczki do kaktusów

oraz

Przybory do hodowli kaktusów

Te wszystkie artykuły korzystnie

poleca 8314

Firma St. Szukałski

Bydgoszcz, ul. Dworcowa nr. 8

**Na Gwiazdkę
i Sylwestra**

Wina,

Likiery,

Konjaki

i Delikatesy

po cenach niższych - gwiazdkowych

Kupuje się najtaniej w firmie

B. JAGŁA

Marszałka Focha 10.

8320

Telefon 1462

Obuwie

wszelkiego rodzaju

po najniższych cenach
rynkowych 8321

„E R A”

Bydgoszcz, Kościelna 4.

**LUDWIK
SOSNOWSKI**

BYDGOSZCZ,

Śniadeckich 40

Telefon 1707. Rok założ. 1892

wykonuje

wszelkie prace bla-
charskie, warsztato-
we i budowlane oraz
zakład wodociąg,
kanalizacje urządze-
nia sanitarne i prze-
wody gazowe.

8319

Prospekty.
Reparacje szybko i tanio. — Kosztorysy.

MARJA HIRSCH LANGEROWA

WYKWINTNA GALANTERJA MĘSKA

BYDGOSZCZ

GDAŃSKA 33

Tel. 10-96

Wielka sprzedaż gwiazdkowa
po znacznie niższych cenach
OLBRZYMI WYBOR.

Dla Pana

Zawsze mile widziany jako praktyczny podarek krawat, koszula kapelusze i t.p.

Dla Pani

nieprzeciętne modele torebek i rękawiczek. — PONCZOCHY

SAMOZATRUCIE

NA TŁE WĄTROBY.

SAMOZATRUCIE bywa przyczyną wielu dolegliwości (ból artretyczny, łamanie w kościach, ból i zawroty głowy, wzdęcia, odbijania, ból w wątrobie, niesmak w ustach, brak apetytu, swędzenie skóry, skłonność do obstrukcji, płamy, zmarszczki i wyrzuty na skórze, skłonność do tycia, podenerwowanie i bezsenność, nerwowe bicie serca, mdłości, język obłożony). TRUCIZNY wewnętrzne wytwarzające się we własnym organizmie, zanieczyszczają krew, niszczą organizm, i przyspieszają starość. Choroby z samozatrucia i złej przemiany materii LECZA NIE LEKARSTWA A KREW CZYSTA. Wątroba i nerki są organami oczyszczającymi krew i soki ustroju. Najracjonalniejszą i zgodną z naturą kuracją jest unormowanie czynności wątroby i nerek, 20-letnie doświadczenie i najwyższe odznaczenia wykazały że ziola lecznicze

„CHOLEKINAZA“ H. Niemojewskiego

Jako żółcio-moczopędne są jedynym naturalnym czynnikiem odciążającym soki ustroju od truciizny własnych i zapewniającym szybki powrót do zdrowia. Bezpłatne broszury Dr. med. T. NIEMOJEWSKIEGO otrzymać można w labor. fiz.-chem. „CHOLEKINAZA“ H. NIEMOJEWSKIEGO, Warszawa, N.-Świat 5- (J) na prowincję wysyła pocztą.

Dr. med. T. Niemojewski przeniósł przyjęcia chorych w Warszawie z ul. Litejskiej Nr. 3 na ul. Koszykowa Nr. 1 (róg Al. Ujazdowskiej.)

Najmilsze i najpraktyczniejsze 8338

podarki gwiazdkowe

Kupić można

wsklep'e **Gazowni Bydgoskiej**

Bydgoszcz

ul. Marszałka Focha 5, - tel. 784.

Kucharki oszczędnościowe — Kuchnie rodzinne najnowszej konstrukcji — Piekarniki — Piecyki do ogrzewania pomieszczeń — Piece kąpielowe — Palniki do oświetlenia — Żelazka do prasowania — Naczynia wieżowe

na dogodnych warunkach za gotówkę lub na raty.

Każde dziecko wie, że

8361

firma **MARCHEWSKI & ZAWACKI**
Grudziądz istnieje lat 55

jest najważniejszym źródłem zakupu na wszelkiego rodzaju Wina - Wódki - podarki gwiazdkowe i wykwalifikowane towary kolonialne

Specjalność: świąteczna KAWA

Trwała ondulacja

aparatem najnowszej produkcji „Wella-Faworit“ oraz ondulacja wodna, żelazkowa farbowanie w osów bierz i manicure, wykonanie kosmetyki. Zakład fryzjerski Kamińskiego Grudziądz ulica Chelmińska 8) Zdobycie nagród I, II, na konkursach fryzjerskich gwarantuje solidne i estetyczne wykonanie. Ceny niskie 8211

„Lukullus“a“ Kakao - Hollanda

wyrabiany jest z najlepszych surowców według holenderskich sposobów.

W jakości niedościgniony!

„Hollanda“ Nr.: IV III. I. I. za 12,5 dkg. —,50 —,60 —,75 —,90 jest do nabycia we wszystkich filjach „Lukullus“. P. T. Kupcom udziela się dogodnie warunki. Proszę zażądać cennik.

„Lukullus“ Bydgoszcz ul. Poznańska 16 [7642] Tel. 1670/71.

Na święta poleca znakomite wyroby mięsne

znane za swej dobroci w całym Grudziądzu firma

Franciszek Manikowski

Fabryka Wyrobów Mięsnych

Grudziądz, ul. Wybickiego 28

i filja ul. Mickiewicza 29.

tel. 239, tel. filji 459.

Sprzedaż hurtowa i detaliczna. 8364

Cukiernia i Kawiarnia Aug. Kulinna

Tel. 460 Grudziądz, Toruńska 6 Tel. 460

8358 poleca na gwiazdkę

Torty, makowce, struclę marcepanowe i wszelkie inne pieczywo świąteczne w znanej jakości.

Mieszkanie

8 pokojowe, komfortowe zaraz do wynajęcia, może być i na biuro II. piętro Iorun, Klonowicza 19, róg Bydgoskiej. 8232

Krawcowa

wykonuje wszelkie prace podług żurnali i przeróbki solidnie, szybko i tanio. Welnian Rynek 10, m. 9 Bydgoszcz. 8056

Która

religijna, majątna, poślubi inteligentne o przystojnego 32-letniego, dopomóż w wydzierżawie m. jałk ziemski lub kupiectwo Zdobędzie najidealniejszego meza. Legitymacja 1043. Sarnowa Poste-Restante. 8226

Salon

mieszkalny, kanapa, 2 fotele, 2 krzesła, okrągły stół mahonowy, witryna szklana, prawdziwy dywan smyrniewski 2 1/2 x 3 1/2 po cenie przystępnej do sprzedania. 8312 Gdańsk-Wrzeszcz, Johannistal 2, pr.

Fortepian — Büthnera

mało używany, wspaniały dźwięk, po cenie przystępnej do sprzedania. Wrzeszcz, Johannistal 2 pt. Tel. 41265 8200

Gdańskie zakłady robót filajowych

oferują na gwiazdkę serwety, serwetki, kapy, stopy, wszelkich wymiarów, oryginalnej ręcznej roboty 8256

FELS, GDAŃSK

Kohlenma kt 14/16.

Szprotki i bydingi

kupisz najtaniej

Podwałe 13 Bydgoszcz. 7888

MEBLE

sypialki, jadalni, gabinety męskie, po cenach fabrycznych na dogodnych warunkach w Fabryce **W. BŁASZCZYK** Bydgoszcz, Marsz. Focha 16 Tel. 303. 4405

Na gwiazdkę

całkowita wyprzedaż zabawek i galanterji w. Bydgoszcz, Kościelna nr. 18. F. Bork. 8017

FABRYCZNY DOM MEBLI

drzewnych i wstęplanych, specjalność: Urządzenia mieszkalne wszelkiego rodzaju po cenach fabrycznych bezkonkurencyjnych, pod gwarancją solidnego wykonania, także na dogodnych warunkach poleca znana firma

Ignacy D. Crajner Bydgoszcz, Dworcowa 21 Telefon 1921. 5435

Korzystajcie z okazji!

Zupełna wyprzedaż zabawek i galanterji skórzanej Welnian Rynek 12. Dalszy ciąg likwidacji z ul Dworcowej 25, Bydgoszcz.

Ozdoby choinkowe

Najkorzystniejsze źródło zakupu Drogerja Bydgoska Konrad Brückmann Bydgoszcz, Stary Rynek 21 8235

Kapustę

kiszoną, wagonowo i w pojedynczych beczkach poleca po cenie bardzo korzystnej Antoni P. liński, Bydgoszcz, Fabryka octu, musztardy i konserw 8237

Kamienica

3piętrowa, meble bardzo tanio zaraz na sprzedaż z powodu wyjazdu do Ameryki Sklep, mieszkanie wolne. — Wiadomość: Bydgoszcz, ul. Rycerska 6 — gospodarz.

Kamienica

z powodu wyjazdu wprost od właściciela na sprzedaż Bydgoszcz, M. Focha 39, P. L. 8329

Magiel

okazyjnie sprzedam. Bydgoszcz Jasn. 39 — Kolańska.

Tel. 212, 2212 **Grey** Gdańska 35.

marcepany czekoladki struclę pierniki miodowe figurki czekoladowe znanej jakości

Prosimy się przekonać! 8330

FUTRA

niebywała zniżka cen na

Gwiazdkę

tylko w znanej, solidnej i godnej zaufania firmie

Bydgoszcz **G. Balicki** ul. Dworcowa 45 tel. 1338.

Największy wybór — Fachowa obsługa — Najlepsze gatunki.

Zakład optyczny

Oskar Meyer właśc. Jasińska i Zeller zał. 1899 Bydgoszcz, ul. Gdańska nr. 21. tel. 13-89

Sumienne wykonanie wszystkich okularów. Fachowa i rzetelna obsługa. 8075

Bielizna damska, — męska, materiały pościelowe, artykuły welniane, — trykotowe pończochy, skarpetki, koldry puchowe, — welniane pledy, — derki, firanki, puch, — pierze, krawaty, flanele, welny i t. d.

JULJUSZ GROSSER

skład bielizny, towarów welnianych Toruń, ul. Królowej Jadwigi 18.

TYLKO jeszcze dwa tygodnie wyprzedaż likwidacyjna po cenach bardzo niższych. 8353

Węgiel i koks

Kupuj w firmie

Hermann Berger

Gdańsk, Mausegasse 7 — tel. 21250 i 25790.

Bardzo tanio

sprzedawcą będą

od dziś wiecz. do soboty dnia 16. bm. włącznie od g. 3-5 wp.

fotele reżiżone — frzesła — biurko dębowe z obudowaniem — szafki — lichtarze — lampy elektryczną stojącą — szkła wełkowe — obrazy — rogi i różne inne rzeczy.

Władysław Kulerski wykonawca Testamentu sp. K. Wysockiego Grudziądz, Sobieskiego nr. 19. 8209

Choinki na święta

sprzeda hurtowne Administracja maj. W. Tymawa

plac szronowo Szlach, pow. Grudziądz, telefon Łasin 47. 8120.

Dom Ekspedycyjno Transportowy

w Warszawie z oddziałem w Łodzi

nawieże stałe stosunki z ruchliwą i odpowiedzialną materialnie firmą ekspedycyjną w Krakowie, Kowicach, Gdańsku, Gdnie i Lwowie. Oferty nadsyłać Uniwersalna Agencja Reklamowa Warszawa, Marszałkowska 142 sub „Współpraca“.

Wielka sprzedaż gwiazdkowa

w firmie

8366

W. Korzeniowski Tow. Akc.
Grudziądz, Rynek 22/24.

Dla umożliwienia wszystkim Klientom zakupu praktycznych podarków gwiazdkowych obniżyliśmy dodatkowo we wszystkich odziałach ceny do minimum.

Poniżej kilka przykładów:

na suknie gwiazdkowe aksamity deseniowe	od zł 2,— za mtr.	pończochy wełniane damskie	od zł 2,10 za parę
na suknie gwiazdkowe półwełniane materiały	od zł 2,50 „ „	rękawiczki wełniane dla dzieci	od zł 0,90 „ „
na suknie gwiazdkowe czysto weł- niane materiały	od zł 3,50 „ „	rękawiczki wełniane damskie	od zł 1,05 „ „
na płaszcze gwiazdkowe czysto weł- niane materiały 140 cm. szer.	od zł 5,40 „ „	rękawiczki wełniane męskie	od zł 1,20 „ „
na suknie popołudniowe i wieczoro- we olbrzymi wybór najnow- szych jedwabi	od zł 3,95 „ „	płaszcze męskie zimowe	od zł 19,50
na koszule gwiazdkowe płócienko	od zł 0,65 „ „	kurtki męskie zimowe	od zł 15,—
ręczniki	od zł 0,35 za szt.	ubrania męskie	od zł 18,—
ręczniki „frotte”	od zł 0,65 „ „	kurtki skórzane prima nappa	od zł 63,—
adamaszek obrusowy	od zł 0,65 za mtr.	FUTRA MĘSKIE ZA GOTÓWKĘ PO CENACH FABRYCZNYCH	
koszule damskie dzienne	od zł 0,99 za szt.	pulowery i swetry damskie	od zł 4,50
kapelusze męskie	od zł 4,65 „ „	PŁASZCZE DAMSKIE I FUTRA ZA GOTÓWKĘ PO CENACH FABRYCZNYCH.	
koszule wierzchnie	od zł 3,85 „ „	firanki białe	od zł 0,75
kravaty w najmodniejszych wzorach	od zł 0,70 „ „	firanki białe gotowe	od zł 9,75 za okno
		firanki gotowe madrasowe	od zł 11,75 za okno

II.

pyjamy flanelowe	od zł 8,50 „ „
koszule trykotowe	od zł 2,50 „ „
kalesony	od zł 3,— „ „
kombinacje trykotowe dla dzieci	od zł 2,10 „ „
szale wełniane	od zł 0,65 „ „
pulowery męskie	od zł 3,— „ „
pończochy wełniane dla dzieci	od zł 1,40 „ „

III.

dywany „Edina” . . . . . od zł 38,—
DYWANY „BUCLE” PLUSZOWE I „AXMINSTER”
W NAJLEPSZYM GATUNKU ZA GOTÓWKĘ
PO CENACH FABRYCZNYCH.
CAŁKOWITE WYPRAWY ŚLUBNE!!!
WYPRAWKI DLA NIEMOWLĄT!!!

Wina Wódki

Likiery

Wyroby cukrowe
Sierniki Wrese'go
 poleca na nadchodzące święta w wielkim wyborze
Fr. Wojak, Grudziądz
 Tel. 93 Plac 23 Stycznia 22 Tel. 93

Naito!!! Naito!!!

Naitaniej

Pani zakupi wszelkie artykuły spożywcze
 8285 **na Święta**
 w firmie

W. Nowakowski

Grudziądz, ulica Toruńska 38, telefon 45.
 Najtańsze źródło zakupów artykułów spożywczych.

Na gwiazdę. Na gwiazdkę.

„SIELANKA”

Strucie makowe i marcepanowe

wszelkie rodzaje ciast i torty
 8286 wykonuje na specjalne zamówienia oraz ma stale na składzie

Grudziądz, Plac 23 Stycznia 11/13

Dentysta JACOBSON

Grudziądz, Plac 23 Stycznia 17 II
 (obok Kina Gryf) 7183

Dla pp. urzędników — wojskowych — kolejarzy

ZNIŻKI

Bronisław
Murawski

właśc:
 Br. Murawski
 i Fr. Krzewiński
Grudziądz
 ul. Wybickiego 24/26.

poleca

na gwiazdkę:

orzechy, pierniki, ciularki,
 świeczki choinkowe, 1-a kawa,
 herbatę, kakao,

wina w najlepszych gatunkach,

**RUMY. ARAKI,
 KONJAKI. LIKIERY**

pierwszorzędnej jakości.

Sprzęty kuchenne, wyroby ocynkowane i emalowane,
 oraz wszelkie towary kolonialne i żelaza.
 8155

NA ŚWIĘTA POLECA ZNAKOMITE WÓDKI I LIKIERY A. RUCHNIEWICZ

fabryka wódek i likierów
 Grudziądz, ul. Pańska 17.

Wszelkie towary
KOLONIALNE
 Materiały budowlane
 Sprzęty kuchenne

najtaniej kupuje się
 w Firmie 8288

Bracia Goerendt Wejherowo

Na gwiazdkę polecam po cenach zużitych

Na choinkę:
 strój choinkowy, lametę, zimne ognie, świe-
 ce, szych i t. d.

Na prezenta:
 stosowne podarki gwiazdkowe, kartony z per-
 fumam, wodą kołosańską i mydłem toaletowym,
 lustra, nesesery, maszyny do golenia, apar-
 aty fotograficzne.

Na w. g.:
 perlumy, wodę kolońską i wodę na włosy i
 do zębów.

Do kuchni:
 wszystkie przyprawy korzenne, olejki, wanil-
 ije, farbki cukiernicze, proszek do pieczenia,
 sól rogowa i potaż.

„DROGERIA POD ORZEŁEM” L. E. Hanczewski
 Toruńska 10 — Telefon 673. 8156

Wymarzonym podarkiem
 gwiazdkowym dla Pani

to śliczne FUTRO

ze składu futer pod kierownictwem

BLAUSTEIN

Grudziądz, ul. Stara 20.

Wielki wybór — Ceny niskie.
 Pracownia na miejscu. 8365

Dla Panów na gwiazdkę

Kapelusze • Koszule wierzchnie
 Koszule nocne • Krawaty •
 Rękawiczki • Chusteczki •
 Szale • Szelki • Laski •
 jak wszelkie artykuły męskie
 Specjalnie gwiazdkowe.
 Pizamy flanelowe 18.50

I. Żmijewski, Grudziądz
 Tel. 928 Toruńska 6 Zał. 1908

Mój sklep

8345

części samochodowych i opon przeniosłem na ul. Mostową 36

EDMUND SZWENGRUB

Toruń AUTOSKŁAD Tel. 928.

PRZETARG.

19 grudnia godzina 12 sprzedaje przy ulicy Grudziądzkiej 21 przymusowym przetargiem za gotówkę: Siewnik rzędowy 3 metry szerokości.

Brunon Duplicki, Komornik Sądu Grodzkiego w Toruniu, ulica Łazienna 1.

2629-33

8342

W TUTEJSZYM REJESTRZE handlowym wpisano dnia 2 grudnia 1933 przy firmie: Przemysł Tluszczozy „Cupra“ spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Toruniu:

kierownikami spółki są obecnie: Malew Jakób i Aren vel Adolf Mazur, zaś prokurentami są: Ieko Epstein i Chaskiel Mazur, przyczem uchwałą spółników z dnia 8 listopada 1933 zmieniono par. 5 umowy spółkowej w ten sposób, że rozwiązanie spółki następuje uchwałą 51 proc. uprawnionych głosów spółników, zaś par. 6 umowy zmieniono w ten sposób, że spółkę zastępują dwaj kierownicy łącznie, albo dwaj prokurenci łącznie.

Sąd Grodzki Toruń.

Zlec. Nr. 1763-9

W TUTEJSZYM REJESTRZE handlowym przy firmie Przemysł Tluszczozy „Cupra“ spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Toruniu wpisano dnia 16 listopada 1933: Lustiger Jozek Dawid ustąpił jako kierownik firmy.

Zlec. Nr. 1762-9

Sąd Grodzki Toruń.

W TUTEJSZYM REJESTRZE handlowym przy firmie S. Buszczyński Toruń, wpisano dnia 25 listopada 1933, że: firma przeszła na własność Sylwestra Buszczyńskiego młodszego aktem notarialnym z 12. 6. 1933 Nr. 1279, rej. Notariusza Cichowicza z Poznania

Zlec. Nr. 1761-9

Sąd Grodzki Toruń.

Sąd Grodzki w Bydgoszczy IV. N. 7-32

UCHWAŁA. W sprawie upadłościowej co do majątku firmy Bank. M. Stadthagen Sp. Akc. w Bydgoszczy, wyznacza się ogólne zebranie wierzycieli z następującym porządkiem dziennym: 1) dalsze badanie dodatkowo zgłoszonych pretensji, 2) sprawozdanie końcowe zarządów, 3) sprawozdanie kasowe wydziału wierzycieli na dzień 21 grudnia 1933 r. o godz. 10 w podpisany Sąd dnia pokój 4.

Bydgoszcz, dnia 12 grudnia 1933 r.

Sąd Grodzki.

8339

Zlec. Nr. 2263-8

3. Cc. 159-33.

OGŁOSZENIE. Komunalna Kasa Oszczędności powiatu morskiego w Wejherowie, działająca przez Zarząd a zastąpiona przez adwokata Neumanna w Wejherowie wniosła o wywołanie wekslu własnego, wystawionego w Gdyni dnia 2 marca 1932 r. na 6.000,— złotych przez Spółdzielnię Mleczarską w Gdyni z ograniczoną odpowiedzialnością (—) Jan Kotowski (—) Roszczyński, a płatnego dnia 2 czerwca 1932 r. na zlecenie Wydziału Powiatowego powiatu morskiego Wejherowo, żyrowanego przez tenże Wydział Powiatowy (—) Wl. Henszel, (—) Teofil Scheiba (—) Andrzej Stróżyński i zastępnego Komunalnej Kasie Oszczędności powiatu morskiego w Wejherowie celem umorzenia w drodze wywołania. Posiadacz tegoż wekslu wzywa się, aby zgłosił się w niżej podany Sądzie i okazał weksel powyższy a to najdalej w dniu terminu tj. 28 lutego 1934 r. godzina 10-ta sala nr. 15, w przeciwnym razie Sąd wyda orzeczenie, uznające weksel za umorzony.

Gdynia, dnia 9 grudnia 1933 r.

8337

Zlec. Nr. 1355

Sąd Grodzki.

3. F. 4-32.

OGŁOSZENIE. „Firma B. Kentzer i Ska“ Hurtownia Towarów Kolonialnych w Bydgoszczy ulica Gdańska nr 42 wniosła o wywołanie 2 weksli własnych, wystawionych w Gdyni dnia 23 listopada 1929 na 500,— względnie 100,— złotych, płatnych 23 lutego 1930 przez Antoniego Domagałę Gdynia na zlecenie „Gdynińskiego Przemysłu Drzewnego“ T. z o. p. płatnych w K. K. O. w Gdyni, żyrowanych przez Antoniego Domagałę i Gdyniński Przemysł Drzewny. T. z o. p. ppa. i Solecką Spółkę i Hurtownię Drzewa Czesław Adamski i Szczepan Ostrowski. Posiadacz wyżej wymienionych weksli wzywa się aby zgłosił się i okazał Sądowi niżej wymienionemu powyższe weksle a to najdalej na terminie w dniu 28 lutego 1934 r. o godzinie 10 sala 15, w przeciwnym razie Sąd uzna powyższe weksle za umorzone.

Gdynia, dnia 9 grudnia 1933.

8336

1356

Sąd Grodzki.

Sąd Grodzki w Szubinie.

3. N. 1-31.

UCHWAŁA. W sprawie upadłościowej majątności Szubin — wieś i Łachowo dobra rycerskie tom I. karta 1. właśc. Elsy Rosen w Szubinie — wsi termin do badania dodatkowo zgłoszonych wierzycieli, oraz ogólnego zgromadzenia wierzycieli, celem powzięcia decyzji co do kwestji wymienionych w par. 132 ustawy o upadłościach i sprawdzenia końcowego sprawozdania poprzedniego zarządcy, stosownie do par. 86 ustawy o upadłościach, powzięcia decyzji, czy nowomianowany zarządca masy ma pozostać, ewentl. celem wyboru nowego zarządcy, wyznacza się na dzień 18 stycznia 1934 r. godz. 10-ta przed Sądem Grodzkim w Szubinie pokój Nr. 6 Szubin, dnia 5 grudnia 1933 r.

Zlec. Nr. 2264-8

8331

Sąd Grodzki.

W poniedziałek dnia 18 grudnia 1933 r. o godz. 11 wzg. 12-tej sprzedam w Koronowie w drodze przetargu przymusowego za natychmiastową zapłatą 1. urządzenie Destrykcyjne do wytopienia tłuszczu 12 Atm. i większa ilość mebli jak bufet dębowy, kredens, 2 warsztaty stolarskie, 5 karoserji do powozek w surowym stanie częściowo okute i t. p. — Wartość zajętych przedmiotów oszacowano na kwotę 4095,— zł. Zajęte przedmioty obejrzeć można ćwierć godziny przed rozpoczęciem licytacji.

Kantowicz, Komornik Sądu Grodzkiego, Koronowo. 8341

K. ROZMIAREK
Hallera 18. GRUDZIĄDZ Hallera 18.
poleca artykuły świąteczne jak:
**Koryntki, sultanki, migdały,
orzechy i t. p.** 8357

Foto-Amatorzy!
Kupione u mnie błony zwijane i klisze wyczuwają gratis jako premję w prudniu br.
Specjalny Skład Artykułów Fotograf. L. E. Hanczewski, Grudziądz, Toruńska 10 8146

Dentysta Jacobson
Grudziądz, Plac 23 Stycznia 17, II, (obok kina Gryf.)
Dla pp. urzędników, wojskowych i młodzieży szkolnej zniżki. 7222

Sprzedaję tanio:
Samochód limuzyna w biegu „Protos“, zegar do taksówki, rower, kasę „National“, pokój stołowy dąb. Maszyna do pisania, teodlich uniwersalny, kilimy, futra, ubrania, biżuterję, srebra, maszyny do szycia, zegary, zegarki, meble, sypialnie kompletne, siodeł damskie, leksykon niemiecki, sortownicę do kaszy, maszynę do krajania papieru, pianino, brzytwa dwukonna, odkurzacze „elektroluksy“ i wiele innych rz. czy za bezcen. „OKAZJOPOL“ Grudziądz, Plac 23 Stycznia 18 w podwórzu. 6588

Gitare
i mandolinę jak nową okazuję sprzed. Bydgoszcz, Złoty 5, m. 6. 8327

**RESTAURACJA
KABARET** 8362
SZYDZIK Grudziądz
CZYNNY DO GODZ. 5-tej RANO.

Rodziny, śiuby i zdjęcia dzieci
wykonuje szybko, solidnie i tanio
fotograf
L. POZNANSKI
GRUDZIĄDZ, RYNEK 21.
Zakład w niedzielę otwarty od godz. 10-tej do 4-tej i jest dobrze ogrzany. 8300

ZAPOWIEDZ.
Podaje się do ogólnej wiadomości, że 1. nieżonaty Jakób Wartski kamasznik zamieszkały w Sopotach, Ain Markt Nr. 6 syn Mandla Wartskiego pisarza zmarłego ostatnio zamieszkałego w Włocławku i jego żony Henry z domu Synrodyn zamieszkałej w Płocku przy ulicy Bieleckiej 19 2. niezamężna Rachel Ester Schinker bez za wodu zamieszkała w Gdyni przy ulicy Antoniego Abrahamy Nr. 27 córka Marszka Schinkera ekspedytora i jego żony Rywki Gilki z domu Ezrovle zamieszkałych w Sopotach, Danzigerstrasse 59 chcą zawrzeć związek małżeński. Obwieszczenie zapowiedzi nastąpi winno w Gdyni i „Gazecie Gdańskiej“ w Gdańsku.
Gdynia, dnia 14 grudnia 1933 r.
Reinhardt, Urzędnik Stanu Cywilnego.
Zlec. Nr. 1352 8334

Korzustaj z cen świątecznych!

Uzdoby choinkowe:
Świece choinkowe paczka od zł. 0.35
Świece iskrowe 10 szt. od zł. 0.15
Sameta . . . paczka od zł. 0.06
Kule choinkowe 12 szt. od zł. 0.55

Praktyczne podarki:
Wody kwiatowe
Kasetki toaletowe
Suderniczki
Mydła i Kremy

Jan Kapczyński
Toruń
ul. Szeroka narożnik Mostowej
ul. Szczytna 15 — ul. Szczytna 9. 8355

Sąd Grodzki w Gdyni.
7. N. 10-32.
W sprawie konkursowej firmy Adria właściciele Nalewaj i Woźniak mianuje się zarządcą konkursowym p. Stenislawa Teppera w Gdyni, Władysława IV, dom ZUTU nr. 41 w miejsce dotychczasowego zarządcy adw. Kurpisza w Gdyni.
Gdynia, dnia 28 listopada 1933.
Zlec. 1362 8335
Sąd Grodzki.

Radio - Odbiorniki

Najnowsze typy — w dużym wyborze. Przed kupnem przekonaj się o ich jakości. Najlepsze Radio-Odbiorniki — nabyć można na dogodnych warunkach (7506)

W FIRMIE
BERNARD WOJEWSKI
GDYNIA ul. Starowiejska 26 Tel. 2604
WEJHEROWO ulica Sobieskiego 2 Tel. 237

OGŁOSZENIE. W tutejszym rejestrze handlowym oddział B pod nr. 28 przy firmie: „Nauta“ Spółka do wykonywania robót morskich i podnoszenia statków, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Gdyni, dnia 10 października 1933 dopisano: Prawo zastępowania spółki przez likwidatorów wygasła. Spółka wygasła.
Sąd Grodzki w Gdyni. 8348

OGŁOSZENIE. W tutejszym rejestrze handlowym oddział B pod nr. 258 dnia 17 listopada 1933 wpisano firmę: Banque Franco-Polonaise Societe Anonyme, Succursale de Gdynia — po polsku — „Bank Francusko - Polski“ Spółka Akcyjna Oddział w Gdyni. Siedziba spółki jest w Paryżu, miejsce oddziału w Gdyni. Celem spółki jest popieranie i rozwinięcie stosunków między Francją i Polską, dokonywanie wszelkich operacji bankowych, handlowych, finansowych i przemysłowych, a nawet tychże się nieruchomości lub robót publicznych w Francji, w Polsce lub w wszelkich innych krajach bądź na rachunek własny, bądź na rachunek osób trzecich lub z udziałem osób trzecich. Kapitał zakładowy przeznaczony na działalność w Polsce wynosi 2.500.000 zł Kierownikiem spółki jest Piotr Le Roy dyrektor oddziału w Warszawie. Wicedyrektorowi Andre Litaye kierownikowi oddziału w Gdyni i wicedyrektorowi Leonowi Tomaszewskiemu z Gdyni oraz Jacques Sauvain z Gdańska udzielono prokury łącznej dla oddziału Banku w Gdyni w ten sposób, że podpis każdego z nich tylko wówczas będzie ważny, o ile będzie położony obok podpisu dyrektora, wicedyrektora lub prokurenta i to we wszystkich oddziałach agenturach i podagenturach Banque Franco - Polonaise — po polsku Bank Francusko Polski w Polsce i na obszarze Wolnego Miasta Gdańska Spółka Akcyjna zarejestrowana w Paryżu dnia 24 lutego 1922 za nr. 182008.
Sąd Grodzki w Gdyni. Zlec. nr. 1358 8349

OGŁOSZENIE. W tutejszym rejestrze handlowym oddział A pod nr. 131 dnia 18 listopada 1933 przy firmie: Handel i Przetwórcy Ryb Morskich Ocean — Kazimierz Ogorzały w Gdyni, dopisano: Firma wygasła. Zlec. Nr. 1350 8350
Sąd Grodzki w Gdyni.

Łososia Węgorze
Bytlingi — Szproty zawsze świeże poleca
Kłopotki, Toruń
Szeroka 25.

Figi Daktyle Malaga
poleca
Kłopotki, Toruń
Szeroka 25

Obuwie
Na gwiazdki wszelkiego rodzaju kupuje się najkorzystniej w Centrali Obuwia Gdynia, ul. Świętojańska 62, właśc. Kazimierz Gabrielewicz. 8166

Probiernia
Pod Łososiem
Dziś specjalność: Kaszanki, Flaki — Nogi wieprzowe. Uprzejmie zaprasza Polonowski, Toruń, Chełmińska.

Migdały Sultanki
Koryntki Migdałki w skorupkach poleca tanio
Kłopotki, Toruń
Szeroka 25.

Wina krajowe
zagraniczne poleca tanio
Kłopotki, Toruń
Szeroka 25.

Wódki Likieri Konjaki
poleca tanio
Kłopotki, Toruń
Szeroka 25.

Orzechy włoskie laskowe amerykańskie
poleca
Kłopotki, Toruń
Szeroka 25.

Podarki
gwiazdkowe! Kilimy hu-cuskie, tureckie, rumuńskie i kaukaskie w wielkim wyborze, na raty do 2 miesięcy. Rata od 3 złotych. Każdego dnia można obejrzeć. Kupno nie jest przymusowe. Ceny konkurencyjne. Toruń, Małe Garbary 10, I. piętr. 8344

Szoferów 5824
oraz amatorów dyplomów czerwonych i zielonych kształcą szybko i tanio kursy samochodowe
Z. KOCHAŃSKIEGO
w Bydgoszczy, ul. 3-go Maja 20a tel. 11-85.
Egzaminy w Bydgoszczy i w Toruniu. Wpłata zł 20.

TORUN

Lampy
Zurandole
E. Siwiec, Toruń
Żeglarska 31 8233

Abażury
E. Siwiec, Toruń
Żeglarska 31 8233

Zarówki
E. Siwiec, Toruń
Żeglarska 31 8233

Radio
E. Siwiec, Toruń
Żeglarska 31 8233

Pracownia
garderoby wojskowej i cywilnej
Bernard Prus

Toruń, Mickiewicza 84, telefon 820. Wielki wybór w materiałach bielskich i przybórach krawieckich. Dogodne warunki. Obsługa fachowa i rzetelna. 6757

Futra
po znizonych cenach
NA GWIAZDKĘ
poleca 8132
Warszawski Skład Futer
Toruń, Łazienna 28

Dywany
duży wybór. Karol Steinbach. Toruń, ul. Szeroka 5.

Kapy
i firanki. Ceny reklamowe Karol Steinbach, Toruń, ul. Szeroka 5. 6911

Chodniki
w różnych gatunkach. Karol Steinbach, Toruń, ul. Szeroka 5. 6911

Narzutki
tanie. Karol Steinbach Toruń, ul. Szeroka 5.

Kapelusze
damskie, nowe fasony. Karol Steinbach. Toruń, ul. Szeroka 5. 6911

ZOBACZ „KIERMASZ“
Toruń, Szczytna, narożnik Szerokiej, tysiące artykułów za bezcen 5357

Ozdóbki na choinkę
najtaniej „UNIVERSAL“ Drogerja-Perfumerja, Toruń Szeroka 17 tel. 86. 8022

KALOTECHNIKA

Pierwszorzędny
GABINET KOSMETYCZNY
prowadzony przy pomocy najnowszych metod i aparatów z zastosowaniem oszczędnych zdobyczy techniki kosmetycznej. Wykonujemy między innymi następujące zabiegi: masaże twarzy i głowy, leczenie łojotoku, trądziku, lupieżu nadmiernie tłustych lub suchych cer. Usuwanie wargów, przyszczy, piegów, czerw. nosa, zmarszczek, zbytek owłosienia brodawek, kurzajek i t. Długotrwałe przywieńszenia i brwiwiesz. Porady bezpłatne.
TORUŃ, ul. Król. Jadwigi 5, mieszk. 3. 2954

Smaczny i pożywny
SYROP
snożywczy jasny o przy-smaku miodowym i deserowy cenny w cenie 80 gr. za kg. do nabycia w składach kolonialnych w Toruniu: **Juljan Hofmann, Kościuszki 89 Józef Raniżewski, Grudziądzka 77 Jan Bochentyn, Borowiecka 8 Franciszka Nowak, Szczytna 20 Ksawery Buczkowski, Nowy Rynek 22 Stefan Sós, Łazienna Stanisław Grelewicz, Wielkie Garbary 19 Leonarda Wsieniewska, Mickiewicza 11? Dominik Kamiński, Rybaki 43 Franciszek Jabłoński, Studzienna 5 Podgórz: Ignacy Nowa, Pułaskiego 49 „Lubań Wronki“ Przemysław Ziemięczyński Sp. Akc. Oddział w Toruniu, Szosa Lubicka 38/53 telefon 168 7247**

Skład
przy głównej ulicy w kościelnej wiosce z mieszkaniami do wynajęcia od 1. I. 34 r. A. Kiedrowski Wiele pow. Chojnice. 8294

„Ekonomja“
Poleca świąteczne szynki małopolskie, litewskie, oraz kiełbasy znane ze swej jakości, sery, grzyby, miód prawdziwy, bryndza, borówki smażone, rydze solone. Toruń, Kopernika 32. 8284

Polecam
na nadchodzące **ŚWIĘTA** pierwszorzędne wędliny lososiowe, półgęski, gęsie wątrobianki i wielki wybór mięsa pierwszej jakości
Firma **ROHLOFF** następcą **Roman Dutkiewicz** mistrz rz. żelniczy Toruń, ul. Różana 3.

Broń - Amunicję
przybory myśliwskie poleca najtaniej **OMORSKA SPOŁKA MYŚLIWSKA** Toruń, Łazienna 23. 80

Swetry
pulowery, bluzki, kamizelki, ponczochoy i skarpetki damskie, męskie. 8143
Jeske i Ignaczak. Toruń Łazienna 28.

Richard Templin, Toruń Szeroka 32. Założona 1904
Specjalny skład kawy, herbaty, kakao poleca wszelkiego rodzaju artykuły gwiazdkowe znanej najlepszej jakości. Ceny solidne
8157

MAKE
pszenną w woreczkach 2 1/2 kg. — 5 kg.
St. Grelewicz TORUN

Futra gwiazdkę
najpraktyczniejszy podarunek gwiazdkowy od zł 100, nabwć można u mistrza fachowca, Toruń, Nowy Rynek 11, mieszkanie 2. Wielki wybór własnego wyrobu. 8001

„SINGERA“
maszyny do szycia, 15 zł miesięcznie. Toruń, Stary Rynek. 7910

Zegary
zegarki, platery, ślubne obrączki. Przejmuje wszelką renowację zegarków i biżuterji tania. Kazimierz Bibik. Toruń, St. Rynek 39 i Szewska 10. 7820

Choinkę Wino Rum Koniaki
gustownie i tanio ubierzesz kupując ozdoby w firmie 8185
A. Marasiński Toruń, obok kościoła garn

MARGARYNA
do ciasta
St. Grelewicz TORUN

Zbiorniki naftowe
okrągłe 8 m. długości o średnicy 2,5 m. 39.2001 pojemności; okrągły 5,5 m. długości, o średnicy 2,5 m. 27.600 l pojemności natychmiast bardzo tania do oddania. Łaskawe oferty do Adm. „Dnia Pomorskiego“ Toruń pod nr. 8227.

Makę
na gwiazdkę najtaniej tylko w firmie L. Lamański, Toruń Kopernika 24. 8230

Świeczki
Lameto na choinkę
SANITAS
Toruń, Str. Rynek

Na nadchodzące **ŚWIĘTA**
KALENDARZE
gratis
St. Grelewicz TORUN

Uwiedziamy
ze reprezentację naszego browaru powierzyliśmy
P. Aleksandrowi Greiningowi
Toruń, Podmurna 56/60, tel. 354
i polecamy nasze znane z dobroci piwa:
marcowe - świętojańskie - à la salvator - porter
Jan Sots
Browar okocimski i zakłady przemysłowe **Okocim.**

Praktyczne podarki
Swetry wełniane, szale, czapki Rekawiczi nappa, zamsz, skórką świńska do prania we wodzie, ogromny wybór tania ceny
M. Dalkowska, Toruń Szeroka 25 8270

Naprawę wszelkich MASZYN ROLNICZYCH
uskutecznia szybko i tania
Firma „PEDAB“ w Toruniu,
ul. Koszarowa 15/17 (7454)

Dziś Prima Flaki Nogi wieprzowe „Hungaria“
8188
Toruń, Prosta 19.

WILLA
przy głównym dworcu w Kowalewie po Stowarzyszeniu Zużytkowania Bydła (Viehverwertungsgesellschaft) i około 4 morgi ziemi (osada rentowa) do sprzedania. Oferty należy składać do dnia 15. I. 34 r. Informacje udziela: Brunon Goluński, Zarządca maszyn upadłościowej Stow. Zużytk. Bydła w Kowalewie-Pom. 8094

„Salvator“
z beczki, w butelkach i syfonach poleca 8199
„Hungaria“
Toruń, Prosta 19.

Kuchnię westfalską
używaną kupię. Zgłosz do „Dnia Pomorskiego“ pod AK.

Skład
oddam o dwóch oknach wystawowych — obok hotelu pod Orłem w Toruniu po Radio-składzie. Na łaje się na każde przedsiębiorstwo, ul. Mostowa 15. Centrum. Właściciel. 8161

Pocztówki Świąteczne
i noworoczne
Wielki wybór poleca
A. Marasiński
Toruń, obok Kościoła Garnizonowego 8184

Leżarz dentysta Scharf
8213
wyprowadził się rozpoczęte rzeczy wykończy
leżarz dentysta Dawitt
Toruń
Strumykowa 2. II.

Szkoła tańców
Janiny Werny. Powróciłam z Paryża przywożam dużo nowości na sezon karnawału. Kurs rozpocznie 20 grudnia. Toruń, Prosta 22. 8297

Salonik damski
bardzo elegancki, praktyczny, Chyppendaelstyl, jak nowy, garnitur pluszowy, lamoy do gabinetu męskiego i saloniku, bardzo ładne futro do podróży tania na sprzedaż. Toruń, Mickiewicza 61, m. 5. 8299

Poszukuję
dziewczyn do posługi. Targowska, Toruń — Sienkiewicza 30/32. 8300

Sklep
kolonialny, dobry punkt, sprzedam. Wiadomość: Piękarnia Łużywicka, Toruń, ul. Mickiewicza 113. 8301

Pokoje
duże, słoneczne — dobrze umeblowane z całkowitem lub bez utrzymania. Toruń, Rybaki 47, m. 4. 8344

Mieszkanie
5-cio pokojowe, słoneczne z przynależnościami w śródmieściu od stycznia do wynajęcia. Oferty skierować do „Dnia Pom.“ Toruń.

Francuz
mr filozofii, udziela lekcji od podstaw do literatury współczesnej. Konwersacja — akcent. Toruń, Lubicka 18, m. 2. 8346

Baczność!
Polecam wielki wybór owoców krajowych i południowych w najlepszych gatunkach po najniższych cenach. 8352
OWOCARNIA
Toruń, Stary Rynek 12 Powierska.

Radjo
te najlepszy podarek gwiazdkowy najlepszej jakości i najtaniej 8298
Schwenkgrub - Radjo
Toruń, Łazienna 17.

Świeża margaryna
funt 0,90 gr., mak nieblestki 0,45, ciier pudrowy 0,85, kartoflanka 0,25 — świeża choinkowe paczka 0,45, sultanki 1/2, funta 0,45, poleca „TANI SKŁAD“ Toruń, Kopernika 32. 8354

Mieszkanie umebl.
2-3 pok., kuchnia, piwnica, wygody, 7 minut od Rynka, b. przystępnie do wynajęcia. Wiadomość w filii administracji „Dnia Pomorskiego“ Toruń, Szeroka 31.

Maki

pszenne wyborowe w najlepszych gatunkach już za 18 groszy 1/2 kila. Krupczatka gryskowa 23 grosze. Najtanież zakupy tylko w specjalnym składzie Toruń, Chełmińska 10: S. Tomaszewski i Ska. Przy większych ilościach znacznie taniej. 8356

WIELKA SPRZEDAŻ GWIAZDKOWA
Polecamy
OZDOBY CHOINKOWE
PERFUMY krajowe i zagraniczne. 8145
WODY KOŁONSKIE rozpylacze.
MYDŁA TOALETOWE
MANICURE
oraz znane ze swej jakości i dobroci mydła do prania **KRÓLOWA WISŁY KOPERNIK**
SŁONIOWE i białe **DOMOWE WIELKI WYBÓR! NISKIE CENY!**
Udzielamy 10% rabatu w bonach
ZAKŁADY CHEMICZNE
J. M. WENDISCH, SUKCESOROWIE
Spółka Akcyjna w Toruniu, Telefon 121 Stary Rynek 35 Telefon 121

KWIT ABONAMENTOWY.

Do Urzędu Pocztowego w _____
Zamawiam niniejszem abonament *) na „DZIEŃ POMORSKI“, „GAZETA MORSKA“, „DZIEŃ GRUDZIĄDZKI“, „DZIEŃ BYDGOSKI“ na I. kwartał 1934 r. i proszę o należność — zł. 8.67 pobrać przez listowego.
Imię i nazwisko _____
Miejscowość _____ Poczta _____

KWIT POCZTOWY

Odbiór kwoty zł. 8.67 tytułem prenumeraty *) „DZIEŃ POMORSKI“, „GAZETA MORSKA“, „DZIEŃ GRUDZIĄDZKI“, „DZIEŃ BYDGOSKI“, za I. kwartał 1934 r. potwierdzam.

dnia _____

Niestosownie przekreślić.

KWIT ABONAMENTOWY.

Do Urzędu Pocztowego w _____
Zamawiam niniejszem abonament *) na „DZIEŃ POMORSKI“, „GAZETA MORSKA“, „DZIEŃ GRUDZIĄDZKI“, „DZIEŃ BYDGOSKI“ na miesiąc styczeń 1934 r. i proszę o należność — zł. 2.89 pobrać przez listowego
Imię i nazwisko _____
Miejscowość _____ Poczta _____

KWIT POCZTOWY

Odbiór kwoty zł. 2.89 tytułem prenumeraty *) „DZIEŃ POMORSKI“, „GAZETA MORSKA“, „DZIEŃ GRUDZIĄDZKI“, „DZIEŃ BYDGOSKI“, za miesiąc styczeń 1934 r. potwierdzam.

dnia _____

Niestosownie przekreślić.

